

**RAFAËL
HERTZBERGS
BARNBIBLIOTEK**

I
SAGOR
OCH
BERÄT-
TELSER

1901.

UNIV. BIBLIOTH.
* 1902 *
HELSINGFORS

RAFAEL HERTZBERGS
SAMLADE BARNBIBLIOTEK.

FÖRSTA SAMLINGEN.

MED ILLUSTRATIONER OCH MUSIKKOMPOSITIONER.

[Red. af Axel Löderlund]

HELSINGFORS, 1901.

EDLUNDSKA BOKHANDELN I DISTRIBUTION.

ÅR 1901

HELSINGFORS.

FINSK TIDSKRIFTS TRYCKERI A.-B.

1901.

INNEHÅLL:

I. Sagor i original och i öfversättning.

1. Måns, som var klokare än själfva kungen. Med 1 bild.	14. Den sjuka flickans dröm.
2. Fågeln i kyrkan.	15. Feens faddergåfva. Med 2 bilder.
3. Gossen, som ej ville äta gröt. Med 1 bild.	16. Den omtänksamme jägaren. Med 1 bild.
4. De talande granarna. Med 2 bilder.	17. Just ingenting. Med 3 bilder.
5. Mattis äfventyr på nyårskvällen. Med 2 bilder.	18. Den underbara pipan.
6. En julsaga från gamla Karelen.	19. Lejonets flykt. Med 1 bild.
7. Väinämöinsens lie. Med 1 bild.	20. Dygden belönar sig själf och blir ytterligare belönad.
8. Om båten, som for på land och på vatten. Med 2 bilder.	21. Den modige skräddaren. Med 1 bild.
9. Den dumma Jetta.	22. Räfven och haren. Med 1 bild.
10. Första lärkan. Med 1 bild.	23. Den tappade guldskon.
11. Nyckelblommorna. Med 1 bild.	24. Käringen mot strömmen. Med 1 bild.
12. Skatungarna. Med 1 bild.	25. Mikko Metsolainen.
13. Skatten.	26. Guldfågeln. Med 2 bilder.
	27. Neckens polska. Med 1 bild.
	28. Mösset, som stod brud. Med 2 bilder.

II. Dramatiserade sagor och lekar för skolan och hemmet.

1. Barnens bön för Finland Julen 1891. Melodram. Musik af K. Flodin.	tiserad jullek med tablå och sång. Musik af E. Nervander.
2. Kungen och mjölnarens Pälle. Dramatiserad saga i 2 akter.	5. Striden om ljuset. Dramatiserad saga med sång. Musik af K. Flodin.
3. Julbocksleken. Med musik.	6. Häxan. Dramatiserad saga med sång. Musik af E. Nervander.
4. Hans och Gretas julafton. Drama-	

III. Sånger, Visor och Ringlekar.

1. En dag ur Lasses lefnad. Med 2 bilder.
2. Barnen dansa kring julgranen. Musik af J. Ölander. Med 1 bild.
3. Till Zakarias, Topelius. Med porträtt.
4. Den fattiga flickan.
5. En liten vårvisa.
6. Sommarnatt. Med 1 bild.
7. Prisse.
8. Bland blommor. Med 1 bild.
9. Den lilla sjuksköterskan. Med 1 bild.
10. Sparfvelill.
11. Vid aftonsolens brand. Med 1 bild.
12. Barnet sofver.
13. På velociped. Med 4 bilder.
14. Modern i torpet. Vaggsång. Musik af K. Flodin.
15. En liten tabula.
16. När det regnar. Med 3 bilder.
17. Barnens fröjd. Sång. Med 2 bilder.
18. Skridskofärden.
19. Torparbarnen.
20. Prästkragen.
21. I morgonväkten.
22. Första september.
23. Segelfärd. Sång.
24. Vintern. Med 2 bilder.
25. Mitt hem.
26. Kissemisserna tumla om. Med 1 bild.
27. Hönan och sångfågeln.
28. Den lärda Axel.
29. Mammans lilla knyte. Sång.
30. Ankorna de undra. Sång.
31. God natt. Sång.
32. Första steget. Med 1 bild.
33. Morgonhälsningen.
34. Småttingarna i skogen.
35. Kring julgranen. Sång.
36. Fiskarfärden.
37. Hjärtegrynet. Sång.
38. Midsommaraftonen. Sång.
39. Pladask på näsan.
40. Hvad skall mamma säga?
41. Gässen.
42. Den gamla staren.
43. Fåglarnas ting. Finsk folksaga.
44. Sparfvarna.
45. Våren kommer.
46. I Lappland.
47. April, April!

TILL LÄSAREN!

Rafael Hertzbergs namn som författare för barn har god klang. Med sitt känsliga och veka sinne, sin lekande och kvicka penna förstod han att ge sina barnhistorier en form och ett innehåll, som väckte de smås intresse och tilltalade deras fantasi.

Hans bidrag till barnlitteraturen på svenska språket är betydande. Det gafs på hans tid knapt ett litterärt företag för barn eller ungdom, hvori Rafael Hertzberg ej var en af de värksamaste medarbetarena. Det mesta af hvad han producerade finnes förvaradt i barntidningar, julkalendrar och andra tillfälliga publikationer och har redan delvis hunnit glömmas med dem.

Utgifvarena af föreliggande arbete ha därför trott sig göra föräldrar och uppfostrare en tjänst genom att samla och utge Rafael Hertzbergs sagor, berättelser, sånger, visor, lekar m. m. i en rikt illustrerad och värdad upplaga.

Den första samlingen, som nu föreligger, sönderfaller i tre afdelningar:

- 1) Sagor i original och öfversättning;
- 2) Dramatiserade sagor och lekar för skolan och hemmet; samt
- 3) Sånger, Visor och Ringlekar.

Illustrationerna, som uppgå till ett femtiotal, de flesta original, äro tecknade af **A. Federley** och **Jenny Nyström**. Till flere af

*berättelserna och sångerna höra musikkompositioner af K. Flodin,
Ellen Nervander, J. Lithenius och J. Ölander.*

*Arbetet utkommer i distribution hos Edlundska Bokhandeln.
Helsingfors i November 1901.*

Utgifvarena.

I.

SAGOR I ORIGINAL OCH I ÖFVER-
SÄTTNING.

Måns, som var klokare än själfva kungen.

Det var en gång en torpargosse, som hette Måns och som var omtalad att vara mycket klok. Kungen lät då en gång kalla honom till sig för att pröfva, om han verkligen var så klok, som man sade.

Måns vandrade då en vacker morgon till kungens gård och steg dristigt in med mössan i hand.

— Hvad heter du? frågade kungen.

— Jag heter Måns, svarade gossen.

— Är du verkligen så klok, som man säger? frågade kungen åter.

— Nog finnas de, som äro klokare, menade Måns.

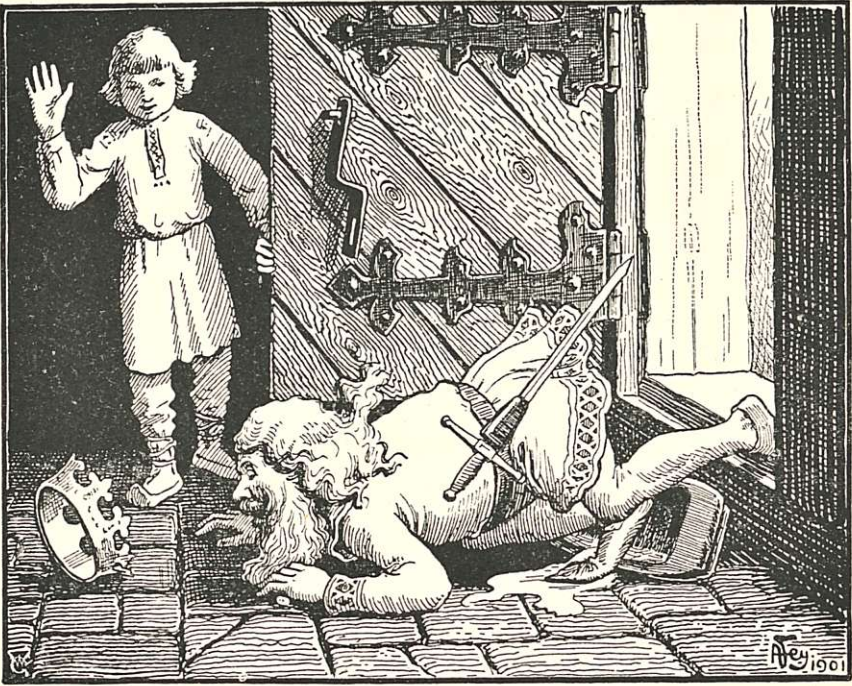
— Jag vill göra dig en fråga, sade kungen, och om du ej kan besvara den, så får du en hel dag sitta instängd i ett mörkt rum för att närmare fundera på saken. Säg mig, hvad är hvitare, mjölk eller solsken?

— Solsken är hvitare än mjölk, sade Måns.

— Nu svarade du alldeles uppåt väggarna, sade kungen, ty om man ser en strimma af solskenet falla på stugans golf och slår mjölk bredvid solstrimman på golvet, så är mjölken hvitare än solskenet.

Kungen lät nu sätta Måns i ett mörkt rum och gaf honom ingenting annat att äta än litet mjölk i ett tråg.

På eftermiddagen gick han sedan att se, hur Måns trufdes i sitt mörka fängelse. Men då han öppnade dörren, kunde han ej i mörkret se, att Måns stält mjölkträget bredvid tröskeln, utan trampade midt i träget och föll med näsan mot golvet, så att kronan trillade ett långt stycke bort. Då sade Måns:

— Nu kan du se, att solskenet är hvitare än mjölken, ty om ej så vore, så hade du ej, herre konung, stigit midt i mjölkträget.

Men kungen tyckte ej om att höra sanningen från en torpargosses mun utan bad honom gå sin väg och följande dag komma tillbaka. Men han skulle ej få komma om dagen och ej om natten, ej längs vägen och ej längs vägkanten, ej till häst och ej till fots, ej klädd och ej naken, och så skulle han ej få komma in men ej

heller stanna ute. Kunde han ej uppfylla dessa vilkor, så skulle han straffas för det, att han stält mjölkträget så, att kungen stigit uti träget och fallit på näsan.

Måns gick sin väg och gjorde sig ett täcke af getskinn, som han tog öfver sig, så att han var hvarken klädd eller naken. Sedan gick han till slottet och höll sig hela tiden i landsvägsdiket. Sålunda gick han hvarken längs vägen eller längs vägkanten. På ena foten hade han ett såll och på den andra en borste. Just i daggroningen kom han till konungens slott och stannade i förstugan, hvarvid han stod med ena foten innanför tröskeln och den andra på trappan.

Emellertid hade kungen redan stigit upp och gått ut att gå. Då han såg de underliga spåren efter borsten och sållet, följde han dem med förvåning och kom sålunda fram till Måns, som nu berättade, huru han kommit till slottet och därvid noga följt kungens befallningar.

Kungen bad då Måns gå sin väg och komma tillbaka följande morgon. Han tänkte nu duktigt skrämma honom genom att släppa sina stora arga bandhundar lösa, just då han skulle komma inom porten.

Måns, som hade lagt märke till de stora hundarna och anade kungens plan, viste nog reda sig. När han följande morgon kom till slottet och trädde in på slottsgården, rusade hundarna ursinnigt skällande emot honom.

Men Måns tog lugnt fram en lefvande hare, som han hade gömt under jackan och släppte den lös midt för hundarna, hvilka genast började sätta efter haren, som med långa skutt kilade till skogs. Det var en lustig syn och kungen brast ut i skratt och alla hofmännen, som stodo bredvid honom på trappan, skrattade också.

Men jag tror, att de skrattade åt kungen, som åter hade misslyckats i sitt försök att göra Måns förlägen.

Fågeln i kyrkan.

Genom de nyss utspruckna lindarnas kronor smögo sig några klara solstrålar fram till den åldriga landskyrkans höga, spetsiga fönster, spridande en strimma af ljus mellan pelarne, som uppbyro de höga hvalfven. Vinterstormarna hade emellertid utslagit en af de små blyinfattade rutorna i fönstret, just på det ställe, där vårsolens strålar nu lekte. Detta märkte en liten rödstjärt, där den flaxade emellan lindens blad och jagade flugor och guldvingade insekter eller drillade sin visa i den svala skuggan.

Den sönderslagna rutan lockade, och utan lång tvekan följde fågeln solstrålarnes exempel. Det kändes så underligt där inne under de höga, tysta och dunkla hvalfven! Den flög från altaret till orgelläktaren, till predikstolen, till en gammal helgonbild o. s. v., rundt omkring kyrkan. Det lilla hjärtat slog häftigt. Det var på en gång rymligare och trängre här under hvalfven än där ute under Guds fria himmel bland träden.

Orgeln spelade och med dess toner och församlingens sång blandade sig rödstjärtens kvitter.

Då den åldrige predikanten talade om fåglarna under himmelen, dem den allgode fadern föder och kläder, drillade fågeln så klart och vackert, som om den velat bekräfta hans ord. Och hela församlingens ögon riktades mot den lilla sångaren, där den flaxade kring altartaflan.

De äldre smålogo härvid förnöjsamt, då de tänkte på sina älsklingar, som snart skulle lämna barndomen bakom sig och gå ut i världen under den Högstes beskydd, liksom fågelungen från sitt bo. Och de små barnen, som eljes sutto så stilla och uppmärksamma vid föräldrarnas sida, sträkte små armar emot fågeln, som om de velat fånga den. Men mången tänkte i sitt hjärta: ack, om jag hade vingar som fågeln att flyga högt upp till ljusa, saliga rymder.

Då gudstjänsten slutade och församlingen åtskildes, talade alla om den lilla rödstjärten och huru den blandade sin späda stämma i församlingens bön.

Nästa söndag sågo allas ögon upp mot koret och altaret. Men fågeln fans ej mera där. Den var försvunnen till allas saknad. Man trodde, att den flugit ut i det fria igen.

Men då orgeln började spela, hördes från den ibland en klagande ton. Orgelnisten undersökte väcket och fann den lilla rödstjärten död på botten af en orgelpipa. Det var däraf det klagande ljudet uppkommit!

Solstrålarna hittade ofta vägen in genom det höga, smala kyrkfönstret och kastade en strimma af ljus under de åldriga hvalfven, men den lilla rödstjärten sjöng aldrig mera där.

Gossen, som ej ville äta gröt.

Det var en gång en fattig gosse, som hette Junne. Han bodde hos sin mormor. Om kvällarna, då brasan brann i spisen och grötgrytan puttrade på elden, brukade mormodern berätta för honom om dvärgar och troll, som göra illa åt de elaka och ondsinta människorna, men som hjälpa de goda och arbetsamma. Hon berättade, huru de också hjälpte alla, som råkat i olycka samt föra små vilsegångna barn till sitt palats i skogen och gifva dem vackra kläder och läcker mat.

Junne hörde med stora ögon på mormoderns berättelser. Då ville aldrig gröten smaka riktigt bra vid kvällsvarden, utan han önskade sig bort till dvärgarna, för att få äta sig mätt af deras läckerheter.

En afton, då det blåste ute och snön yrde kring knutarna, hade mormodern åter berättat om all den härlighet, som fanns i dvärgarnas land. Sedan historien var slut och gröten äten, lade de sig till hvila.

Men Junne kunde icke sofva. Han tyckte att det var bra tråkigt att bo i den dåliga stugan och äta gröt alla dagar till morgon, middag och kväll. Den som ändå vore hos dvärgarna, där skulle man först må riktigt godt, menade han. Då tyckte han, att det klapade på fönstret och att någon stod där utanför och tittade in i stugan.

— Mormor, ropade han, mormor! Det är någon därute.

— Åh, var tyst du, det är bara snöstormen, som tjuoter, sade mormodern och vände sig mot väggen, drog lapptäcket öfver hufvudet och somnade åter.

Det blef allt mörkare och mörkare. I spisen hade kolen redan slutat att glöda. Endast en glänsande punkt lyste i askan. Junne kunde ej taga sina ögon från den lysande punkten. Han tyckte slutligen, att den var långt, långt borta och att han var alldeles ensam ute i mörka skogen och att ljuset var skenet, som lyste från en aflägsen människoboning. Han ville då vandra dit, men skogen var så tät, att han ej kunde komma ur fläcken. Då satte han sig upp på en snöflinga och nu bar det af med vindens fart mot den ljusa punkten, som blef allt större ju mer han närmade sig den. Slutligen såg han, att skenet kom från de klart upplysta fönstren i ett präktigt slott, vid hvars port snöflingan sakta sänkte sig ned.

Junne steg modigt in, ty han hade hört af sin mormor, att man aldrig behöfver vara rädd, då man har godt samvete. Då han kom in i salen, togs han emot af en hel mängd små, underliga dvärgar med grått skägg och röda mössor.

— Välkommen hit, vackre prins, sade de. Vi hafva redan länge väntat, att du skulle komma och fira bröllop med vår lilla prinsessa.

— Tackar så mycket, sade Junne, men är hon också vacker? Han tyckte för sig själf, att om hon liknade dvärgarna, det kunde vara bäst, att det icke blef bröllop af.

— Ja, hon är vacker som en dag, svarade dvärgarna.

— Är hon också god? frågade Junne, som tyckte att det var bäst att vara försiktig.

— Ja, som en Guds ängel.

— Nå, då kan det gå för sig, menade gossen.

— Du skall få bo med prinsessan i detta vackra slott och sitta på tronen bredvid henne och dansa med henne. Men ett skall du lofva och det är att aldrig tala osanning.

— Tror ni, att jag brukar ljuga, ropade Junne förnärmad. Mor-

mor har sagt, att det är stor synd. Men ett förbehåller jag mig, och det är att ej behöfva äta gröt.

Nej, det skulle han inte behöfva, försäkrade de. Hos dvärgarna åt man bara kakor och stekta sparfvar, samt russin och mandel och lakrits till mellanmål.

När allt var öfverenskommet, kläddes vackra kläder på gossen,

och han fördes till prinsessan. Hon hade en guldkrona på hufvudet och en slöja, som hängde ända ned till klädningsfällan.

Då han satt med henne på tronen, som var beklädd med purpuröd sammet, kommo dvärgarna fram och bugade sig för dem. De hälsade dem som sin konung och drottning.

Detta allt tyckte Junne var alldeles utomordentligt roligt, och den lilla prinsessan tyckte, att han var så innerligen söt. Se det var något annat att lefva här, än att äta gröt i mormors låga koja.

Sälunda gick en tid och alt var godt och väl. Kakor och stekta sparfvar och russin och mandel vankades så mycket, som han bara ville äta, och den lilla prinsessan var den allra trefligaste lek-kamrat.

Men hur det var, så började Junne känna saknad — han viste ej ens själf efter hvad det var. Han tänkte på mormor och hennes låga koja samt på de präktiga grötfaten. Det skulle smaka riktigt godt, menade han, att åter en gång få äta magen mätt med gröt. Men han skämdes att säga något härom åt dvärgarna och bjöd till att se glad ut.

Besynnerligt — nu ville ej kakorna, stekta sparfvorna, russin och mandel mera smaka honom, och det hände många gånger, att han lämnade alt orördt, då han satt till bords. Då bjöd prinsessan till att med sitt allra sötaste leende öfvertala honom att äta hälst litet och då fick han lof att göra det för hennes skull. Men han tänkte därvid, att hon gärna kunde lämna honom i fred. När hon en dag åter sökte öfvertala honom, blef han ond och prinsessan började gråta.

Han skulle nu hälst velat slippa hela härligheten och gå hem till mormor igen, men han tordes ej säga det åt dvärgarna.

Då dvärgarna sågo, att Junne var ond och att prinsessan grät, kommo de alla fram till dem och frågade gossen med ett illparigt leende, bugande sig ända till marken, om han kanske längtade till-baka till mormors grötfat. Detta tyckte Junne vara skam att medge och han svarade därför ett stolt och vresigt nej.

Då försvann med ens hela slottet, dvärgarna och prinsessan och alt blef mörkt som i en säck.

Du har ljugit, hörde han en röst säga, adjö med dig. Du har föraktat mormors gröt och därför skola människoätare komma och äta upp dig.

Junne märkte nu, att han befann sig i en stor skog. Månen gick fram ur molnen och lyste hemskt mellan granarna. Långt borta såg han en jättelik man med staf i handen komma gående åt det håll, där han befann sig.

Mannen kom alt närmare, och Junne, som var nästan halfdöd

af förskräckelse, försökte gömma sig under en buske. Men då kände han, hur den främmande mannen tog honom hårdt i armen. Nu trodde han, att hans sista stund var kommen.

Då hörde han till sin obeskrifliga glädje mormors röst, och när han slog upp ögonen, såg han, att han låg i sin egen varma säng, djupt inkrupen i halmen.

— Hvad drömmer du, barn, sade mormor, då du klagar i sömnen och inte vill vakna? Jag har stått här och ruskat dig en lång stund.

Han vågade nu riktigt öppna ögonen och, sedan han öfvertygat sig om, att ingen människoätare fans i närheten, kände han sig helt lugn och trygg igen. Det såg så treffligt ut i stugan, tyckte han. Brasan brann i spisen, grytan puttrade på elden och den angenämaste grötlukt spred sig ända fram till hans säng.

När han sedan satt med mormor vid bordet och med träskeden gjorde djupa tag i grötfatet, tyckte han, att det fans ingenting i världen, som var så oförlikneligen godt som gröt, inte ens kakor och stekta sparfvar och russin och mandel. Nej, borta är bra, men hemma är bäst, tänkte han, och mormor och hennes stuga är bättre och kärare än prinsessor och gyllene slott.

De talande granarna.

Det var en gång en jägare. Han gick med sina två hundar i skogen och sökte byte hela dagen. Under sin vandring aflägsnade han sig långt in i ödemarken och kunde ej i mörkret finna återvägen utan beslöt tillbringa natten i skogen och först i daggryningen begifva sig hemåt.

Han gick till roten af en väldig gran, uppgjorde där eld för att värma sig och lade sig sedan att sofva bredvid elden.

Här hade han det ganska godt och höll redan på att somna, då en röst plötsligt trängde till hans öra. En stor orm befann sig nämligen i granen, vid hvars rot han hade gjort upp elden, och försökte att komma ned därifrån, bedjande mannen om bistånd, då den själf för eldens skull ej vågade sänka sig till marken.

Ehuru mannen blef mycket häpen öfver att höra ormen tala som en människa, svarade han dock:

— Ingalunda törs jag låta dig komma ned, ty då skulle du äta upp mig.

— Jag skall icke äta upp dig, käre vän, sade ormen bedjande, utan om du hjälper mig ned, skall jag lära dig alla språk: fåglarnes, trädens och alla tings språk.

— Nå, huru skall jag kunna hjälpa dig? frågade mannen.

— Hugg ned ett högt träd och ställ det emot granen, så kommer jag ned längs detsamma, undervisade ormen.

Mannen, som tyckte, att den utlofvade belöningen var lockande gjorde som han blifvit ombedd, och ormen slapp ur sin nöd.

När den befann sig välbehållen på marken, lärde den mannen alla språk, som finnas i världen, fåglarnas, trädens, alla djurs och växters språk, men uppmanade honom att ej yttra härom ett ord åt någon. Icke ens för sin egen hustru skulle han få omtala saken. Om han det gjorde, skulle han dö på stället.

Då mannen hade lärt sig språken och ormen begifvit sig bort, inrättade han sig åter på det bekvämaste vid elden för att sofva.

En liten stund hade dock knappt förlidit, innan han åter hörde någon tala. Hundarne hade lagt sig ned vid sin husbondes fötter, och den ena af dem sade till den andra:

— Blif du här med husbonden och vakta honom väl, eljes komma vargarna om natten och äta upp honom. Jag måste gå hem, ty det kan komma tjuftar, om det ej höres hundskall på gården.

— Så gå då, kamrat, gå, svarade den andra. Vakta du hemmet, nog skall jag här se efter husbonden.

Mannen, som hade lärt sig alla språk, förstod mycket väl, hvad hundarne sade och tänkte för sig själf: ni har mera förstånd, än man skulle tro.

Därpå lät han den ena af hundarne gå att vakta hemmet, såsom den ville, men själf lade han sig åter ned att hvila. Hans ögon slöto sig genast, och han hoppades, att sömnen skulle infinna sig. Så skulle den säkert äfven hafva gjort, om intet kommit hindrande emellan. Men mannens öron hade i ormens skola blifvit så känsliga, att de uppfångade hvarje, äfven det svagaste ljud.

Från skogen begynte nämligen höras ett ovanligt susande, och han urskilde tydligen, att en gran, då den vaggades af vinden, sade åt granen, vid hvars fot han låg:

— Ack, kamrat, kom hit till mig, ty jag dör snart. Kom och fira min begrafning!

— Ack, jag kan ej, broder min. Tillgif mig, jag har nattfrämmande vid min rot, svarade den andra.

— Kom ändå, kom! ropade granen tvänne gånger.

Den andra gick likväl ej till kamraten. Kort därpå föll denna med sådant brak, att hela skogen ekade. Aldrig hade man hört ett förskräckligare buller.

Men den andra granen, vid hvars rot mannen hade gjort upp sin natteld, sade, sedan kamraten fallit:

— Dit gick du, gamle vän! På godt stod du hela din tid, och på godt föll du äfven.

Detta hörde mannen ännu helt tydligt, men då det därefter blef tyst i skogen, tog sömnen ut sin rätt, och han somnade in bredvid sin vakteld.

Men en jägare ger sig ej tid att sofva länge, och när det började dagas, steg mannen upp från sitt läger. Han erinrade sig då, hvad han hört om natten och hvad granarna talat.

— Har jag drömt eller hvad manne det kan ha varit? sade han

för sig själf. Jag tror det är bäst att gå och se efter, hvad för godt, som finnes där borta under granen.

I dessa tankar gick han åt det håll långt in i skogen, där han om natten hört brakandet, till dess han fann den kullfallna granen. Här besannades alt, hvad han hört under natten. Vid grannens rot hittade han en stor skatt, och under dess topp en svart, glänsande räf. Mannen tog både skatten och räfven, förde dem hem till sig och blef sålunda mäktig rik.

Nu kunde det vara rätt trefligt att ha en hustru, då jag har egodelar, tänkte mannen, och tog åt sig en mö, så fager och god, att det ej fans mången hennes like i hela vida världen. Med henne lefde han hemma i välmåga och led ej brist på någonting. De hade öfverflöd på alt.

Men för mannen begynte tiden likväl slutligen blifva lång, då han icke ville arbeta.

Han satte sig en morgon vid fönstret och såg ut på gården, huru vädret var vackert och himlen klar. Ifrån fönstret kunde han se sina vidsträckta åkrar. Rätt under detsamma låg ett vackert linfält, hvaröfver dagen igenom småfåglar flaxade. Bland andra flög också en sparf med sina ungar till fältet för att äta af linfröna, och ungarne, som voro snåla, slog sig ned på marken.

Då undervisade dem modern, sägande: kära barn, äten ej från marken utan från lintopparna. Det som ligger på marken blir där kvar för vår räkning, men topparna föras bort.

Då mannen hörde detta, brast han ut i skratt, så att hans hustru, som stod och stekte pannkakor vid spisen, märkte det och frågade:

— Hvad skrattar du, gubbskalken min, ser du något tokigt hos mig?

— Jag skrattar, jag skrattar, men jag kan ej säga orsaken, svarade mannen.

Hustrun började ifrigt ansätta honom, föll honom om halsen, smekte och bad:

— Säg, hvad du skrattar åt?

Slutligen förmådde mannen ej längre motstå hennes böner utan sade:

— Hämta mig först rena kläder, så skall jag sedan säga.

Hustrun hämtade då åt honom, hvad han begärt. Sedan han ömsat kläder, lade han sig att ligga raklång på bänken, såsom ett lik.

I gården funnos tio hönor och en tupp. Dem bad mannen hustrun släppa lösa i stugan, så att han skulle få se dem, innan han dog. Han beredde sig nämligen att säga orsaken, hvarför han skratat, och viste, att han därefter skulle dö. Men hustrun trodde blott, att mannen ville visa henne, hvad han skrattat åt och gjorde därför så, som han önskade.

Men då tuppen sluppit ut, begynte den kråma sig bland hönorna och sade högfärdigt:

— Kok—koko—ko, koo—ko—kok: se! jag har tio hustrur, och jag styr dem alla. Husbonden har endast en och ej ens med denna kan han komma tillrätta, och därför lägger sig den narren nu att dö.

Mannen förstod tuppens kacklande och fann, att han höll på att begå en dumhet.

— Nog har jag ännu tid att dö, tänkte han, reste sig snabbt upp från bänken och ropade åt sin hustru:

— Hvad står du där sysslolös? Din kaka är redan gräddad. Gå genast till ditt arbete. Hör du ej, huru t. o. m. hönsen kackla och skratta åt din nyfikenhet?

Gumman blef skamflat och ond öfver gubbens påhitt att låta hämta hönsen i stugan för att drifva gäck med henne. Hon sprang skyndsamt ut på gården och i fähuset samt skötte om korna, tills hon glömde sin förargelse. Och sålunda blef förklaringen osagd och mannen vid lif, men aldrig mer försökte hustrun utforska sin mans hemligheter.

Maffis äfventyr på nyårskvällen.

Långt borta i Tavastland bodde i ett litet och fattigt torp en gosse, som hette Matti. Han var bara tio år, men ändå en hel karl, och för sina år ägde han en stor mängd kunskaper: Han kunde göra näfverrifvor, binda kvastar, spola garn, plocka bort stenar från trädesåkern och binda kärfvar på skördeåkern. Ja, han hade till och med en gång försökt skära råg, men då skar han sig djupt i fingret. Tårar, bannor och en stor linnestoppa på det sjuka fingret var hela vinsten af det lärospånet.

Vidare kunde han meta fisk. Det är sant, att han sällan fick mer än en eller två girsar på hela dagen. Han kunde också hämta hem Mansikka, så hette kon, från betet.

Detta var han ej litet stolt öfver, där han gick och basade den bruna vännen med en stor löfruska.

Mansikka var van vid mjölkningstiderna och det behöfdes blott, att man öppnade grinden till hagen, så kom hon sakta och beskedligt lunkande hem af sig själf. Men Matti lefde i den tron, att det var han, som med sin löfruska och sina rop åstadkom undervärket.

Om vintern åter kunde han skida nedför backarne, så att snön yrde omkring honom. Föll han då någon gång hufvudstupa i snön, så steg han lika glad upp igen och krälade oförtrutet genom drifvorna efter sina skidor, hvilka ofta nog vid dylika tillfällen på egen hand fortsatte färden några tiotal meter åt hvar sitt håll.

Hans största triumf var dock, när han fick sitta öfverst på ett högt granris- eller hölass och köra. Då höll han med bister min starkt i tömmarne och snärtade med piskan. Till och med i de vådligaste vändningar gick det lyckligt, blott fadern höll i hästens betsel.

Ja, alt detta kunde Matti. Det var ju mycket nog för hans ålder, eller hur? Men därutöfver kunde han ännu knäppa sina små händer i bön och läsa „Fader vår“ och „Gud, som hafver barnen kär“, förr än han steg upp om morgnarna eller då han lade sig om kvällarna. Det är visst sant, att han ofta, trött efter dagens lekar, somnade in midt i bönen, men då läste modern återstoden och Guds goda änglar vakade nog ändå gärna vid den lilla bädden.

Det var vinter och snön låg djup i skogen. Det lilla torpet var nästan insnöadt.

Men fick man en gång syn på den lilla kojans, så såg den riktigt varm och inbjudande ut, där den låg inbäddad likasom i högar af mjukaste dun, och genom dess fönster strålade vänligt det röda skenet från brasan, som flammade i spiseln. Om man från kölden, rimfrosten och stjärnorna därute trädde in i stugan, så blef man angenämt öfverraskad af den trefnad, som rådde därinne.

Rimfrost fans också på fönstrets fyra små rutor, och den hade bildat på dem blommor och träd. De glimmade förunderligt vackert i eldskenet. Som stjärnor strålade lilla Mattis stora blå ögon, då han blickade emot den inträdande.

Den glada julen hade nyss gästade palats och koja, och det lilla hemmet i skogsbrynet hade ej häller blifvit bortglömdt. Tidigt på julmorgonen hade Matti fått följa med de andra till kyrkan. Han hade utan knot stigit upp midt i natten och utbytt sin varma säng mot pappas knä och fällarne i släden. Han hade ropat hopp! hopp! åt hästen, nickat god morgon åt alla, som de foro förbi, och försökt räkna, huru många eldsken, som syntes från torp och gårdar vid vägen. Men han blandade bort sig emellan trettio och fyratio och räkningen blef oafslutad.

Han visade ej den minsta rädsla på kyrkbacken, ehuru hvimlet

af hästar och folk var så stort, att det var ett riktigt undervärk, att ingen blef ihjälkörd.

Inne i kyrkan fröjdade han sig åt de många ljusen, som brunno vid ändan af hvarje bänk, i kronorna, på predikstolen och altarkransen. Med undran hade han lyssnat till orgeln och sången, men klarast och vackrast tyckte han, att moderns röst ljöd öfver de andras. När prästen började predikan, satt Matti tyst och stilla. Han hörde, hurusom, då mörkret var som störst, en stjärna gick upp i Österlandet och spred öfver jordens länder och folk ett ljus, som aldrig mera skulle slockna. Därför hade man nu i Guds hus tändt ljus vid ljus, och ingen boning fans så ringa och fattig, att ej ett ljus lyste i den, för att sålunda på julkvällen inviga densamma till en Herrens hälgedom.

När han sedan kom hem igen, ljödo bjällerklangen, hästrafvet, orgeltonerna, sången och prostens ord om hvartannat i hans öron. De följande nätterna drömde han om idel julljus och högtidsklädda brokiga folkskaror, frustande hästar och glimmande eldsken.

Emellertid gick julen förbi och nyåret kom. På morgonen af årets sista dag hade Matti med en resande bonde fått fara till byn för att leka med de andra barnen, och i skymningen tågade han med raska steg hemåt. Kölden bet i de runda kinderna och strödde rimfrost i håret, och under fötterna knarrade den frusna snön. Men Matti var vid godt mod och vandrade med händerna instuckna i sina nya granna yllevantar helt trygg sin väg framåt.

Men kvällen blef alt mörkare, och ännu syntes ej det vänliga skenet från hemmets fönster. Matti började slutligen blifva ängslig till mods. Himlen mulnade, och den ena stjärnan släktes efter den andra. Rundt omkring honom stod skogen så tyst, så hvit, så hemsk. Det föreföll honom, där han vandrade under granarna, som om han gick i en stor kyrka: stammarna voro pelare, de täta kronorna taket och enbuskarna liknade gubbarne och gummorna i sina bänkar. Men inga julljus brunno och inga orgeltoner hördes. Alt hemskare och beklämdare blef Matti i sitt sinne.

Då kom han slutligen till ett snår, så tätt, att han ej viste,

hvarth han skulle vända sig. Öfver snåret reste några väldiga granar sina snöiga kronor mot himmeln, och under dem låg en hög klippa, likasom en tron af snö och is. Skyndsamt ville Matti vända om, men o ve! då snafvade han, tappade sin vante och föll framstupa omkull i snön. Och när han slog upp sina ögon, tykte han, att skogen fått lif. Ja, han såg alldeles tydligt en grånad konung sitta på sin tron och omkring honom stod hela hans hof församladt. Och konungen sade:

— Hvar äro mina fyra tjänare, att de må träda fram och lämna mig räakenskap?

Och då kom där fram en liten ljuslockig gosse.

— Jag är våren, sade han. Jag har gifvit ditt land ljus och blommor.

Och därpå trädde inför konungen en kraftfull yngling.

— Jag är sommaren, sade han. Jag har gifvit ditt land värme och frukter.

Sedan framkom inför konungen en medelålders man.

— Jag är hösten, sade han, konung, jag har fyllt dina lador med rika skördar.

Men den fjärde tjänaren, en gammal bister gubbe, steg fram och talade:

— Ljuset slocknar, blommorna vissna, värmen fördunstar, frukterna falla af och ladorna multna. Mörker och köld råda i världen. Jag är vintern. Herre konung! jag har hämtat mörkret och kölden till ditt land. Se! öfver hela naturen har jag dragit mitt isiga täcke och däröfver har jag bredt den svartaste natt. Och aldrig mera skall det blifva ljust igen. Så är det, herre konung.

Men just i detsamma for ett stjärnskott genom rymden och upplyste hela näjden med det klaraste ljus. Och Matti tyckte sig åter höra orgeln, prästen och sången, men klarast och vackrast tyckte han, att moderns röst ljöd öfver de andras. Och då fattade han mod och skrek så mycket han orkade: nej, nej, nej, nej! Men då snafvade han åter och fick munnen full med snö.

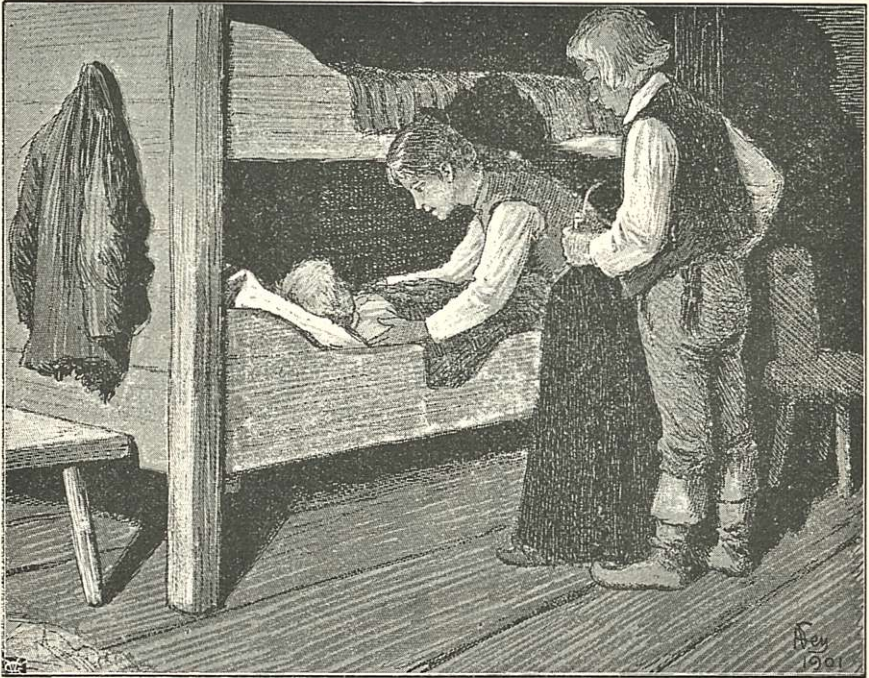
Då försvann skogen och konungen och hofvet och de fyra tjä-

narena, och han såg sin mor och far stå lutade öfver honom. Själflåg han i sin varma säng och brasan sprakade lustigt i spiseln.

— Hur mår du, mitt barn? frågade modern ängsligt.

— Bra, svarade Matti.

— Jo, du lär må så lagom bra, du, sade fadern leende. Vi hittade dig några meter härifrån bredvid vägen, där du hade fallit

omkull i snön och var nästan ihjälfrusen, din stackare. Och din nya vante hade du också tappat, men den hittade jag strax bredvid dig. Men hvarför skrek du nej så förskräckligt just nu, när du vaknade?

— Jo, de sade, att det aldrig mera skulle bli ljusstigen, men det är inte sant, det sade prästen ju i kyrkan och det var detta jag ville säga åt de leda trollen. Men då snafvade jag och tappade min vante och fick munnen full af snö.

Vid minnet af denna oerhörda skymf kommo tårarna i Mattis ögon. Men fadern smekte hans kind och sade tröstande:

— Gråt icke, lille Matti! Det har gått på samma sätt för mången bättre karl än du. När det gäلت att uträtta något riktigt stort, ha de snafvat och tappat vantarna.

— Är det riktigt sant, mamma?

— Ja, det är det, min gosse.

Då teg Matti en stund. Men sedan drog han moderns hufvud närmare till sig och hviskade:

— Härnäst när jag möter trollen, skall jag nog akta mig för att snafva. Ty jag tål inte, att de stå och ljuga en midt i ansiktet.

— Håll ord, min gosse! sade modern. Men det hörde Matti icke mera. Han hade redan somnat från minnet af sitt oerhörda nederlag på nyårskvällen.

En julsaga från gamla Karelen.

Tusen år ha förflutit, sedan karelske köpmän på sina handelsresor i Ryssland hörde talas om, huru en ung jungfru, som hette Maria, i ett stall födt till världen ett gossebarn. Konung Herodes ville låta döda barnet, som emellertid jämte sin moder räddades genom en Herrens ängel till Egypten. När Maria sedan kom tillbaka från Egypten, hände det en dag, att barnet var borta. Modern sökte det med hjärteängslan och fann slutligen sin gosse bland landets vise män, för hvilka han utlade himmelska sanningar. Detta barn, som hade varit nära att dödas af Herodes, blef sedan den störste konung och fick all makt i himmeln och på jorden.

När köpmännen kommo hem till sitt land igen, omtalade de för de hemma varande, hvad de hade hört. Folket förundrade sig öfver detta barn, som var visare än jordens visaste män och mäktigare än jordens mäktigaste konungar.

De viste ännu intet om kristendomen, där de bodde vid sina sjöar långt borta i Karelens skogar. Men de kände i sina hjärtan, att det fans en makt, som ledde människornas öden, en visdom, som öfvergick alt mänskligt förstånd. De tillbådo efter måttet af sitt vetande denna makt och denna visdom, hvars osynliga närvaro de tyckte sig förnimma i åskans dån, i skogens susande, i den blåa sommarhimmelns ljus, i de mognade skördarnas rikedom. Och de sjöngo gamla sånger från forntiden om en åldrig, i visdom grånad

man, Väinämöinen, som älskat sitt folk och varit dess välgörare. När nordpolens långa vinter hade släkt solen, och köld och mörker rådde öfver Karelen, hade han med sin andes kraft och sin mäktiga visdom befriat solen från dess fängelse och återbragt ljus, glädje och lycka åt sitt land. Många andra underbara saker viste de gamla sångerna berätta om Väinämöinen, och han var i folkets tycke den mäktigaste och visaste man på jorden.

Men så kommo efter någon tid främmande män till Karelen, besegrade folket i flere strider och predikade kristendomen för de underkufvade. Väinämöinens makt och visdom, som folket dittills ansett vara oöfvervinneliga, sjönko till intet mot den makt och visdom, som bodde i den nya läran — läran om det underbara barn, som föddes af en fattig moder i ett stall och för hvars namn en gång alla hjärtan på jorden skola böja sig.

I Karelens bygder sjöngos fortfarande de gamla sångerna om Väinämöinen. Men de fingo nu ett tillägg, hvori skildrades, hurusom hans visdom och makt ej kunde bestå proftet inför detta barn, och hurusom han därför for bort från sitt folk, hvilket nu hade fått en starkare hand att leda sina öden, en mäktigare befriare från mörkrets välde.

Och så kom det sig, att de gamla, härliga sångerna om Väinämöinen och om det finska folkets lif i forna, hedniska tider, hvilka sånger finnas samlade i den stora dikten Kalevala, sluta med en i all sin enkelhet vacker och rörande julsaga, i hvilken folket berättade om jungfru Maria och Kristusbarnet, såsom det hade förstått och uppfattat de främmande männens tal, innan slutligen den heliga historien i sin fullständiga gestalt predikades för dem.

Det var en gång — så berättar den nämnda sagan — en ung jungfru, som hette Mariatta. Hon var den yngsta bland sina syskon och behöll alltid sitt hjärta rent från onda tankar. Därför var hon älskad och aktad i hemmet mer än alla andra. Flitig och arbetsam, skötte hon sin faders visthus och gick om sommaren i vall med gårdens vitulliga får i den vackra skogen. Men när hon på ett underbart sätt skulle blifva moder till ett litet gossebarn, som hon

viste att skulle bli mäktigare än de mäktigaste på jorden, jagade hennes föräldrar henne bort med hårda ord. Hon sände då sin tjänstepiga till Herodes för att bedja om härbärke, men den hårdhjärtade mannens lika hårdhjärtade hustru svarade, att ett stall vore godt nog åt Mariatta.

Den stackars Mariatta gick då till stallet, och där föddes barnet till världen.

Hästarna voro barmhertigare än människorna. De böjde sina hufvuden öfver henne och andades med sin varma andedräkt på modern och barnet, så att hon skulle hafva det godt och bra och barnet icke frysa i den hårda krubban.

Mariatta vårdade med den innerligaste ömhet sitt barn. Men en dag, då hon höll på att kamma barnets hår, försvann det från hennes famn. Full af oro sprang hon att söka den förlorade. Hon frågade stjärnan och hon frågade månen, om de viste, hvar han var, men de kunde ej säga det. Då frågade hon solen, och denna svarade: ja, jag vet nog, hvar han är, din son, han, som har skapat äfven mig att från min klara höjd lysa öfver jorden. Han, som nu är bland människorna som ett spädt och svagt barn, har blifvit förd bort till kärret, där han ligger till hälften sjunken ned i gungflyn.

När Mariatta återfunnit sin son, förde hon honom att döpas och få namn.

Men då pilten ej hade någon jordisk fader, borde det enligt det hedniska folkets sed först bestämmas, om barnet kunde få lefva eller om det skulle dödas, och den gamle vise Väinämöinen kallades att fälla domen.

Väinämöinen dömde, att barnet ej förtjänade att lefva utan borde föras ut på kärret, för att där lämnas att dö.

Då skedde ett stort under. Det späda barnet talade och förebrådde Väinämöinen för att hafva fält en orättfärdig dom. Han, barnet, hade ingen synd, men från Väinämöinens egen lefnad kände han, för hvars öga intet var doldt, till många handlingar, som skulle, betraktade i rättfärdighetens ljus, förtjänat den dom Väinämöinen nu uttalat öfver honom, den rene och oskyldige.

Barnet blef då döpt till konung öfver Karelen och till den mäktigaste öfver alla mäktige.

Den gamle Väinämöinen, som nu såg, att hans tid var ute, seglade i en kopparfarkost bort från Karelen. Men han lämnade sin kantele och alla sina sköna sånger kvar till en evig fröjd för Finland.

Så lyder den gamla julsaga, som sjöngs i Karelens skogspörten många hundra år förr än någon julgran ännu tändts i något hem i Finland eller någon kyrka ännu fanns, där julpsalmen förtäljde om det barn, som föddes i Betlehems krubba till en konung öfver alla konungar.

Väinämöinsens lie.

En af de vackraste stjärnbilderna på vår himmel är „Orions bälte“, som bildas af tre klara i en linje stående stjärnor. Litet nedanför dem ser man i en annan linje tre andra små stjärnor, den första så liten, att den knapt syns. Detta är „Orions svärd“ och tyckes liksom hänga ned från bältet.

Denna vackra stjärnbild ha äfven finnarna i forna dagar fäst sig vid. De tre klart tindrande stjärnorna på den mörka vinterhimmeln föreföllo dem underbara. De förestälde sig, att det var Väinämöinsens svärd eller lie, som var upphängt på himmelens fäste till en åminnelse af allt det goda han gjort för sitt finska folk. Ännu i dag berättas mångenstädes i Finland följande historia härom.

Långt borta i Österbotten finnes en äng, som är så stor, att man ej kan se den från ena ändan till den andra. Här växte i forna tider så mycket och så tätt gräs, att hvarken människor eller djur kunde komma fram genom detsamma. Då samlades folket i trakten för att slå gräset, men de förmådde ej uträtta det minsta — så stark och frodig var växtligheten.

Nu sände man bud till den gamle, vise Väinämöinen, som lofvade på några dagar mäja af hela den stora ängen. Detta var också lätt för honom att lofva, ty hans lie hade den underbara kraften att kunna fälla gräset på så stor omkrets, som lieslagens susning hördes.

Men hvad betydde detta på den stora ängen i Österbotten. Väinämöinen måste anstränga alla sina krafter och slog, så att svettpärlorna stodo på hans panna. När ett hörn af ängen ännu var

oslaget, ville Väinämöinen mäja resten med ett enda väldigt slag, men han gaf lien så stark fart, att den ryktes ur hans händer och flög ända upp till himmelen, där den fastnade och där man kan se den än i dag såsom tre vackra stjärnor, vänligt tindrande öfver Finland.

Om båten, som for på land och på vatten.

Det var en gång tre bröder.

De två älsta voro mycket kloka och förståndiga, men den yngsta, som hette Matti, ansågs vara dum.

Hände så en dag, att kungen lät kungöra i hela riket, att den, som kunde göra en båt, som for både på land och vatten, skulle få hans enda dotter och halfva konungarike.

De båda kloka bröderna gingo då för att söka passligt virke, hvaraf de kunde göra en båt, sådan kungen önskade.

När de gått ett stycke, mötte de på vägen en gammal i trasor klädd tiggargubbe, som frågade dem, hvart de ämnade sig. Bröderna, som tyckte den frågande vara fasligt simpel, sade ej ens god dag utan ville skynda vidare.

Men gubben brydde sig ej därom utan frågade:

— Hvart gån I?

För att blifva af med honom, svarade de då:

— Vi gå att skaffa en sked åt far och en mjölkstäfva åt mor.

— Nå ja, den som söker han finner, — svarade gubben och gick vidare.

Äfven de båda bröderna fortsatte sin färd. Men det gick med dem så, att hur de än sökte efter virke till båten, funno de endast sådant, som dugde till skedar och mjölkstäfvor. Med oförrättadt ärende måste de vända hem.

Följande dag gingo bröderna åter ut att söka virke. Nu mötte de igen en gubbe, som frågade, hvart de skulle gå. Bröderna svarade åter på samma sätt som förra gången. Det gick dem också nu likasom då. Alla träd, som växte i skogen, voro i deras ögon små och späda, så att de endast dugde till att göra skedar och mjölkstäfvor af. Det blef ej heller nu något af deras båtbyggnad.

Tredje dagen gick Matti, han som var ansedd för enfaldig, ut i skogen för att försöka, om han ej kunde göra en sådan båt, som konungen önskade.

Man gaf honom ingen vägkost med på färden. Men Matti brydde sig ej därom utan stack yxan i bältet, stoppade en brödkant i barmen och gaf sig makligt i väg.

På vägen mötte han den gamle tiggargubben, som frågade:

— Hvart skall du gå?

Matti förklarade då sitt ärende och sade:

— Jag går för att göra en sådan båt, som far både på land och på vatten.

— Tag mig med, sade gubben.

— Det kan jag inte, — menade Matti, — ty jag har ingen vägkost på färden. Blott en enda brödbit har jag i barmen, intet annat.

Men gubben bad honom ändå att taga honom med sig och menade, att de nog skulle komma tillrätta därmed.

— Nå, så kom då, sade Matti och tog gubben med sig.

De kommo slutligen fram till en vacker plats.

Då sade gubben:

— Låt oss äta först, innan vi börja arbetet. Jag är hungrig.

Matti tog brödet från barmen, delade det i två stycken och gaf den ena hälften åt gubben, den andra åt han själf.

Sedan de ätit, sade gubben:

— Låt oss nu sofva.

— Vi ha ej tid att sofva, svarade Matti, ty då få vi ej båten färdig.

— Åh, nog hinna vi med den, menade gubben, och så lade de sig att sofva.

Men då gossen somnat, steg gubben upp och gjorde en båt, som kunde fara både på land och på vatten.

Då båten var färdig, väckte han gossen och sände honom med den till kungens slott.

Vid affärden sade gubben:

— Om någon möter dig, så tag honom med i båten, allt kan vara till nytta på resor.

Matti for nu i sin båt öfver land och vatten. Han mötte då en man, som var en omättlign köttätare och som gick och gnagade på ett lårbent af en väldig oxe.

— Kom med i båten, sade Matti till honom, du har bekvämare här att sitta och gnaga.

Mannen steg i båten och man for vidare.

När de så farit en god bit, mötte de en man, som var en omättlign vindrickare och som höll för sin mun en stor flaska, på hvilken han oafbrutet sög.

— Kom hit i min båt, här har du bekvämare att sitta och suga på din flaska, sade Matti och tog honom i båten.

När de sedan åter farit ett stycke, mötte de en man, som var så frusen, att han hade sju pälsar på sig och ändå hackade han tänder af köld.

Åt honom sade Matti:

— Kom hit i min båt, här har du bättre att vara.

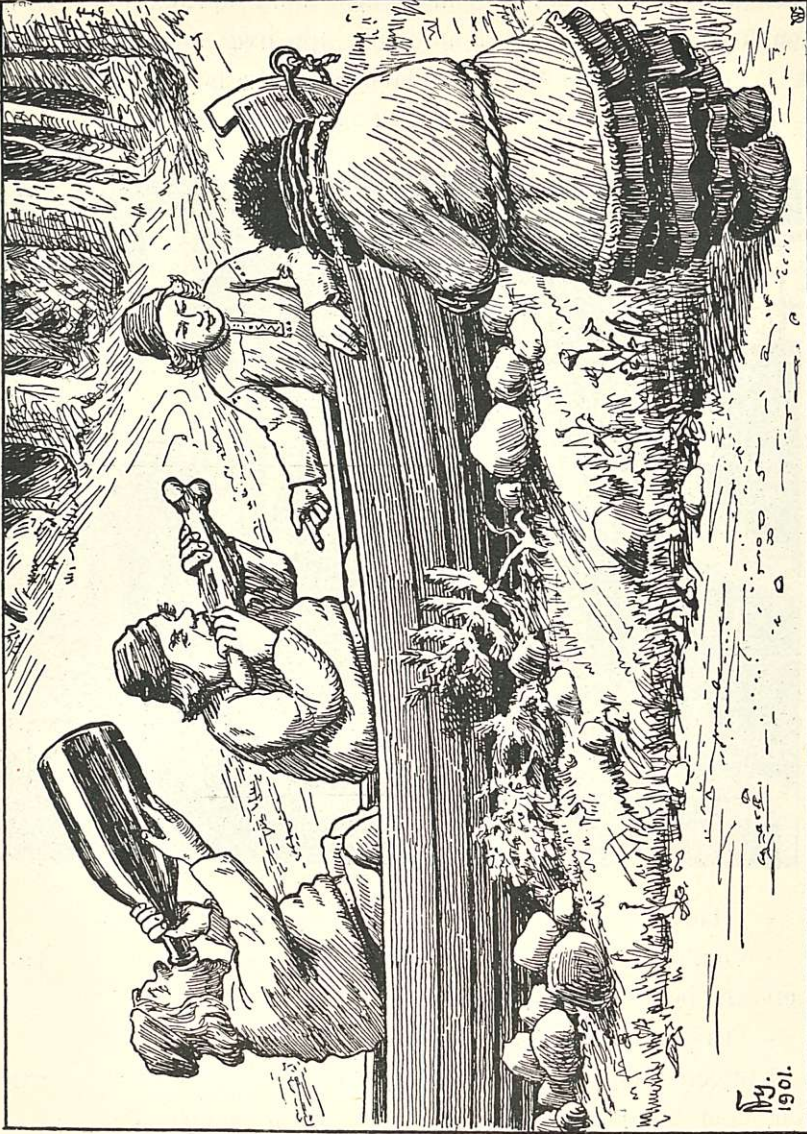
Den frusne steg i båten och de foro vidare.

Så kommo de slutligen till kungens slott, och Matti gick till tals med kungen och sade:

— Här är nu en båt, som far både på land och på vatten. Vill du nu ge mig din dotter?

Kungen betraktade båten och fann, att den var sådan han ville ha den, men han sade ändå åt gossen:

— Du kan ej få din brud, innan du äter upp allt det kött jag för ett års behof samlat i min matbod.

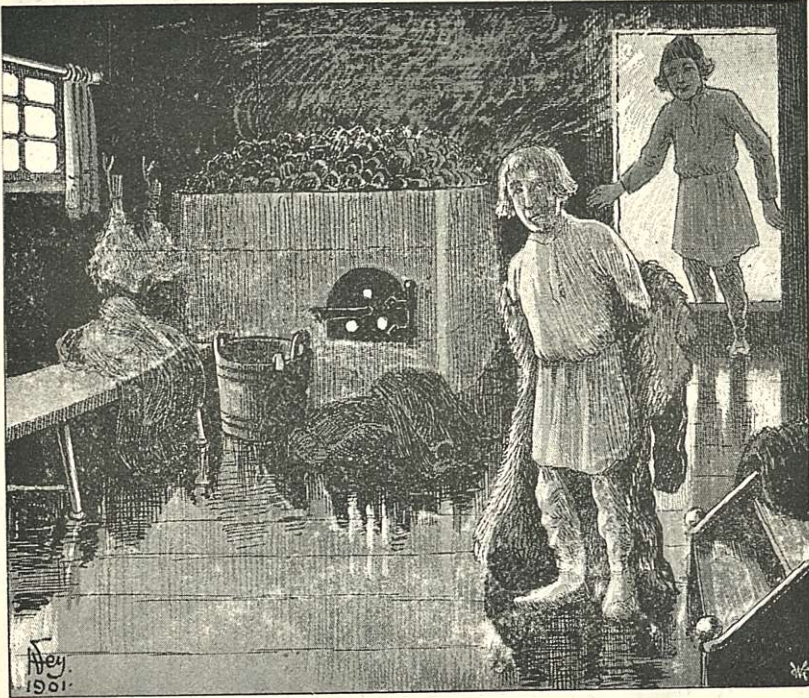

W. J. 1901.

— Bra, sade Matti.

Kungen öppnade då matboden och gick därefter bort. Matti ropade då på köttätaren, som genast kom springande alt hvad benen förmådde. Inom kort åt denne upp hvarenda en köttbit, som fans i matboden och kastade alla benen i en hög midt på golvet.

Då gick Matti åter till kungen och sade:

— Hade du så litet kött? Det är redan alt uppätit.

— Ja, det fins ej mera. Men drick nu också alt det vin jag för ett års behof samlat i min källare.

— Bra, sade Matti.

Kungen gick nu och öppnade källaren samt bad Matti stiga in i den, men själf gick han sin väg. Matti ropade då på sin andre reskamrat, och inom kort hade denne tömt hela förrådet, så att endast de tomma tunnorna återstodo.

Då gick Matti åter till kungen och sade:

— Nu är vinet uppdrucket. Litet fans det också, då det ej ens förslog för en.

Men kungen ville likväl ej ge honom sin dotter, förrän Matti badat i kungens kopparbadstuga. Men denna var så starkt eldad, att den till och med utvändigt var glödande röd.

— Nåja, sade Matti, nog kan jag väl göra det.

Han ropade då på sin frusne reskamrat.

— Kom hit, kamrat, så får du värma dig litet.

Den frusne kom och gick genast i badstugan. Vid dörren tog han den första af sina sju pälsar af sig, och då började redan den närmaste delen af badstugan att afkylas. Då han knäpte upp den andra pälsen, mörknade väggarna, och då han tog den tredje af sig, blefvo de helt och hållet svarta. Då han aftog den fjärde pälsen började väggarna svalna och då han löste på den femte, afkyldes de fullkomligt. Men då den sjätte pälsen lades af, begynte vattnet på golfvet att kallna, och då den frusne fått af sig den sjunde, var värmen så mild och behaglig i badstugan, att det var riktigt godt att bada.

Sedan Matti tagit sig ett bad, gick han till kungen och fick nu prinsessan till gemål, såsom det från början var utlofvadt. Ja, kungen gaf dessutom ännu sitt halfva rike åt honom och gjorde honom till sin närmaste man.

Och där lefde sedan Matti med sin prinsessa och mådde som en prins, ända tills han dog.

Så var det med den historien.

Den dumma Jetta.

Det var en gång en bonde, som hade en enfaldig hustru. Han hade lofvat en handelsman i staden att sälja åt honom en ko och gjorde sig därför en vacker dag i ordning att bege sig i väg med kon.

Men hans hustru ville ej låta honom gå.

— Du gör alltid af med så mycket penningar på dina stadsresor, sade hon. Det är därför bäst, att jag går själf.

— Nå, gör som du vill, min vän, svarade bonden, som var af ett godt och vänligt sinnelag och höll hjärtligt af sin hustru, fast hon var så ohjälpligt enfaldig.

Hustrun, som hette Jetta, hade aldrig förr varit i staden men trodde likväl, att hon nog skulle komma till rätta där. Hon hittade också värkligen till borgaren, som skulle köpa kon.

— Nej, se på värdinnan, som besvärat sig och kommit själf, sade handelsmannen artigt, då han såg henne.

— Jag kunde ej låta min man komma, — sade Jetta, — han gör alltid af med så mycket penningar i staden. Därför kom jag själf.

Handelsmannen, som viste, att hennes man var en förständig och sparsam bonde, som aldrig slösade bort sina penningar, tyckte, att det var illa gjordt af henne att misstro sin man. Han beslöt därför att drifva litet gyckel med gumman, till straff för att hon trodde sig vara så öfvermåttan klok och förständig.

Han bjöd Jetta på middag och lät sätta fram för henne de härligaste rätter och de bästa drycker. Gumman åt och drack, och drack och åt, och så åt och drack hon igen, till dess hon blef så mätt och så tung, att hon somnade.

Nu lät handelsmannen sina tjenarinnor taga af henne hennes kläder och i stället kläda på henne en fin och modern dräkt, sådan fruarna i staden begagnade. Därefter lämnades hon allena. Hon sof och snarkade tappert, utan att veta, hvad som hade försiggått med henne.

Men när Jetta slutligen vaknade och såg, hur fin och grann hon var, blef hon mycket förvånad. Hon kände på sig med händerna, hon bet sig i fingret, hon hostade och snöt sig alt för att öfvertyga sig om, att hon var vaken och ej drömde. — Är det jag, eller är det inte jag? — frågade hon sig utan att kunna svara därpå. De granna och ovanliga kläderna förbryllade henne alldeles.

— Jag skall gå till stallet, sade hon då för sig själf. Vår häst känner mig nog. Han är så sedesam och stilla, när han har att göra med mig, men mot främmande är han alltid vildsint. På detta sätt får jag nog veta, om det är jag eller om det inte är jag.

När hon gick till stallet och närmade sig hästen, visade denna sig så ond, att hon var glad att fort komma ut igen. Hästen var ej van att se de granna kläderna och kände ej igen henne.

Det är högst besynnerligt, tänkte Jetta, och beslöt att fråga handelsmannen och hans folk om saken.

Men hvarken handelsmannen eller hans folk upplyste henne om rätta förhållandet. Hon blef nu orolig och bekymrad. Det var för henne ingenting annat att göra än att bege sig hem. Där skulle väl gårdshunden och barnen och hennes egen, käre män känna igen henne, om det var hon själf. Om hon var någon annan, ja, då skulle hunden som var ondsint, skälla på henne, och barnen, som voro blyga för främmande, springa undan och gömma sig, och mannen, som var tyst och fåordig med obekanta, men vänlig och hjärtlig mot henne, ej bry sig om att säga henne ett ord.

Så tänkte hon för sig själf, då hon med brådskanie fart vandrade hemåt. Ju närmare hon kom, desto ängsligare blef hon till mods, och då hon ändtligen långt borta vid skogsbrynet såg det kära, gamla hemmet, och ej mera viste, om det verkligt var hennes hem, stego tårarna i hennes ögon.

Knapt hade hon hunnit in genom grinden, förrän hunden rusade emot henne, skälde med full hals och ville rakt rifva henne i stycken. Det var riktigt med knapp nöd hon, skrämmd och förskräckt, räddade sig in i stugan. Barnen, som alltid först brukat springa emot och välkomna henne, gömde sig nu för den granna frun, några bakom spisen emellan grytorna, andra i knuten bakom sängen.

Mannen kände henne nog, men han var så förvånad öfver all den grannlåt, hon hade på sig, att han ej kunde säga ett ord.

Hon märkte då, att hon var främmande i sitt eget hem. Den trogna hunden ville bita henne, de snälla, små barnen gömde sig för henne och hennes man kände ej igen henne. Det var således ej hon, det var någon annan. Sorgsen och bedröfvad satte hon sig ned på sängkanten och snyftade bittert.

Detta kunde den vänlige mannen ej fördraga, fastän han trodde, att hon hade förstört till grannlåt alla de penningar hon fått för kon. Han klappade henne och frågade, hvad som händt.

Jetta berättade då, huru handelsmannen bjudit henne på middag, och hur hon hade ätit de härligaste rätter och druckit de bästa drycker, till dess hon blifvit så tung och sömning, att hon ej viste af hela världen, och huru hon, när hon vaknade, fann sig klädd i de fina, granna kläderna, och huru hon då ej viste, om det var hon själf eller om det var någon annan, och huru hon, då hästen och handelsmannen och hans folk och gårdshunden och barnen och hennes egen man ej kände henne, fann att det ej var hon själf, utan att hon var någon annan.

Och så grät hon igen.

— Vist är det du, din toka, — sade mannen. — Men hvar är kon och hvar är hästen?

— Ja, därom viste hon rakt ingenting. Dem hade hon alldeles glömt bort. Och inga penningar hade hon häller med sig från staden.

— Jag får väl gå själf och ställa saken till rätta, sade bonden då. Men se så, min lilla gumma, gråt nu inte mera utan kläd af dig den där dumma grannlåten, som ej passar för dig och som bara gör dig främmande för dig själf och för alla andra.

Och när Jetta klädt af sig de fina kläderna och fått på sig sina egna kläder igen, kommo barnen fram från sina gömställen bland grytorna och bakom sängen och klättrade som förr alla på en gång upp i hennes famn, och gårdshunden hoppade, gladt viftande med svansen, upp på henne och slickade henne midt i ansigtet med sin stora tunga. Och mannen tog henne kring lifvet och svängde henne omkring och sade:

— Se så, nu ser du ju, att du är min egen, lilla gumma.

Så var det med den stadsresan.

Så mycket mannen än höll af sin hustru, gjorde det likväl honom mycket ledsen, att hon skulle vara så obegripligt enfaldig.

Jag undrar just, tänkte han, om jag ensam fått en så enfaldig hustru eller om det fins flere sådana hustrur i världen.

Första lärkan.

Långt borta i söder var lärkan. Himlen var hög och blå. En yppig blomstermatta betäckte jorden och uppfylde luften med härliga dofter. Guldinsekter flögo från blad till blad, från strå till strå, och sammetslika honnungsfåglar dykade behändigt ned i de stora blomkalkarna. Här måste ju vara godt att lefva, att bygga sig ett bo i det mjuka gräset och sedan, buren af blomsterångor till höga rymder, under strömmande toner blicka ned på jorden.

Men solen steg alt högre mot norden och trädens grenar började nedtyngas af svällande frukter. Då rann det lärkan i hågen, att långt borta i norr låg det land, där hon föddes, där hon lärde sina första toner och pröfvade sina första vingslag. Och då hon tänkte, huru där alt nu var fruset och dödt, huru träden sofvo och blommorna sofvo och gräset sof under det hvita snötäcket och huru människorna dragit sig tillbaka i sina hus och inom slutna fönster och dörrar, väntande på vårens ankomst — då greps hon af en oemotståndlig längtan att flyga dit bort med det glada budskapet, att den strålände solen redan var i antågande och i dess följe våren, blommorna, fjärilarna, de långa dagarna, de varma vindarna — med ett ord: ljuset, lifvet och glädjen. Och hon höjde sina vingar och flög och flög, öfver ändlösa haf, öfver vida länder, öfver skyhöga berg, till dess hon slutligen en afton i solnedgången hann till målet för sin långa färd.

Nu blir vår,
Sorg förgår,
Hjärtat slår,
Lifvet ur dvalan uppstår.
Himlen är blå,
Blommorna små
Vakna också.
Sörjande bröst, kom att få tröst,
Vakna, vakna, vakna då!
Skyn är blå,
Blicka dit opp,
Blicka mot himlen med tro och med hopp!

Sålunda ljöd öfver stad och land lärkans sång. Och människorna lämnade sina vintliga boningar och lyssnade till de glädje bådande ljuden. Och alla lidanden och sorger voro glömda, och hvarje bröst vidgades af fröjd, hvarje öga strålade af glädje och hopp.

Men fastän våren sålunda var i antågande, så herskade likväl vintern alt ännu med sträng hand. Våldiga drifvor lågo ännu i skog och mark, och böljorna voro bundna i tunga fjättrar af is. Vårens budbärrinna fann ej ett vänligt blad att gömma sig under, ej ett frö att släcka sin hunger med, ej en droppe vatten att läska sin tunga, och då nästa morgon grydde, låg hon död på drifvan.

Då kom där en yngling genom lunden, fann lärkan på snön, tog henne upp och tryckte henne emot sin barm, i hopp att hans hjärtas varma slag skulle återväcka henne till lifvet. Men förgäfves. Dess öga förblef slutet, dess vinge stelnad. Då såg han rörd på den döda fågeln. Hvad mer, sade han, om ditt lif var kort, om du dog ensam och öfvergifven i den kalla vinternatten. Du har ju dock sjungit om vår, har väkt glädje i månet hjärta, lif i månet bröst. Och huru många gå ej dock ur lifvet, utan att under hela sitt långa lefnadslopp ha lättat en enda börda, aftorkat en enda lidandets tår.

Nyckelblommorna.

Den stränga vintern hade länge hållit jorden fastlåst i hårda bojer, så att ej en enda liten blomma ens hade kunnat skjuta upp.

Ändtligen kom den milda våren med sina gyllene nycklar. Och han hoppade från äng till äng, från skogsbacke till skogsbacke och öppnade låsen till blommornas fängelse. Men under sina glada språng råkade han tappa sina nycklar.

Den bistra vintern märkte detta genast och kom tillbaka och låste på nytt fast äng och sjö med sin stora isnyckel.

Nu förskräktes alla blommor, som redan vågat sig fram, blåsipporna, violerna och den lilla, rädda draba verna. Den stackars våren själf darrade af köld och blåste i sina stelfrusna fingrar, för att värma dem. Under det han gick och sökte sina förlorade nycklar öfveralt, träffade han på en blomma, som stod nära en gammal trädstubbe och blickade vänligt omkring sig med sina guldgula ögon i trots af kölden och den bistra vinden.

— Kom och hjälp mig att söka, du har så klara ögon, sade våren.

Och så sökte de tillsammans i alla vinklar och vrår, och slutligen sågo de guldneycklarna glänsa vid en tufva mellan några torra löf, dit de hade fallit.

Då blef våren mycket glad och frågade:

- Hvad heter du, lilla vackra blomma?
— Jag har intet namn, svarade blomman.
— Så skall du få heta guldvifva eller nyckelblomma. Det pas-

sar bättre, eftersom du så vänligt hjälpt mig att finna mina guldnnycklar.

När det blir vår, ses den vackra nyckelblomman stå på ängarna och titta nedåt med sina klara, gula ögon. Den ser efter, om våren kanske igen har gått och tappat bort sina små guldnnycklar.

Skatungarna.

I toppen af en hög tall hade ett skatherskap byggt bo. Boet var gjordt af grofva kvistar, säkert och bastant. I en fördjupning i midten lågo fem ungar och hade det trångt, men varmt och godt.

Helt prydliga att skåda i sina hvita skjortor och svarta frackar sutto skatorna på gårds-gårdsstörarna, pladdrade och skrattade eller också sysslade de kring stuguknutarna.

De voro genom många, många släktled bekanta med folket i byn, icke precis lika goda vänner som svalorna, hvilka bygde sina bon under takåsen, men ändå gärna sedda och omtykta. Det gjorde de sig äfven förtjänta af. De plockade maskar och sniglar från åkern och förde bort alt affall, som folket kastade ut med slaskvattnet från köket och som eljes skulle legat vid stuguknutarna och förpestat luften i sommarhettan. Dessutom hade barnen roligt att se dem, där de flaxade på gården eller nickade och vippade på gårds-gårdsstörarna, och det är också något, som bör komma på skatornas meritlista.

Men det fans i byn några jägare, hvilka tykte, att det var roligt att om söndagsmorgnarna gå ut i skogen och döda de nätta, lifliga hararna och de oskyldiga små raphönsen. När alt i naturen på den tidiga haldagsmorgonen ännu var stilla och fridfullt som i en stor kyrka, störde jägarnes skott den högtidliga friden, och de dödade eller sårade djurens blod göts på de daggbestänkta

blomstren, som just hade öppnat sina kalkar för att med sin fågring prisa skaparens kärlek och nåd.

I naturens visa hushållning är det så inrättadt, att många djur för sin föda äro hänvisade till andra djur. Men intet djur dödar en annan varelse för sitt nöjes skull, såsom många människor i sin tanklöshet göra. Ej heller skatan försmår att nafsas åt sig ett rapphönsägg, då rapphönan är borta från boet. Den tar ägget försiktigt i sin näbb och för det till de hungriga ungarna där uppe i boet i trädtoppen.

Men det tyckte jägarene ej om, och därför läto de förkunna kring hela landet, att de betalade en slant för hvarje skatägg och för hvarje skatunge. Nu skulle hvarje gosse i Finland passa på och förtjäna, läto de säga.

Och så hände det en dag, att en af byns pojkar klättrade upp till skatboet. Där fans ju fem ungar, och detta gaf honom utsikt att förtjäna fem slantar.

När han kom nära boet, märkte ungarna, att det prasslade i grenarna.

De trodde, att det var modern, som kom till dem med mat. De sträkte upp sina hufvuden och öppnade näbbarna så mycket de kunde. Men då grep pojken dem och kastade dem ned till marken, den ena efter den andra.

De båda gamla skatorna flögo skrikande och jämrande omkring trädet, då de sågo förödelsten öfvergå deras hem. Men de viste, att de voro altför svaga att kunna skydda de sina, och de måste därför se sina ungar kastas till marken utan att kunna bringa någon hjälp.

Där lågo de stackars små djuren och skreko, ty de hade ej dött af fallet. Pojken skyndade sig ned från trädet, bröt af en störr och slog dem, till dess de alla voro döda. Sedan förde han dem till jägaren och fick sina fem slantar.

Hans ögon strålade af glädje, när han fick de blanka kopparpänningarna i sin hand. Men hur det var, började han känna sig så underlig till sinnes. Han såg de stackars fågelungarna ligga och flaxa på marken och skrikande söka böja sig undan hans slag. Han hörde de gamla skatornas förtviflade skrik, då de ångestfullt flögo från gårds-gårdsstör till gårds-gårdsstör, från träd till träd, under det han inför deras ögon utförde mordet. Han började skämmas för sig själf, och slantarna föreföllo honom såsom syndapänningar.

Han hade föreställt sig, att han skulle med stolt känsla visa sina många pänningar åt de andra barnen i byn. Men däraf blef ingenting. Han skulle ej för något i världen kunnat taga fram de slantar han på ett så grymt och ovärdigt sätt förvärfvat. Han skämdes i djupet af sitt hjärta för alla — för barnen, för folket, för åkern, för gårdes-gården, för stenarna och träden. Han höll sig hela dagen undan från de andra barnen bland några enrisbuskar i skogsbrynet. Men inte ens där hade han ro. När han rörde på sig, tykte han, att enrisbuskarna ville gripa tag i honom med sina knotiga grenar.

När det blef afton, och alla sofvo, steg han sakta upp, smög sig till jägarens bostad och lade de fem slantarna tillbaka på hans tröskel. Med lättare hjärta skyndade han sedan hem igen. Men ännu i långa tider kände han som en tagg i sitt hjärta och sörjde bittert öfver, huru grym han hade varit mot små värnlösa varelser, som ingenting ondt hade gjort.

Skatten.

Uti en djup skog låg en skatt gömd. Men det var med denna skatt som med alt annat godt här i världen: huru väl det än är gömdt, så blir det dock slutligen känt.

Många voro de, som försökte få upp skatten.

Men det gick en sägen, att blott den, som hade det dyrbaraste värktyget, kunde finna skatten.

Kom så en riddare i glänsande rustning och gräfde efter den med en spade af guld. Guld skall med guld vinnas, tänkte han. Men guldet höll ej profvet och med skam och skada måste riddaren vända hem igen. Kan det finnas något dyrbarare än guld, tänkte han förvånad.

Kom så en annan riddare i sammet och silke och gräfde efter skatten med en spade af silfver, belagd med kostbara ädelstenar. Men silfret höll ej profvet, och med skam och skada måste riddaren vända hem igen. Och han tänkte med förundran: kan det finnas något dyrbarare än silfver och ädla stenar.

Vid skogsbrynet stod på en kulle i skydd af några åldriga rönнар en koja. Från kojans enda fönster kunde man se en åker, icke mycket stor men desto mera frodig. Denna åker var kojans hela rikedom och dess ägares hopp för den annalkande vintern.

Tidigt en morgon tog mannen åter sin spade på axeln och gick ut att gräfva diken i de tegar, som nu i sin tur skulle emottaga

utsäde för nästa sommars skörd. Men när han kom ned till åkern, stannade han likasom förstenad.

Frosten hade härjat den nyss så lofvande tegen och på några timmar förstört frukten af många mödosamma dagsvärk.

Med hjärtat uppfylldt af förtviflan lät han spaden falla till marken och stirrade håglöst framför sig.

Då hördes från stugan hans makas röst. Hon sjöng en vaggvisa för deras lille gosse, och sången klingade frisk och glad i den klara morgonstunden:

Nu sofver sött du, vid min sång
Men vaknar stor och stark en gång,
Och blir min tröst och blir mitt stöd
Och skyddar mig mot brist och nöd,
Och bryter stubb och bränner sved
Och tar från torfvan gyllne säd.

Då fylles hans ögon med tårar, och han tog åter den fällda spaden samt började gräfva.

Han gräfde med fördubblad ifver, och medan han gräfde, rullade strida tårar utför hans kinder samt föllo ned på spaden, där de i solens strålar glänste som de vackraste pärlor och ädelstenar.

Men då hustrun kom ut och såg, hvad som hade skett, lade hon sin hand på mannens axel och sade suckande:

— Ack! om vi nu hade skatten, som ligger där borta i skogen.

Och hon bad mannen gå och försöka sin lycka, och han gjorde så för hennes skull, emedan hon bad honom, men ej därför, att han hoppades finna skatten.

Men hvad andra ej förmått med guld och silfver, det lyckades han göra med sin nötta järnspade, till stor förundran för sig själf och folket, hvilket ej kunde förstå, hvar han förskaffat sig ett verktyg, som var dyrbarare än glänsande guld och skinande silfver.

Säg, hvarför var hans nötta spade så dyrbar?

Den sjuka flickans dröm.

Det var i början af Maj månad.

Våren hade kommit och göt sina glädjestrålar öfver palats och koja.

Men på sin bädd låg en flicka med matta ögon och kinder blekare än hvitsipporna, som stodo i ett glas på bordet vid hennes säng.

Det var natt och stjärnorna strålade klart genom fönstret och logo så vänligt mot den sjuka, att hon kände sig mindre ensam och ett svagt leende drog sig öfver hennes läppar.

Hennes blickar sökte modern och funno henne slumrande. Det var första gången på tre nätter, tre långa nätter, under hvilka hon vakat öfver sitt sjuka barn.

Flickan såg ännu en gång mot stjärnorna, och sedan slöto sig hennes ögon. Hon drömde, att en engel med stora, hvita vingar steg ned och tog henne vid handen och förde henne långt, långt bort öfver stjärnorna genom ljusa blåa rymder.

Hennes bröst vidgades af fröjd och hon tänkte i drömmen: detta skall jag berätta åt mamma.

Men stjärnorna skredo sakta fram och morgonen grydde.

Då dess första strålar götos öfver flickans anlete, var detta hvitt som marmor, läpparna voro bleka och slutna.

Men det låg ett sken af glädje och frid öfver de bleka dragen: det var hennes dröm tecknad med solljus på snöhvit marmor.

Och fastän barnet ej mera kunde berätta drömmen åt sin moder, så viste hon dock, hvar hon skulle söka sitt barn: där borta öfver stjärnorna, i den eviga vårens rymder.

Féens faddergåfva.

Det berättas att i den grå forntiden fanns en k^onung, som vid sin död efterlämnade en späd dotter utan moder och utan syskon i världen. Men han slöt dock med glädje sina ögon till den eviga hvilan, ty han trodde på en allgod fader i himmelen, som håller sin hand öfver de späda och oskyldiga och leder dem med kärleksfull omsorg genom mörker till ljus, genom faror till frid och sällhet.

När konungen och hans drottning voro begrafna, bars den lilla prinsessan till dopet, och några goda féer voro med bland faddrarna. I dopet erhöll hon namnet Ingeborg.

En hvar af féerna gaf sitt gudbarn en gåfva: skönhet, rikedom, dygd, hälsa och annat sådant, som goda féer pläga skänka. Men en af dem gaf henne följande underbara gåfva: så länge hon ville andras väl, skulle hennes boning bli alt ljusare och gladare och större, men så ofta hon endast tänkte på sig själf och sin egen lycka, skulle den bli alt trängre och mörkare.

Och prinsessan växte upp och blef ett under af skönhet och behag. Hennes hjärta var godt som guld, hennes sinnelag mildt och vänligt, och hennes ögon voro blåa och klara som himmelen en höstkväll, när stjärnorna börja tändas. Alla älskade henne och ville henne väl. Hon älskade också alla och gjorde godt åt en hvar, som kom i hennes närhet.

Nu var hon femton år. Tidigt om morgnarna, när solen ännu sken emellan trädtopparna, var hon redan uppe och sprang genom de stora salarna i sitt sköna slott. Detta slott var också i sanning ett under i sitt slag. Man viste knapt, att man var i ett hus, så stora och höga voro dess salar och gemak. Blommor och växter bildade verkliga trädgårdar i alla rum, och en mängd fåglar kvitterade och sjöngo från morgon till kväll i förgyllda burar.

Från slottets fönster hade man den härligaste utsikt. Där sågos ängar och åkrar, skogar, floder, sjöar, kullar, gårdar och byar, alt blomstrande och soligt och leende som en midsommardags gryning.

Prinsessan hade en leksyster, som hette Gunfrid. Äfven vid hennes dop hade goda féer stått fadder. Hon var begåfvad med skönhet och dygd kanske i ännu högre grad än prinsessan Ingeborg, och därför hade också deras hjärtan vuxit fast vid hvarandra, så att de ingen glädje hade, som de icke delade.

Men Gunfrid bodde i en ringa koja hos sin moder. Sedan hon om dagarna sprungit sig trött i de stora salarna på slottet, återvände hon alltid om aftonen till sitt hem och slumrade så sött och godt på sin halmkärffe, som om den varit en dyna af fjäderdun. Men Ingeborg ledsagades af kammartärnor till sin vackra sängkammare.

Sedan de kammat hennes långa hår, förde de henne till hvila på en snövit bädd med purpurtäcke under en sänghimmel af blått siden och sjöngo henne till sömns med vemodigt glada sånger.

En dag vandrade prinsessan Ingeborg allena i skogen. Sedan hon gått ett stycke, satte hon sig ned vid en bäck och lät vågorna leka med sina snöhvita fötter, under det hon lyssnade till fåglarnas sång och bäckens sakta porlande. Medan hon satt där, hörde hon en fågel sjunga så underbart skönt, att hennes hjärta greps af en oemotståndlig längtan att äga den.

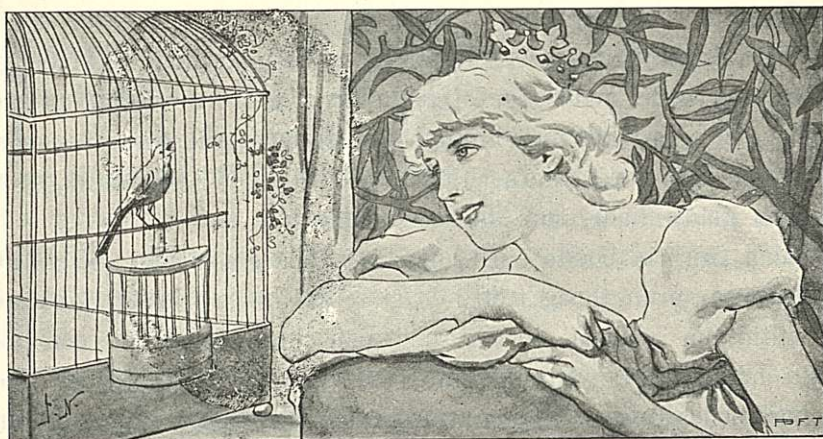
Det var en främmande fågel, som tidigt i morgongryningen hade satt sig i en rosenbuske vid leksystemens fönster. Med sin sång hade den tjusat äfven hennes hjärta. Prinsessan lockade fågeln. Genast flög den till henne och satte sig sjungande ned på hennes

axel. Där var sedan, så ofta prinsessan vandrade i skogen, den lilla fågelns vanliga plats. Men äfven den fattiga flickan höll fågeln innerligt kär.

Sedan den dagen var prinsessan Ingeborg förändrad. Tankfull vandrade hon genom de stora salarna och såg med längtande blickar ut öfver den soliga näjden.

Den främmande fågelns sång gick ej ur hennes sinne. Hon längtade att få äga den ensam. Hon fick ingen ro för denna längtan.

En dag lät hon, utan att bry sig om den sorg, hon därmed

beredde Gunfrid, hämta fågeln till slottet. Där satte hon den i en gyllene bur i sitt rum.

Prinsessans omgivning tyckte sig ej mera känna igen henne. Hon glömde allt som hon förr så omsorgsfullt skött. Hon försummade de fattiga, som hon förr dagligen besökte. Hon var hård emot sina tjänarinnor, som hon förut behandlat som systrar. Hon tänkte blott på sig själf. Långa timmar satt hon framför buren, lyssnande till fågelns sång. Ingen tilläts komma in. För sig ensam ville hon lyssna till den underbara sången.

Men med allt detta blef hon underlig till mods. Allt omkring henne var förändradt. Salarna hade blifvit så trånga, dagen hade förlorat sin klarhet, blommorna sin doft och luften sin friskhet.

När hon, utan att kunna sofva, låg på sin yppiga bädd, var det som om dunen i kuddarna velat kväfva henne. Hvar gång hon slöt sina ögon, såg hon sin leksysters bleka, förgråtna anlete. Detta som hon engång så högt älskat och sett så strålande gladt.

En kväll kom bud, att hennes leksyster låg farligt sjuk och längtade att ännu en gång få se prinsessan. Den natten fick hon ingen blund i sina ögon. Midt om natten steg hon upp. Hon ville ha luft. Hon trodde, att hon skulle kvävas. Med oroliga steg vandrade hon allena genom slottets salar. Men de voro nu så främmande, så trånga och kvafva. Hon öppnade ett fönster, men luften var tung och kvaf, som om hela jorden skulle krympt ihop till förfärande liten.

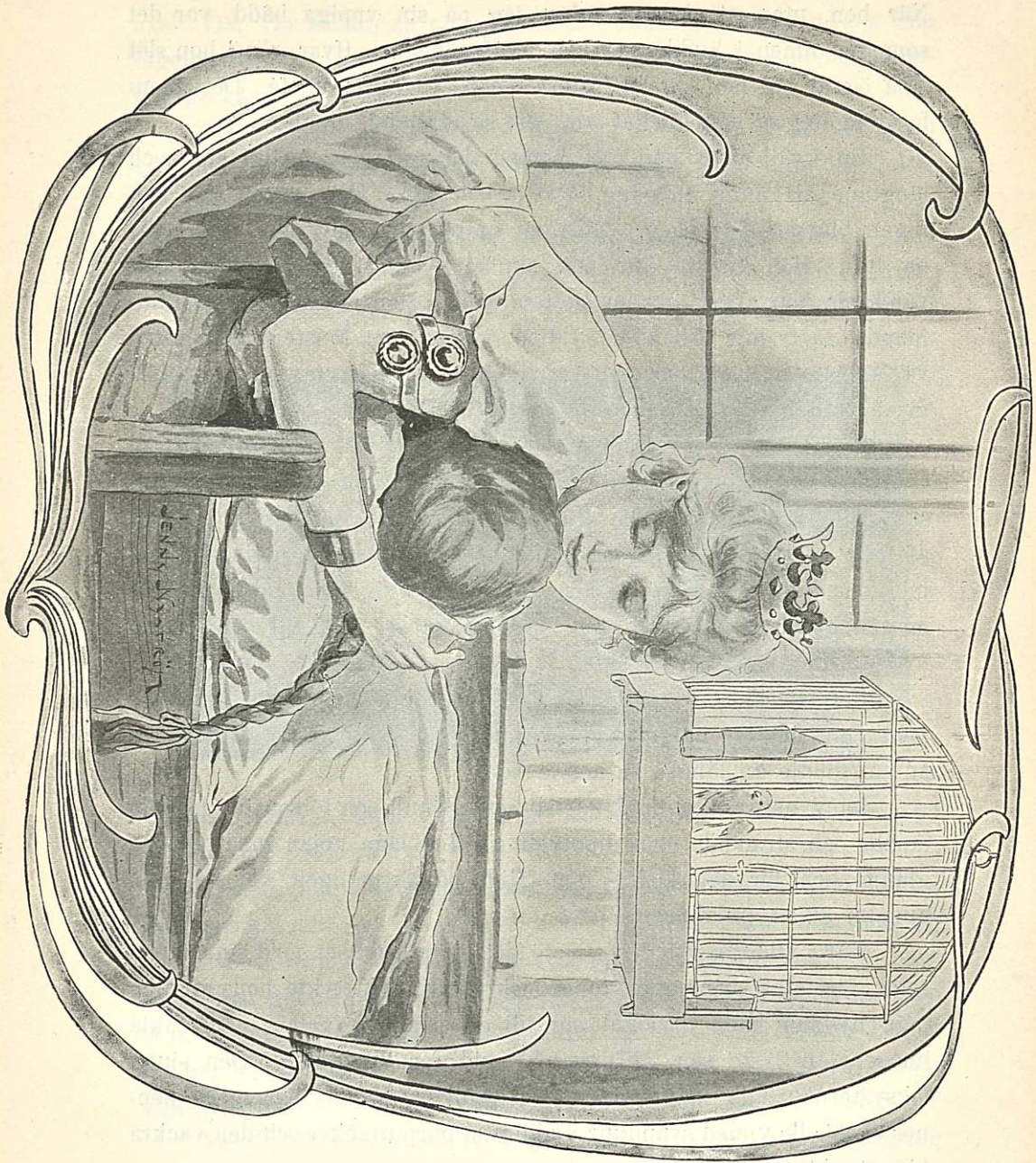
Genom mörkret glimmade ett litet ljussken. Det utgick från Gunfrids hydda nere i dalen. Prinsessan kom ihåg deras forna vänskap. Hon tänkte på, huru alt nu var förbi, och hennes ögon fylldes af tårar. Hon sjönk ned på golvet och grät bittert, ända till dess morgonen grydde. Då steg hon upp, klädde sig med hast och ilade med snabba steg genom det daggiga gräset ned till den fattiga hyddan, där leksystern bodde.

Hon återförde fågeln. Det var smärtsamt att skiljas från den, men Gunfrid var henne ändå kärare. Hon ville hellre försaka all annan glädje än längre se henne lida.

Inom några ögonblick var alt åter glömdt och försonadt. Leende läppar och strålande ögon uppfylde nu den låga kovan med ljus och glädje, och för den lycka, som följde på försoningen, vek så småningom äfven sjukdomen.

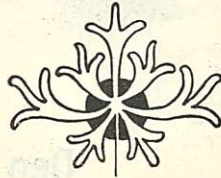
Huru underbart! Nyss hade det stora palatset med sina sköna salar förefallit prinsessan tungt och kvaft. Nu tykte hon, att den låga hyddan hade utvidgat sig till ett strålande palats. De enkla husgeråden lyste som silfver och guld i morgonsolen. Den sjuka leksystemens ringa halmbädd tyktes mjukare och dyrbarare än hennes egen alkov med svanduns kuddarna, purpurtäcket och den vackra blå sänghimmeln.

Och när prinsessan Ingeborg och Gunfrid sedan i innerlig för-

trolighet vandrade genom slottets salar, var äfven där alt förändradt. Alt var åter ljust och rymligt och gladt, blommorna doftade och fåglarna sjöngo.

Då prinsessan om aftonen gick till hvila, undrade hon, hvarför alt nu åter var som förr. Det var, som om hon själf hade fått någon dyrbar och kär gåfva, i stället för att hon gifvit bort det hon hälst i världen velat äga. I dessa tankar somnade hon godt i sitt vackra palats. Ja, så godt som barnet sofver i vaggan med rosor på de varma kinderna och rosendrömmar i hjärtat.

Den omtänksamme jägaren.

Det var en gång en jägare, och han hade en son. Då han blef gammal, började hans syn blifva dålig. Då tänkte han: jag har ingenting annat än bössan, men den skall jag ge åt min son.

Han gaf då bössan åt sonen, som tog den och gick ut i skogen på jakt. Då såg han en hare inom skotthåll. Han stannade och började fundera.

Hvad skall jag göra med haren, om jag skjuter den? tänkte han. Jo, jag för den till staden och säljer den och köper för pengarna ett får. Då fåret sedan lammar, säljer jag lammen och så blir jag rik. Sedan bygger jag åt mig en gård och så gifter jag mig. Och så gör jag en trädgård utanför fönstren. När jag sedan får en son, så skall han heta Vonsa, och då han blir stor, så skall

han gifta sig. När Vonsa sedan spatserar i trädgården med sin brud, och då jag öppnar fönstret och ropar:

— Hej, Vonsa, kom hit!

Men här blef det slut med hans funderingar, ty haren, som blef skrämmd af ropet, skuttade sin väg och lämnade honom att stå där han stod.

Så gick det med den jakten.

Just ingenting.

Det var en gång en man. Han gick i skogen för att se, om han kunde finna någonting att skjuta, och därunder kom han ned till stranden af en å. Där såg han tre änder komma simmande mot vassen, utan att de märkte honom. Han gömde sig bakom några videbuskar för att lura på dem. Men då fick han höra och se något oväntadt.

Under det änderna simmade mot stranden, började de nämligen tala med hvarandra och sade:

— Skola vi ej simma, då stranden här är vacker och grund?

De gingo sedan upp i land, där de med detsamma förvandlades till tre sköna jungfrur. De togo nu af sig sina kläder, lämnade dem på stranden och gingo att bada i ån. Mannen, som var gömd bakom videbuskarna, såg detta, och han tänkte, att, om han skulle taga deras kläder, han kunde kanske få tala med dem. Han steg sakta fram från sitt gömställe, smög sig till platsen där de badande jungfrurna lagt af sina kläder, valde ut den vackraste dräkten och tog den med sig till sitt gömställe.

Sedan de plaskat och badat en stund, stego jungfrurna upp ur vattnet och skyndade till sina kläder. Då de märkte, att den enas dräkt var borta, blefvo de mycket förskräkta. De båda andra klädde emellertid hastigt på sig och sprungo därifrån. Men den tredje, som ej hade några kläder, viste ej, hvad hon skulle göra i sin nöd.

Slutligen sade hon med sorgsen röst:

— Om någon gifve mig åter mina kläder, så skulle jag belöna honom. Vore han ung, skulle jag kalla honom min broder, vore han medelålders, skulle jag taga honom till make, och vore han gammal, skulle han få bli min fader.

När mannen hörde detta, steg han fram från sitt gömställe och gaf åt jungfrun hennes kläder. Denna hälsade honom då såsom sin brudgum, följde honom till hans hem och blef hans hustru.

Mannen gick nu ej mera så ofta på jakt, då han fått en vacker hustru, och de kommo väl till rätta. Men ryktet om hennes skönhet spred sig kring hela landet, och alla i näjden boende män kommo för att se på henne. Slutligen hörde äfven konungen talas om henne.

Han hade en son, och man öfverlade vid hofvet, hvar man skulle få en passlig gemål åt honom. När nu konungen ständigt hörde mannens hustru berömmas såsom den skönaste kvinna, så beslöt han att på hvad sätt som hälst ställa så till, att hans son skulle få henne till gemål. Han meddelade saken åt sina hofmän och frågade dem om råd, huru han skulle kunna förgöra hennes man.

Hofmännen svarade:

— Nådige herre, vi veta ej bättre råd, än att man ger mannen sådant arbete, att han omkommer därvid.

Detta råd tyckte konungen vara godt, och han kallade mannen till sig och sade:

— Du uppgifves vara en skicklig man i alt hvad du företager dig. Visa det nu och gör till i morgon åt mig en sådan bordduk, på hvilken måne och stjärnor äro afbildade. Kan du ej göra det, så mister du hufvudet.

Bedröfvad gick mannen hem men sade likväl ingenting åt sin hustru. Denna märkte dock, att någonting händt och frågade:

— Käre vän, hvarför är du så bedröfvad?

— Nog har jag orsak att vara bedröfvad, svarade mannen och omtalade hvad som händt honom på slottet.

— Oroa dig ej däröfver, — sade hustrun. — Morgonen är klokare än kvällen, låt oss nu gå till sängs.

Mannen gjorde, som hon bad och somnade genast. Men hustrun vakade hela natten, utan att han viste däraf, och sydde en bordduk, på hvilken månen och stjärnorna voro afbildade. Då mannen sedan på morgonen steg upp, var duken färdig, och han gick med den till slottet och gaf den åt konungen. Konungen tog duken, vände den på alla sidor och granskade den noga. Men han kunde ej finna något fel därpå, ej ens i bilderna.

Mannen fick ändå icke ens nu vara i fred. Konungen grubblade öfver, hvad han vidare skulle utfinna, då hans första plan sålunda misslyckats. Han gick åter till sina hofmän och frågade dem om råd. Desse funderade ej länge på saken utan sade, hvad konungen borde göra.

Konungen kallade då igen mannen till sig och sade:

— Hör nu noga på hvad jag säger: Du skall gå just ingestädes och hämta just ingenting. Om du ej gör det, så mister du hufvudet.

Detta var för mannen ett underligt tal. Hvem skulle väl också begripa en sådan befallning? Bedröfvad och sorgsen gick han hem, och hans hustru frågade honom åter likasom förra gången:

— Käre vän, hvarför är du så bedröfvad?

Han talade då om för henne, hvad konungen hade befalt honom göra.

Oroa dig ej däröfver, sade hustrun, låt oss gå till sängs; morgonen är klokare än aftonen, kanske finna vi på något råd.

Mannen, som var trött af den oro och bedröfvelse han fått utstå, gjorde som hon bad och lade sig att sofva.

När hustrun såg, att han var djupt insomnad, började hon åter arbeta och sydde flitigt hela natten. Sålunda fick hon en vacker näsduk färdig, och hon gaf den om morgonen åt mannen, sägande:

— Då du nu går att söka detta namnlösa, man bedt dig hämta, så frukta ej utan gå blott modigt framåt, till dess du kommer till en gård, och där skall du taga nattkvarter. Hvad du än må se där, så skall du ej bry dig därom utan häng din ränsel, din mössa och dina vantar på en spik. Börja sedan gå fram och tillbaka öfver stugugolfvet, alldeles som om du vore hemma och skaka denna näsduk och torka därmed din näsa, så att näsduken väl synes.

Mannen begaf sig i väg och vandrade framåt, ända tills det blef kväll. Men ännu syntes ingen gård. Han lät dock detta ej det ringaste bekomma sig utan steg bara på, ända till dess nattmörkret inbröt, då han kom till ett stort slott. Han gick in på borggården och betraktade slottet, och då fick han se besynnerliga ting. Omkring slottet var bygd en gärdsgård af bara ben och på hvarje gärdsgårdsstör var ett människohufvud. Endast en stör var ännu utan.

Han tänkte då för sig själf:

Här väntar mig säkert döden, men jag går ändå in, eftersom jag nu en gång är här.

Och han gick in i slottet och steg in i en sal, hvars enda invånare var en gammal kvinna, grof och storväxt och med en hiskeligt lång näsa.

Hon ropade åt honom, innan han ännu knapt hunnit innanför dörren:

— Se så! just nyss längtade jag efter människokött, och här har jag det i samma stund.

Mången skulle blifvit förskräckt häraf, men mannen kom ihåg sin hustrus råd, brydde sig ej det minsta om käringen utan hängde upp sin ränsel samt mössan och vantarna på en spik samt började gå fram och tillbaka öfver golvet, alldeles som hemma, därunder utbredande näsduken, som han fått af sin hustru, och snytande sig alt emellanåt om näsan.

Då käringen såg näsduken, blef hon helt vänlig till mods och sade:

— Se, du tyks ju vara min fasters dotters man, dig får man inte döda. Men säg mig, i hvad ärende har du kommit hit?

Mannen berättade nu, hvilket uppdrag konungen gifvit honom.

— Nå, kanske finna vi råd för det, sade käringen då, hvarpå hon gick ut och ropade med hög röst från trappan:

— Kommen hit alla mina trogna tjänare.

När alla tjänarena voro samlade, sade käringen: vet någon hvad det är, att gå just ingenstädes och hämta just ingenting?

— Vi veta det ej, svarade alla tjänarena som en man.

Käringen lät då tjänarena åter aflägsna sig och sade åt mannen:

— Jag kan inte ge dig någon upplysning men gå vidare rakt fram, så kommer du till ett likadant slott som detta. Där bor min ena syster, kanske hon kan säga dig, hvad du önskar veta.

Mannen sade farväl och begaf sig i väg. Han vandrade framåt utan att hvila, och det började redan skymma, då han kom till ett alldeles likadant slott som kvällen förut. Här bodde likaså en ensam käring, blott att hon var ännu tjockare och hade ännu längre näsa.

Då hon af näsduken fann, att mannen var hennes släkting och fick veta hans ärende, ropade hon alla sina tjänare tillsammans och frågade, om de viste, hvad det betydde, att gå just ingenstädes och hämta just ingenting.

Men då de ej viste det, hade hon intet annat råd än att sända honom vidare, och hon sade därför:

— Gå nu härifrån rakt fram, så kommer du till ett slott, där bor vår tredje syster, kanske kan hon säga det som du vill veta. Om ej hon kan det, så kan ingen. — Mannen tackade för undervisningen och begaf sig återigen i väg.

Sedan han vandrat hela dagen, kom han till natten till ett slott, likasom förut, och fann där en ensam käring, som var ännu tjockare och fulare än hennes systrar. När hon fick veta hans ärende, ropade hon tillsammans sina tjänare. Då hördes rundt omkring slottet ett plitt-platt, plitt-platt utan all ända, och gården fylldes af stora grodor, som kommo skuttande dit från alla håll. Käringen frågade nu af dem, om de viste, hvad det betydde, att gå just ingenstädes och hämta just ingenting. Men de svarade alla, att de ej viste.

— Vet ingen? — frågade käringen ånyo. — Ären I alla samlade?

— Den älsta af oss är ännu borta, — svarade grodorna, men med detsamma kom också den saknade skuttande in på gården.

Då frågade käringen ånyo af dem alla:

— Vetten I, hvar det finnes och lefver, som heter: „Just ingenting?“

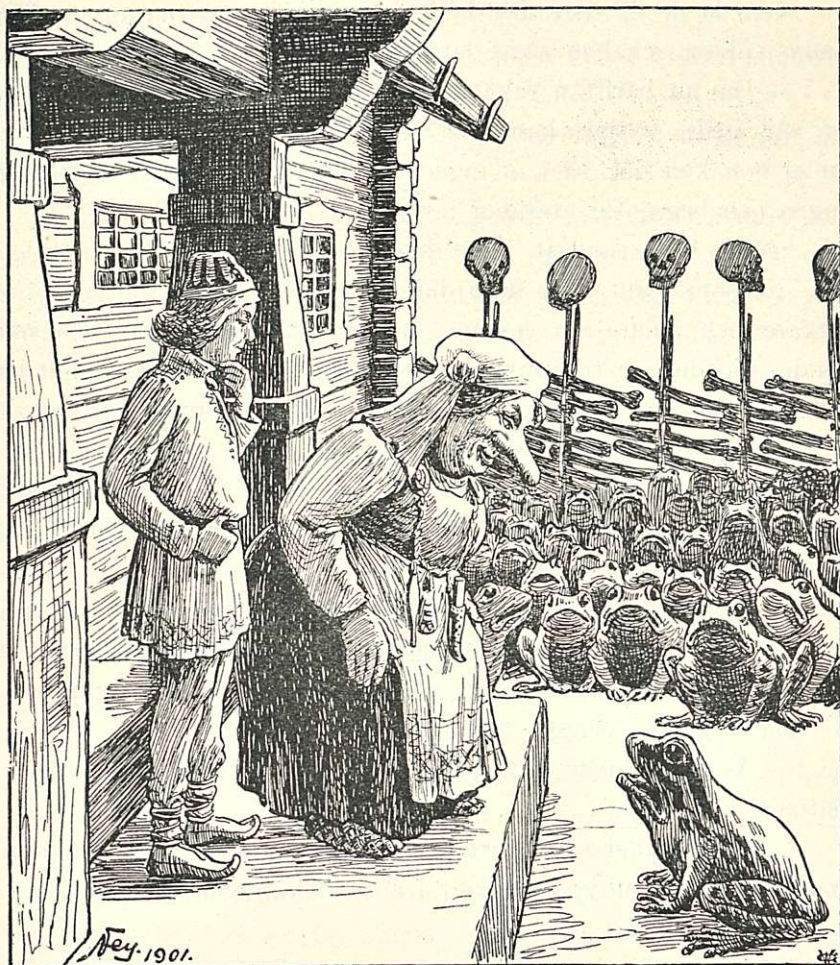
— Vi veta det ej, — svarade alla såsom förut, men den gamla grodan skuttade tungt och ovigt fram till käringen och sade:

— Jag vet det.

Käringen lät då de öfriga tjänarena aflägsna sig men befalde den gamla grodan att vänta på gården till följande dag, då dess hjälp skulle komma att behöfvas. Sedan förplägade hon mannen rikligen med mat och dryck och lagade i ordning åt honom ett godt nattläger.

Tidigt om morgonen steg mannen upp för att bege sig i väg och karingen förde honom till grodan på gården, sägande:

— Följ bara efter denna groda, hvart den också må föra dig, och frukta ej för någonting, så kommer du nog till målet för din färd.

Mannen sade farväl, tackade för godt natthärbärke och så begåfvo de sig af, han och grodan. Grodan skuttade längs vägen och mannen lunkade efter. De vandrade framåt hela dagen, ända tills kvällen började skymma, då de kommo till ett likadant slott, som det de lämnat. Från gården hoppade grodan uppför trappan, och

då öppnade sig i detsamma farstudörren. Sedan hoppade den in i farstun och då öppnade sig stugdörren af sig själf. Grodan hoppade vidare in i stugan och mannen följde efter. Då hoppade grodan in i en af stugvråna och mannen, som ej ville lämna henne, följde äfven nu efter. Men då sjönk han ända till midjan ned genom golfvet, så att endast öfre delen af kroppen var fri.

Mannen stackare väntade nu där i sitt hål på hvad som komma skulle, men ingenting hördes eller syntes. När han väntat en stund, började tiden blifva honom lång i hans svåra belägenhet. Han tänkte redan stiga upp, då i detsamma dörren öppnades, och en man trädde in, präktigt klädd som en jägare. Sedan han stält sina jaktredskap ifrån sig, började han gå fram och tillbaka öfver golfvet, utan att säga något åt mannen, som stod i vrån. På detta sätt hade han redan en lång stund gått fram och tillbaka alldeles tyst och med händerna i kors på ryggen. Då sade han slutligen sakta för sig själf:

— Just ingenting.

— Hvad befalls? — svarade då en röst från vrån.

— Skaffa mat, sade jägaren, utan att afbryta sin vandring. Knappt hade han hunnit uttala dessa ord, förrän ett vackert bord stod framför honom uppdukadt med mat och dryck af alla slag. Jägaren satte sig nu till bords, åt och drack sig mätt och sade sedan som förut:

— Just ingenting.

— Hvad befalls? svarade rösten åter.

— Tag bort maten, sade jägaren, och med detsamma försvann bordet, och jägaren gick därpå in i ett annat rum.

Mannen, som stod i vrån, hade med förundran hört och sett allt detta, och han lade jägarens ord noga på minnet och tänkte:

— Här har jag det, som jag söker, hur jag nu sedan må få det i mitt våld. På försök sade han helt sakta:

Just ingenting.

Den osynliga rösten svarade genast:

Hvad befalls? —

— Skaffa mat, sade mannen, och det dröjde knapt ett ögonblick, förrän ett dukadt bord stod framför honom, likasom för jägaren nyss, blott den skilnaden, att detta bord var lägre, så att han bekvämt kunde äta, där han stod i sitt hål.

Sedan han ätit, sade han:

— Just ingenting.

— Hvad befalls? svarade rösten.

— Tag bort maten, sade mannen, och i detsamma försvann bordet utan att han såg, hvart det tog vägen.

Männe jag ej kunde få den där osynliga kamraten med mig, tänkte mannen och sade åter:

— Just ingenting.

— Hvad befalls? svarade rösten.

— Jag går bort härifrån, sade mannen.

— Jag följer med, svarade rösten.

— Det är bra, att du följer, sade mannen, och steg därpå upp ur hålet samt gick ut i farstun. Där sade han ånyo:

— Just ingenting.

— Hvad befalls? svarade rösten.

— Jag är redan i farstun, sade mannen.

— Jag också, sade rösten.

— Det är bra, sade mannen och gick vidare ut på trappan.

Där sade han åter sakta för sig själf:

— Just ingenting.

— Hvad befalls? svarade rösten.

— Nu går jag ut på landsvägen, sade mannen.

— Då följer jag med, sade rösten.

— Det är bra, sade mannen, och så vandrade han framåt längs vägen. Då han gått ett stycke, ville han se, om den osynliga kamraten allt ännu följde honom, och han sade därför åter:

— Just ingenting.

— Hvad befalls? sade rösten.

— Jag vill äta, sade mannen, och i detsamma stod bordet framför honom, såsom förut, och han åt och drack, till dess han

var mätt, ty maten och drycken voro af bästa slag. Sedan lät han bordet försvinna och tänkte därvid helt förnöjd: det är då riktigt väl, att den osynliga kamraten följer med mig; nu är det ingen nöd, då man har ett dukadt bord med sig på färden.

Han fortsatte emellertid sin vandring och kom efter en stund till stranden af ett haf. Där såg han ett fartyg, som just skulle segla af. Han anropade fartyget och frågade, om han mot betalning finge följa med på resan. Till svar lade man ut en båt från fartyget för att hämta honom ombord. Mannen, som fruktade, att den osynliga kamraten kanske skulle blifva efter, sade helt sakta:

— Just ingenting.

— Hvad befalls? svarade rösten.

— Jag är redan i båten, sade mannen.

— Jag också, svarade rösten.

— Det är bra, sade mannen och lät ro sig till skeppet, och där förvissade han sig på samma sätt om, att kamraten var med. Fartyget lyfte nu ankar och gick till segels. För att roa sig, sade mannen då:

— Just ingenting.

— Hvad befalls? svarade rösten.

— Jag vill äta, sade mannen, och strax stod bordet framför honom fullsatt med mat, så att den skulle räckt till för huru många som helst: Då sjömännen sågo det underbara bordet, frågade de, om ej mannen ville byta med dem, så skulle de gifva åt honom ett städ, som hade den egenskap, att, då man slog därpå tre gånger med släggan, tolf män kommo fram, hvilka gjorde alt, hvad man bad dem om. De kommo då öfverens om att byta. Mannen gaf bordet åt sjömännen och fick städet af dem. Men han nämde ingenting om sin osynliga kamrat.

Sedan de seglat en tid, kommo de slutligen öfver till motsatta kusten af hafvet. Skeppet kastade ankar i hamnen, och mannen steg i land med städet, som han fått af sjömännen. Han vandrade framåt en stund, till dess han började känna sig både trött och hungrig, och han tänkte då: männen min osynliga kamrat följt med.

Nu vore det bra att få någonting att äta. Och sakta för sig själf sade han:

— Just ingenting.

— Hvad befalls? svarade rösten.

— Jag vill äta, sade mannen, och strax stod bordet åter där, fullsatt med mat och dryck. Då blef mannen glad och ömsom betraktande städet och bordet, tänkte han: när jag har tvänne sådana ting, så kan det ej mer gå någon nöd på mig. Och han åt i god ro och drack emellan rätterna. Slutligen kände han sig så sömning, att ögonen med våld ville falla igen. Jag har ju ingen brådska, menade han, sträkte ut sig raklång i gräset och somnade.

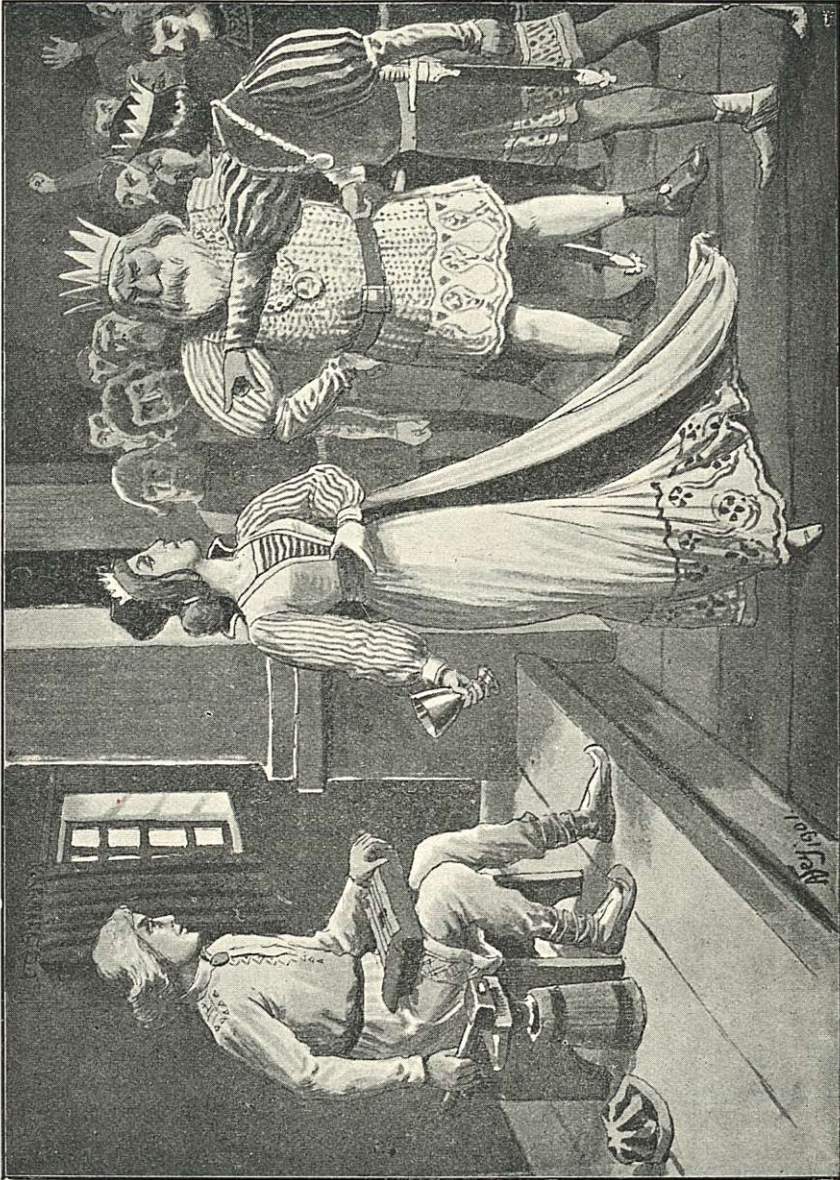
Emellertid ville sjömännen på skeppet pröfva sitt nya bord, helt glada och belåtna öfver det goda byte de trodde sig hafva gjort. Men bordet var borta, och de kunde ej finna rätt på det. De misstänkte då, att mannen tagit det med sig och begåfvo sig att förfölja honom. Mannen, som låg djupt insomnad, vaknade genom det buller de gjorde, när de kommo springande längs stranden. Han hann jämt slå tre gånger på städet. Då framträdde ur det samma tolf män, hvilka frågade, hvad de hade att göra.

Desse sjömän förfölja mig, sade mannen, slån dem. De tolf männen slogo då sjömännen, till dess de lågo nästan halfdöda på marken, hvarpå de tolf männen åter försvunno. Mannen lät nu sin osynliga kamrat taga bort bordet och begaf sig på hemvägen med städet under armen. Slutligen kom han till konungens slott, och där hölls som bäst bröllop åt hans egen hustru och konungens son. Han kom in i brölloppsalen med det öfriga folket, och frågade, om han ej finge spela för bröllopgästerna. Man tillät det, och han spelade så vackert, att alt bröllopsfolket gladdes däråt.

Bruden själf tyckte synd om honom och sade:

— Den stackars spelmannen måste få något att dricka; kanske han då spelar ännu vackrare.

Man hämtade då fram en bågare och bruden rakte den med egen hand åt mannen. Han tog bågaren af henne, och under det

han drack, fälde han i bägaren den ring, som han fått af henne, då hon blef hans brud.

När hon såg ringen på bägarens botten, kände hon genast igen den och sade:

— Nu gifter jag mig ej med konungens son, om man också skulle döda mig, ty min förre man lefver.

Man förstod då, att hon ej kunde åsyfta någon annan än spelmannen, och man försökte därför att taga fast honom. Men han tog de tolf männen ur städet till hjälp och lät dem slå ihjäl hela bröllopsskaran och den elake konungen med. Då nu alla hans fiender voro döda, fick han igen sin hustru och blef konung på slottet, och där lefver han säkert ännu i dag.

Sådan är denna saga.

Den underbara pipan.

En konung och hans drottning fingo en gång tre döttrar. Fadern kallade då till sitt slott alla spåmän i riket, för att de skulle förutsäga barnens blifvande öden och hvad som väntade dem i lifvet.

I konungens slott samlades då en stor mängd spåmän, och alla spådde på samma sätt, nämligen, att konungen ej på tjugu år borde låta sina döttrar se dagsljuset, eljes skulle en olycka inträffa.

Konungen lydde detta råd och höll barnen omsorgsfullt instängda, så att de aldrig sluppo ut från slottet. Men när den yngsta fyllt femton år, tänkte konungen inom sig:

— Inte kan man mer plåga dem i mörker, de äro ju redan fullvuxna och inte kan det nu mer hända dem något, om de också röra sig ute.

Nära intill slottet fanns en vacker trädgård med allehanda träd och frukter. I denna lät konungen sina döttrar vandra omkring, följda af vakter, så att intet skulle hända dem.

Men hur gick det?

När de unga flickorna kommo ut i trädgården och började leka med hvarandra, försvunno de i en blink, och ingen viste, hvar man skulle söka dem.

Det blef nu stor sorg och bedröfvelse i hela slottet. Konungen var från den dagen ständigt dystert och brydde sig ej mer om någonting, så djupt grämde förlusten af barnen honom.

Konungen hade utom andra tjenare äfven tre drabanter och en liten stallpojke. För att bereda sin herre en glädje, erbjödo sig drabanterna att gå ut och söka efter de försvunna systrarna. De togo med sig mycket folk och gåfvo sig af. Men stallpojken läto de ej följa med, ehuru han nog ville och bad.

När en vecka hade gått, utan att de funnit något, vände de tillbaka till slottet. Följande morgon efter hemkomsten bådo de emellertid konungen om lof att få försöka ännu en gång, och gåfvo sig åter bort på en vecka för att fortsätta sökandet.

Stallpojken ville äfven nu följa med, men de togo honom ej heller nu med sig utan sade:

— Hvad skulle vi göra med en sådan, som du, inte vore du ändå till någon nytta!

Stallpojken blef helt nedslagen öfver, att han ej fick följa med. Bedröfvad gick han till sitt vanliga arbete att hugga ved i skogen.

Då kom där en äldre man, som var mycket större än vanliga människor, till honom och såg skrattande på, hur' gossen arbetade.

— Hvarför skall du, som är en så ung gosse, hugga ved! Gif hit, att jag får försöka, sade han.

Gossen, som nog märkte, att den främmande ej var en vanlig människa, lät dock ej skrämma sig utan funderade på, hvad han skulle göra. Han trodde sig också snart hafva hittat på råd. Han slog yxan djupt in i ändan på en stock och låtsade som han inte fick den lös igen, hvarför han sade åt den främmande:

Nu får jag inte lös min yxa. Lägg ni, käre gubbe, fingrarna emellan och bäng ut litet, så lossar den nog.

Gubben var enfaldig nog att göra som gossen bad och stack, utan att misstänka någonting, fingrarna i springan. Men då rykte gossen bort yxan och slängde den öfver axeln.

Där satt nu gubben stackare fast med fingrarna i stocken och jämrade sig och bad, att han skulle slippa lös. Men gossen låtsade om ingenting utan sade:

— Jag släpper dig inte, förr än du säger, hvar konungens försvunna döttrar äro.

— Om det är riktigt sant, att du släpper mig, så skall jag säga dig det, sade gubben.

— Jag håller alltid mitt ord, menade gossen.

Gubben berättade då, hur det hade gått med konungens döttrar.

— De äro alla tre i bärgstrollets våld, sade han. Den yngsta sitter hundra famnar djupt i en järnkammare med en järnkrona på hufvudet och en järnring på fingret. Den mellersta sitter hundra famnar lägre ned i en silfverkammare med en silfverkrona på hufvudet och en silfverring på fingret. Den älsta åter sitter ytterligare hundra famnar lägre ned i en guldkammare med en guldkrona på hufvudet och en guldring på fingret.

— Det är bra att jag fick veta det, sade gossen, men huru skall man få dem därifrån?

— Nog får man dem därifrån, sade gubben. Jag skall ge åt dig alt, hvad du behöfver därtill, om du bara släpper mig lös härifrån.

Gossen slog då yxan i remnan, så att gubben fick bort fingrarna. Denne gaf då åt honom ett rep, som var hundra famnar långt, ett svärd och en flaska med elementernas vatten samt en pipa och sade:

— Alt detta kommer du att behöfva, och när du vill bege dig till bärget, behöfver du bara blåsa i pipan, så infinner jag mig.

Därpå skildes de åt för den gången. Stallpojken gick hem till konungens gård, och gubben försvann.

Strax därpå kommo äfven drabanterna med deras folk hem, utan att de medförde någon underrättelse om de försvunna syst-rarna. Stallpojken gick då till konungen och begärde i underdånighet, att också han i sin tur skulle få gå ut att söka.

— Jag tror, att jag har liten smula reda på saken, sade han. Drabanterna må nu stanna hemma, medan jag ensam går att söka.

Konungen villfor hans begäran men sade bedröfvad:

— Föga kan du dess bättre än de andra få reda på mina döttrar, men du må i alla fall försöka, eftersom du har lust.

Sedan gossen fått konungens tillåtelse, begaf han sig genast i väg och tog med sig alla de saker han hade fått af gubben.

När han hunnit till skogen, där han trodde, att ingen såg honom, blåste han i pipan, och då kom den gamle gubben, hvars fingrar han befriat från stocken, genast till honom och frågade:

— Är du nu färdig att ge dig i väg?

— Ja, svarade gossen.

— Nå, så följ mig då! sade gubben och började gå förut för att visa vägen.

Men drabanterna, som hade sett stallpojken lämna slottet, smögo sig i hemlighet efter honom för att se, hvart han skulle gå. Till sin stora förvåning sågo de, huru han genom att blåsa på sin pipa framkallade en gammal underlig gubbe, och de följde sedan efter dem steg för steg.

Stallpojken och gubben hade ingen aning härom utan gingo obekymrade sin väg fram ända till bäret, där det troll bodde, hvilket höll konungadöttrarna fångna.

När de kommo till den klyfta, där vägen gick ner i bäret, släpte gubben först gossen ner med repet och följde sedan själf efter. Där stötte de på hundra famnars djup på en järndörr, som stängde vägen för dem. Gubben undervisade då gossen, hur' han skulle göra, och sade:

— Tag nu ditt svärd och slå till dörren.

Gossen gjorde så, och när han med svärdet, som han fått af gubben, gaf dörren ett hugg, föll den i stycken, så att de obehindradt kunde träda in genom densamma.

Här återfunno de konungens yngsta dotter i en järnkammare med en järnkrona på hufvudet och en järnring på fingret. Men trollet, hvilket hade ett stort horn i hufvudet och endast ett öga i pannan, var själf närvarande för att hålla vakt. Det lyfte på hufvudet och sade:

— Ah-hå! det tyckes lukta människoblod.

Och trollet ämnade just stiga upp från sin plats, men konungadottern höll det tillbaka.

— Här är ingenting, sade hon, det var blott en korp, som flög

här förbi och syntes hafva ett stycke människokött i näbben. Det är det, som luktar.

Bärgstrollet, som var gammalt och hade dålig syn, kunde ej se gossen, som stod vid dörren utan trodde hennes ord och satte sig åter.

Det brann eld i ugnen och där bredvid stod en järnstång, med hvilken trollet plägade röra om bränderna. Gossen tog stängen, höll den i elden, till dess den blifvit het, och stack sedan med det glödande järnet ut bärgstrollets öga.

Trollet rusade upp och började att slå omkring sig, samt tjöt, så att hela bärget ekade. Men som han var utan öga, kunde han ej träffa gossen, utan denne slog med sitt svärd hufvudet af honom.

Då sade gubben:

— Nu är den yngsta systemen räddad. Tag nu kronan från hennes hufvud och ringen från hennes finger. Ringen skall du sedan hugga i klyf och gömma den ena halfvan, men sätta den andra halfvan tillbaka på fingret.

Gossen gjorde så. Med sitt svärd klöf han ringen i två delar, höll själf den ena delen och satte den andra tillbaka på konungadotterns finger. Men kronan lämnade han kvar i bärgstrollets kammare.

Därpå begåfvo de sig alla tre bort därifrån.

Nu skulle den mellersta systemen räddas. Gubben sänkte gossen och den räddade systemen hundra famnar djupare ner i bärget och följde sedan själf efter. De kommo då till en silfverdörr, som gubben bad gossen slå sönder med sitt svärd. Gossen högg till, och dörren gick genast upp.

De trädde nu in i en silfverkammare, där konungens mellersta dotter bodde. Hon satt med en silfverkrona på hufvudet och en silfverring på fingret. Gossen tog kronan från hennes hufvud och lämnade den kvar i kammaren, likasom förra gången, men ringen högg han i klyf med sitt svärd, gömde ena halfvan på sig och satte den andra tillbaka på konungadotterns finger. Sedan gingo de därifrån.

Gubben sänkte dem åter hundra famnar djupare ner i bärget till konungens älsta dotter i guldkammaren. Där gick det på samma sätt som de båda förra gångerna. Sedan gossen slagit dörren i spillror med sitt svärd, tog han guldkronan från konungadotterns hufvud och lämnade den kvar i kammaren. Därpå drog han guldringen från hennes finger, klöf den med ett hugg af sitt svärd, gömde ena halfvan på sig och satte den andra tillbaka på hennes finger.

När detta var gjordt, började de klättra upp ur djupet. De klättrade från afsats till afsats, och gubben hjälpte till. När de kommo till sista branten, klättrade gubben förut, halade först upp konungadöttrarna och började sedan hala upp gossen.

Emellertid hade äfven drabanterna hunnit fram till bärget. De närmade sig gubben, just som han hade fått gossen upp till jordytan. Utan att gubben märkte det, högg de af repet, hvarvid gossen afsvimnad föll tillbaka ner i bärget.

Förskräckt flydde gubben in i skogen, men drabanterna togo konungadöttrarna med sig och tvungo dem att med ed lofva, att de skulle för konungen bekräfta sanningen af alt, hvad drabanterna skulle säga. När de kommo till slottet, gingo drabanterna fram till konungen och berättade helt stolta, att de nu hade frälst konungadöttrarna ur bärgstrollets våld.

När också döttrarna bekräftade detta, så trodde konungen drabanternas utsago, och de bemöttes med största ärebetygelser, då de utfört en sådan underbar bragd. Men ingen kom ihåg stallpojken, inte ens konungen. Han var glömd af alla andra utom af systrarna, men de vågade ej säga någonting, ty de hade ju gifvit sin ed därpå.

Stallpojken var emellertid ännu vid lif. När repet skars af och han afsvimnad föll ned i djupet, blef hela hans kropp svårt sargad. Men sedan han hämtat sig litet, kom han ihåg, att han hade elementernas vatten i en flaska, och när han tog en klunk däraf, kom han åter till fullt medvetande och blef frisk igen.

Han vandrade sedan nedslagen och bedröfvad omkring där nere i bärget och tänkte på sin olyckliga belägenhet. Då rann det ho-

nom plötsligen i sinnet, att han ju hade gubbens pipa kvar, och han blåste på försök ett tag i den.

Strax stod en åldrig man framför honom och frågade:

— Hvarför sörjer och gråter du så, min lilla gosse?

— Jag sörjer öfver, att jag aldrig mer slipper härifrån, fast jag hjälpte konungadöttrarna ur trollets våld.

Då sade gubben:

— Nog finnes här en korp till hands, måhända skulle den orka bära dig härifrån.

— Nog orkar den bära mig, sade gossen glad. Jag är så tård, utsvulten och mager, att jag inte mer väger mycket.

Gubben hämtade då korpen. Gossen satte sig upp på dess vingar och bars af den, så att det dånade i bärget, upp till jordytan. Där släpte korpen honom ner och flög sedan sin väg.

Gossen satt nu och funderade öfver, hvad som var att göra. Till konungens gård vågade han ej gå, då drabanterna voro där, och han var rädd för dem. Ej håller fans det något annat ställe, där han kunde vistas.

I dessa tankar hade han emellertid vandrat framåt och närmade sig konungens område. Vid landsvägen fans en smedja, i den vek han in och gaf sig i smedlära.

Efter någon tid behöfde man i konungens gård en smed. Den yngsta konungadottern hade nämligen fått lust efter en alldeles liknande krona, som hon haft i bärget. Man skickade då bud på den smed, hos hvilken gossen gett sig i lära. Den stackars mannen hade hälst velat slippa arbetet med kronan, emedan han ej tilltrorde sig, kunna göra en sådan. Men konungens befallning var sträng, och det gick ej an att säga nej. Kronan måste göras, såsom det blifvit befalldt, om han sedan kunde eller ej.

Det återstod då ingenting annat för smeden; än att taga ihop med arbetet. När han så hade arbetat och hamrat i flere dagar, fick han slutligen någonting färdigt, som liknade en krona, och skickade den till konungadottern. Men den dugde inte — huru skulle också

smeden förstå göra en sådan krona — och den skickades tillbaka till smeden.

När gossen af mästaren fick höra om saken, började han fundera, om ej han kunde skaffa åt konungadottern en sådan krona hon ville ha. När det blifvit natt, gick han bakom smedjan och blåste i sin pipa, för att se, om det möjligen kunde ha någon nytta med sig.

Strax infann sig åter den gamle gubben och frågade, hvarför han blåste i pipan och hvad han önskade.

— Konungadottern vill ha en sådan krona, som hon bar, då hon var i bärget, och jag skulle gärna vilja skaffa åt henne den, sade gossen.

— Det skall du nog få, sade gubben, och i detsamma var järnkronan där.

Gossen blef mycket glad och gick genast och lade sig att sofva, ställande kronan på en pall vid sängen.

När smeden vaknade om morgonen och gick att väcka sin lärpojke, såg han kronan stå färdig på pallen. Full af undran sade han då:

— Hvilken vacker krona du har gjort! Men gå nu också själf och bär din krona hem till konungadottern, så får du höra, om hon är nöjd med den.

Gossen ville likväl inte gå utan bad mästaren själf föra den, men säga, eftersom han nödvändigt ville det, att det var hans lärpojke, som gjort den.

Smeden gick slutligen in därpå och förde kronan till konungadottern och sade, att hans lärpojke hade gjort den.

Sedan konungadottern sett kronan och försökt den på sitt hufvud, berömde hon den på allt sätt och sade, att den var just sådan som den krona hon burit i bärget, om den inte var ännu bättre.

Smeden fick god betalning, och konungen lofvade att äfven framdeles komma ihåg honom, ifall i slottet någon gång skulle behövas smidesarbete. Mannen var mycket belåten öfver, att saken slutat så bra och att han med heder kommit från sitt svåra uppdrag. Han var redan i beråd att gå hem med betalningen i fickan,

men då kom den mellersta af konungadöttrarna och häjdade honom. Hon hade nämligen sett, hur vacker systemns krona var, och då började hon också längta efter en dylik silfverkrona, som hon hade burit i bärget. Hon kom nu för att tala med smeden och gaf honom en ritning, efter hvilken kronan borde göras.

Smeden insåg nog, att det skulle blifva för honom en svår uppgift, men han vågade ej säga något utan tog emot ritningen och begaf sig i väg. Hemkommen, sade han åt sin lärpojke:

— Är du karl att af silfver smida en krona? Här har du ritning, hurudan den bör vara.

— Jag har ej lärt mig att arbeta i silfver, sade gossen, men låt oss nu gå tillsammans till smedjan, så få vi se, om vi kunna åstadkomma en sådan tingest.

De arbetade sedan i smedjan hela dagen tillsammans, till dess de slutligen fingo kronan färdig. Den fördes till konungadottern, men hon sade strax, då hon såg den:

— Den här duger ej, den är ju ej ens af riktigt silfver.

Hvad var att göra? Smeden återvände från slottet vid dåligt lynne, då hans arbete ej dugde och berättade altsammans åt sin lärpojke. Denne svarade emellertid ingenting, ehuru han såg husbondens bekymmer, utan väntade, att det skulle bli afton och mästaren gå att lägga sig. Sedan gick han om natten åter ut bakom smedjan och blåste på sin pipa. Då kom liksom förut den gamla gubben och frågade:

Hvarför blåser du på pipan? Hvad behöfver du?

— Jag skulle vilja ha den mellersta konungadotterns silfverkrona, som hon bar i bärget, hon vill nu hafva den, sade gossen.

— Hej, den skall nog snart vara här, sade gubben, och med detsamma stod kronan framför dem.

Gossen gick då och lade sig att sofva och stälde kronan på pallen bredvid sin säng.

Om morgonen gick smeden åter efter sin vana ut i smedjan att väcka lärpojken. När han kom i smedjan, såg han silfverkronan på pallen och sade då åt gossen:

— Nå, du är just en ärkeskälms. Hvad vill du ha för din krona?

— Jag begär ingenting, svarade gossen. Tag ni kronan och för den till konungadottern, så att hon får försöka, om den passar.

Smeden ville ej gå utan bad gossen själf föra kronan till slottet. Men denne svarade:

— Det passar ej att jag går, ty mästaren är för mer än hans lärpojke.

Smeden gick då med kronan till konungens gård, och den mellersta konungadottern berömde mycket det vackra arbetet och sade:

— Den här är just sådan som den jag hade i bärget, kanske ännu vackrare.

Smeden blef mycket glad, då han fick beröm, men denna glädje räckte ej länge. Ty då den älsta konungadottern såg systemens silfverkrona, och hur vacker och ståtlig den var, önskade äfven hon att ha en dylik guldrona, som hon burit i bärget.

— Hvad har ni för en lärpojke, som kan göra dem så bra och passande? sade hon till smeden. Om han också kan göra åt mig en så vacker krona, som han gjort åt mina båda systrar, så skall han bli min man, och hela konungariket skall bli hans, om han också vore huru ringa som hälst.

Därtill hade smeden naturligtvis ingenting att säga, utan, sedan han af konungadottern fått ritning till kronan, gick han hem och gaf ritningen åt lärpojken sägande:

— Gör nu en guldrona efter den här ritningen, så får du konungadottern och hela riket i arf. Nog bör du kunna göra en krona af guld efter den här ritningen, då du kunnat göra en af järn och en af silfver. Till det behöfver du lika litet nu som förr min hjälp.

Med dessa ord lämnade han lärpojken och gick bort, utan att dess mera bry sig om saken. Men han beslöt att försöka taga reda på, på hvad sätt gossen förskaffade sig kronorna. Han gick därför ej håller till sängs, utan höll sig vaken för att höra, om gossen hamrade i smedjan eller hvad han hade för sig.

Men gossen gissade mästarens afsikt och höll sig stilla, vän-

tande på, att mästaren skulle somna. På detta sätt vaktade de på hvarandra ända till midnatt. Då öfverväldigades slutligen mästaren af sömnlust och somnade in så tungt, att han snarkade.

När gossen hörde, att smeden hade somnat, steg han genast upp från sin bädd, gick bakom smedjan som förut och blåste på sin pipa.

Då kom den gamle gubben åter till honom och frågade, hvad han ville.

Gossen omtalade då, att han behöfde den guldkrona, som den älsta konungadottern hade burit i bärget, emedan hon nu ville ha den. I nästa ögonblick fick han kronan — gubben skaffade den fram helt behändigt liksom förr. Gossen gick därpå till sängs och stälde guldkronan på pallen vid sängen.

Det blef morgon. Smeden vaknade och hoppade upp från sängen och skyndade in till lärpojken. Där såg han guldkronan stå färdig på pallen. Full af beundran öfver det vackra arbetet, sade han till gossen:

— Nå, du är då en riktig mästare, då du kan göra sådant där arbete. Gå nu själf och för din krona till konungadottern, så att du får se, om den passar.

— Det är väl bäst, att jag går, sade gossen, och gaf sig i väg. Han brydde sig dock ej om att gå till fots, utan blåste i sin pipa och strax stod den gamle gubben där.

— Nu måste jag gå till konungens gård, sade gossen, för att föra dit den här kronan. Men det ser illa ut att gå så här till fots. Om jag därför kunde få en guldvagn och tre mössfärgade hästar, så skulle det se bättre ut, när jag kommer till konungens gård.

— Åh, det skall du nog få, då det ej är annat du behöfver, sade gubben, och med detsamma stodo hästarna och vagnen framför gossen.

Denne steg med sin guldkrona upp i guldvagnen och körde i präktigt traf framåt med de mössfärgade hästarna.

Drabanterna, hvilka kände till det löfte, den älsta konungadottern gjort, hade under tiden skickat ut karlar, som skulle vakta

på lärgossen och döda honom, då de mötte honom på vägen med kronan, ty de ville ej, att han skulle få konungadottern. Men när gossen kom så ståtligt körande, kunde karlarne ej göra annat än taga mössorna af, buga sig djupt och undra sins emellan, hvem denne höge och förnåme herre kunde vara.

På detta sätt fick gossen i ro fortsätta sin färd och körde, så att det dånade, in på konungens gård.

Där steg han ur vagnen och gick med kronan i handen in i hofrummen.

Dit samlade sig nu äfven alt hoffolket, och alla betraktade med beundran guldkronan, som gossen hade gjort. Den älsta konungadottern riktigt hoppade af glädje och förtjusning och sade, att den var alldeles likadan som den krona, hon burit nere i bärget, ja kanske ännu vackrare.

Då fattade gossen mod och tog fram ringhalfvorna från sin ficka. Sedan närmade han sig först konungens yngsta dotter och satte ringhalfvan af järn på hennes finger och sade:

— Hör inte den här till er ring?

Den passade fullständigt, och hela konungens råd bekräftade saken.

Därpå gick gossen till den mellersta konungadottern och satte ringhalfvan af silfver på hennes finger och sade:

— Och passar inte den här dit?

Till slut satte han ringhalfvan af guld på den älsta konungadotterns finger och sade:

— Är inte den här tagen härifrån?

Och hela rådet bekräftade åter att så var förhållandet.

Nåväl! Konungadottern satte genast guldkronan på sitt hufvud och sade åt gossen:

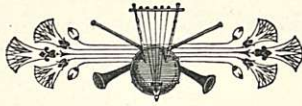
— Nå, då det är så, så är du min och jag din, och ditt är hela konungariket.

Alt hoffolket kallades nu tillsammans jämte en myckenhet andra gäster, och i konungens gård hölls för denne stallpojke och konungens älsta dotter ett sådant bröllop, att man aldrig sett

något ståtligare. Gossen fick också rättighet att straffa drabanterna på det sätt han själf ville. Han bestämde då, att den ena skulle gå och bära en gammal skohasa, den andra rida på ett svin och den tredje kastas upp i luften.

Och därmed är sagan slut.

Lejonets flykt.

(Efter en finsk folksaga, jämförd med en nyländsk.)

En gång satt en gammal man vid stranden af en sjö och tvättade näfver. Då råkade lejonet komma vandrande på stranden och frågade mannen, hvad det var, som han gjorde.

— Jag tvättar lejoninelfvor, svarade mannen.

— Hvar har du fått dem? frågade lejonet åter.

— Jag har ej själf skaffat dem, sade mannen, utan jag har fått dem af en jägare.

Då gick lejonet sin väg. I detsamma kom björnen fram till mannen och frågade, hvad han gjorde. Mannen svarade, att han tvättade björninelfvor.

— Hvar har du fått dem? frågade björnen.

— Jag har ej själf skaffat dem. Det är en jägare, som gifvit mig dem, fick björnen till svar och gick sin väg.

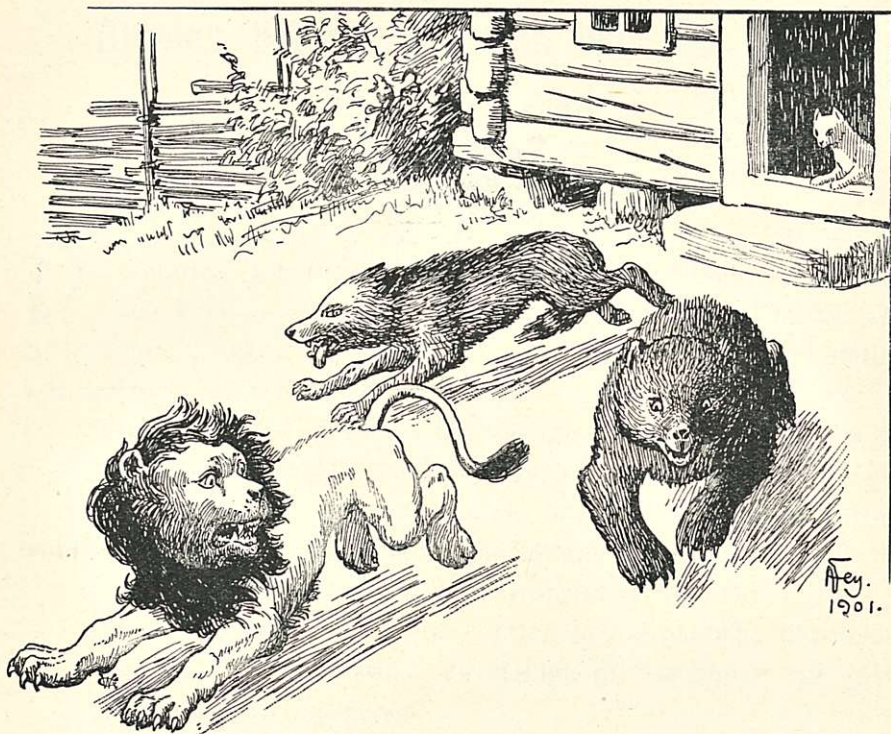
Därpå kom vargen och frågade likaså, hvad mannen gjorde. Vargen fick i sin tur till svar, att mannen tvättade varginelfvor. Och då vargen frågade, hvar han tagit dem, svarade mannen såsom förut, att han fått dem af en jägare.

Strax därpå träffades lejonet, björnen och vargen. De berättade åt hvarandra, hvad de sett och hört. Så gingo de alla till mannen och frågade af honom, hvem den jägaren var, och om de kunde få se honom.

Mannen svarade med att uppmana dem att gå in i en stuga och ställa fram god mat på bordet. Sedan skulle de gömma sig, för att se, när jägaren kom att äta af maten.

Men om jägaren blefve ond under måltiden, skulle de akta sig. De gingo bort och gjorde, som mannen sagt.

Då kom där i detsamma en katt, som hoppade upp på bordet och begynte äta.

Björnen, som var gömd under golfvet, tittade upp genom en springa. Men då råkade dess öra sticka fram genom springan. Katten, som trodde örsnibben vara ett möss, hoppade ned på golfvet och högg i örat. Björnen gaf till ett hiskeligt läte, så att katten helt förskräkt hoppade upp på ugnen.

Lejonet, som var gömt på ugnen, rusade då hufvudstupa ned på golfvet, och katten skuttade i förskräckelsen upp på sparren.

Då föll vargen, som låg där, med pärtor och alt ned i golfvet. Och de tackade hvar och en sin lycka, att de sluppit med lifvet därifrån.

Lejonet, som var störst och starkast i sällskapet, sprang med god fart bort från hela vårt land. Detsamma ämnade de andra också göra, men de tröttnade på halfva vägen, och sålunda stannade björnen och vargen kvar i Finland.

Dygden belönar sig själf och blir yfferligare belönad.

(Finsk folklegend.)

Det berättas, att Herren och Petrus en gång gingo tillsammans och kommo sent en kväll till en by, där de beslöto att taga nattkvarter. I denna by funnos två gårdar, den ena rik och ståtlig, den andra fattig och ringa.

Vandrarne ville ej gå till den fattiga gården och förorsaka besvär utan beslöto att söka natthärbärke i den rika gården.

När de kommit fram till gården, begynte de bulta på dörren, hvilken redan var stängd, ehuru gårdsfolket ännu ej gått till hvila.

Efter en god stund hörde de värdinnans röst, som ropade:

— Hvem är det, som midt i natten bultar på folks dörrar?

Vandrarne bådo då stilla och vänligt, att värdinnan ville gifva dem nattkvarter till morgonen.

— Söken er nattkvarter annorstädes, skrek värdinnan, jag vill ej mer besvära mig med att släppa er in. Gån genast er väg eller hetsar jag gårdshundarna på er.

De gingo sin väg, såsom värdinnan befalt dem, och vände sig till den fattiga gården, för att höra efter, om folket ännu var vaket där. Då de kommo fram till gården, var dörren ännu ej stängd, folket var uppe, välkomnade de resande och bad dem sitta ned, hvarefter de framsatte åt dem mat och tillredde åt dem nattläger.

Trötta af den långa vandringen, åto de sitt mål med god matlust, tackade värdsfolket och lade sig sedan att sofva.

Då de morgonen därpå skulle begifva sig i väg, erbjödo de värdinnan betalning för nattkvarteret. Men denna ville ej taga emot några penningar af dem, utan sade endast, att de ej behöfde betala för så litet. Dessutom kunde de resande nog själfva behöfva sina penningar.

Vid afskedet sade då Herren åt värdinnan:

— Eftersom ni ej emottager penningar för besväret, så emottag vår välsignelse till edert första arbete och håll till godo, med hvad denna välsignelse kan bringa er. Värdinnan tackade dem för de vänliga orden, önskade lycklig resa åt främlingarna och sade dem farväl.

Sedan de aflägsnat sig, gick hon till sina bestyr för dagen. Först begaf hon sig till bodan, för att uppmäta en väf, som hon dagen förut fått färdig. Detta var det första arbete hon efter de resandes affärd företog sig, och deras välsignelse följde henne däri. Värdinnan mätte nämligen alt hvad hon hann, men först efter tre dagars oupphörligt mätande tog väfnaden slut. Och sålunda fick hon så mycket lärft, som hon och hennes hus under hela hennes lifstid hade behof af.

Högeligen glad häröfver, gick hon till granngården för att om-tala den stora lycka, som vederfarits henne genom de underbara resandena.

Då den andra gårdens värdinna hörde detta, ångrade hon den njugghet och hårdhet hon visat främlingarna, och beslöt att taga emot dem på ett ödmjukare sätt, om de ännu en gång skulle komma till hennes gård.

En tid förflöt, och den fattiga gården tilltog på alt sätt i välstånd, men den rika gården ville ej förkofra sig såsom förr, ehuru man nog äfven redde sig i den.

En kväll kommo samma vandringsmän åter till byn och klap-pade på i den rika gården, likasom förra gången. Värdinnan lät dem ej denna gång stå utanför dörren utan var mycket vänlig

emot dem, gaf dem den bästa mat gården hade och så praktigt nattläger, som hon kunde åstadkomma.

Främlingarna höllo till godo med hvad som bjöds, och när de morgonen därpå voro i beråd att ge sig af, bjödo de åt värdinnan betalning för nattkvarteret. Men denna ville ej ens höra talas om betalning, utan gaf dem ännu därtill både vägkost och skänker.

Så mycken godhet ville de resande ej emottaga utan ersättning.

— Därför må tre dagars välsignelse komma det till del, som ni först kommer att företaga er i dag.

Med dessa ord gingo de resande sin väg. Värdinnan grep genast sin penningbörs, som hon redan kvällen förut lagt i ordning på bordet, och tänkte nu börja uppräknas omätliga summor. I sin stora ifver och girighet tänkte hon ej så noga på, hvad hon gjorde utan snöt sig först, innan hon började med räknandet. Men sålunda blef snytandet just det, som hon först företog sig, och huru hon än snöt, så ville därpå likväl aldrig blifva någon ände.

I hela tre dagars tid räckte detta snytande, och när hon äntligen efter dessa dagars förlopp kunde upphöra därmed gick hon skamflat till bordet för att låsa in sin penningbörs, som hade blifvit där liggande.

Den modige skräddaren.

(Efter en estnisk folksaga.)

Det var en gång en skräddare. Han satt hos en bonde och sydde bröllopskläder åt dennes son.

När han satt på bordet med benen i kors och sydde, kommo flugorna och promenerade i stora flockar framför honom. De viste kanske, att det skulle bli bröllop i gården och ville se, huru arbetet skred fram.

Detta förtretade skräddaren. Han tog de halffärdiga bröllopsbyxorna och slog midt i flugflocken, så att en hel mängd flugor blefvo krossade och byxorna fingo stora fläckar.

Detta förtretade honom ännu mera. Men han tröstade sig i känslan af sin stora seger och sade halfhögt för sig själf:

— När jag slår, så krossar jag alt!

Dessa hans ord spredos sedan bland folket och kommo slutligen också till konungens öron.

Konungen råkade just då hafva krig och behöfde en tapper general, som skulle anföra hans soldater.

Självf vågade konungen ej gå ut i kriget, ty han var rädd, att de skulle slå sönder hans granna krona.

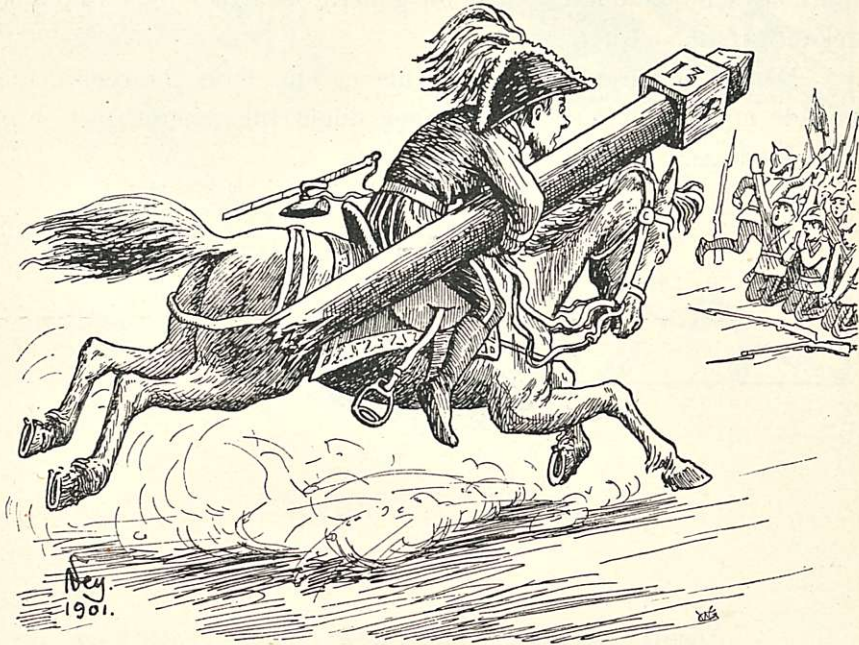
Han hade visserligen en mängd generaler med röda byxor och trekantiga hattar. Men generalerna ville ej häller gå ut i kriget, ty de voro rädda, att deras granna byxor skulle taga skada.

Han lät därför kalla till sig skräddaren, som var en sådan karl, att han krossade alt, hvad han slog.

Skräddaren försökte väl göra undanflykter, men det hjälpte ej. Han måste fram till konungen, som gjorde honom till general och lät sätta honom på en yster hingst.

När skräddaren i spetsen för konungens soldater kommit nära fienden, började hingsten sätta af i full fart, så att skräddaren knapt ville hållas på hästryggen.

Då de så rusade af mot fienden, grep skräddaren, som var alldeles blek af förskräckelse, med ena armen omkring en värststolpe, som stod vid vägen. Men värststolpen var gammal och murken och gick tvärt af vid roten, så att den blef hängande under skräd-darens arm, och hästen ilade alt fortfarande i vildaste fart framåt mot fienden.

Men om skräddaren var rädd och blek, så blefvo fienderna det än mera, då de sågo skräddaren komma ridande emot dem med

den stora värststolpen under armen och prässjärnet och alnstickan vid sidan. De trodde, att den man, som hade ett så stort spjut, var öfvervinnelig, och de kastade sig alla på knä och bådo om nåd.

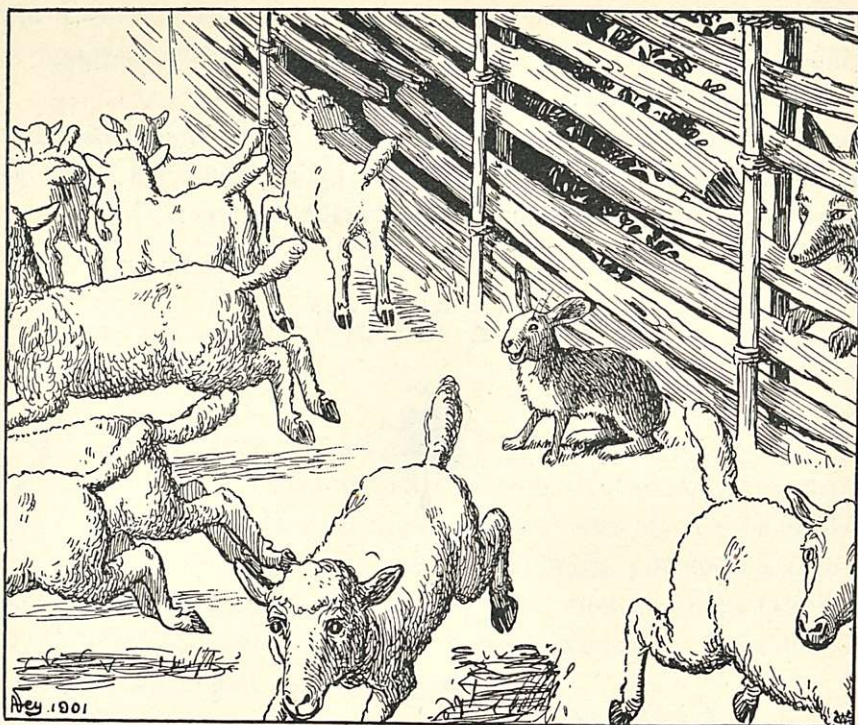
Skräddaren, som var en godhjärtad man, gaf dem då nåd och förde hela den fiendtliga armén fången till konungen.

Konungen blef så glad häröfver, att han utnämde skräddaren till sin öfvergeneral.

Detta förargade de andra generalerna, hvilka tykte, att det var dumt, att en skräddare skulle bli general och gå i röda byxor och trekantig hatt.

Men skräddaren brydde sig als ej om deras förargelse, utan menade endast, att en skräddare nog duger till general, fast en general ej duger till skräddare.

Räfven och haren.

En gång råkades räfven och haren. Då sade räfven:

— Stackare, ingen fruktar dig!

— Hvem fruktar då dig? svarade haren.

— Alla frukta mig, menade räfven. Jag har lång svans, och då de se mig på afstånd, så tro de mig vara en varg, och därför äro de rädda för mig, men för dig är ingen rädd.

— Låt oss slå vad, sade haren. Jag skall visa, att man är rädd för mig.

Räfven gick in på vadet, och de begåfvo sig sedan tillsammans att spatsera. Då såg haren en skock får, som lågo tätt invid en

gärdesgård. Haren fattade då sitt beslut och hoppade plötsligt midt i fårskocken. Fåren, som blefvo förskräkta häröfver, sprungo sin väg, alt hvad de orkade.

I glädjen öfver att hafva vunnit vadet började haren att skratta och skrattade så omåttligt, att munnen gick i klyf. Alt sedan den dagen hafva alla harar munnen korsformigt klufven.

Den fappade guldskon.

Det var en gång tre systrar, hvilka voro mycket sköna. Då dogo deras föräldrar plötsligt, och de tre systrarna måste söka sig tjänst, ty de hade ingenting att lefva af. De båda älsta beslöto att gå till konungens slott för att fråga, om de ej kunde få tjänst där. Den yngsta ville gå med dem, men de andra systrarna voro högfärdiga och togo ej henne med, utan gingo allena för sig, lämnande den yngsta system hemma.

När de hade gått ett stycke, mötte de på vägen ett svin, som hade en matho framför sig. Svinet sade då åt dem:

— Goda flickor, tagen mathon bort, eljes äter jag så mycket, att jag spricker.

— Åhå, svarade systrarna, vi skulle orena våra händer med sådant, och gingo vidare.

Efter en stund kom emot dem på vägen en ko, som hade en stäfva mellan hornen.

— Goda flickor, sade kon åt dem, tagen stäfvan från hornen och mjölken mig. Dricken af mjölken till lön för er möda, hällen resten på mina fötter och sätt den sedan stäfvan tillbaka på sin plats.

— Vi hafva ej tid, svarade systrarna, vi måste skynda till slottet, och så gingo de vidare. När de åter gått ett stycke, mötte de en gammal gubbe.

— Goda flickor, bad han, kamma mitt hufvud, så ger jag er min staf i belöning.

— Vi hafva inte tid till sådant nu, svarade systrarna, och gingo vidare. Slutligen kommo de till slottet och fingo träda i konungens tjänst.

Den yngsta system, som hade blifvit hemma, tänkte emellertid för sig själf: här kan inte häller jag stanna, utan jag måste också söka mig tjänst. Duger jag inte till annat, så duger jag väl åtminstone att vakta svin. Och så begaf också hon sig på väg till konungens slott.

På vägen mötte hon svinet, som bad henne taga bort mathon. Hon tog bort den och gick vidare. Sedan hon gått ett stycke, mötte hon kon med stäfvan mellan hornen, och den bad henne, såsom den hade bedt systrarna:

— Goda flicka, mjölka mig, drick af mjölken till lön för din möda, håll resten på mina fötter och sätt sedan stäfvan tillbaka på sin plats.

— Gärna hjälper jag dig, snälla kudda, mycket gärna, sade flickan, tog stäfvan, mjölkade kon och gjorde som den hade bedt henne.

När hon sedan gick vidare, mötte hon den gamle gubben, som kom gående mot henne, stödd på sin staf.

— Goda flicka, kamma mitt hufvud, så får du min staf i belöning.

Flickan blef ej ond öfver denna begäran utan satte sig ned vid vägkanten och kammade den stackars gubbens hufvud, såsom han hade bedt henne. Gubben tackade henne sedan mycket och gaf åt henne sin staf i belöning samt sade:

— Tag, goda flicka, denna staf, och då du kommer till konungens slott, så slå med stafven på det bärg, som står bredvid slottet, så får du alt hvad hälst du önskar och behöfver.

— Tack skall du ha för gåfvan, sade flickan, tog stafven och fortsatte sin väg till slottet, där hon sedan blef svinpiga.

På slottet träffade hon äfven sina äldre systrar och hälsade vänligt på dem. Men då de voro missnöjda öfver, att också hon kommit till slottet, gjorde de narr af henne, för det att hon hade

åtagit sig en så låg syssla. Men hon fördrog tåligt alt och svarade ej ett enda ondt ord, hur mycket de än hånade henne.

När det sedan blef söndag, gingo de båda älsta systrarna i kyrkan och befalde den yngsta systemen att koka mat under tiden, men de gånvo henne endast en ärt och ett sädeskorn att laga maten af. Hon blef då mycket bedröfvad och viste ej, huru hon af så litet skulle kunna tillreda något. Men hon gick ändå i köket, satte pannan på elden och grät bittert. Då kom den gamle gubben, som hon hade mött på vägen, till henne i köket och sade:

— Gråt ej, goda flicka, utan gå du i kyrkan som de andra, nog skall jag här under tiden koka maten färdig.

Då flickan fann, att han menade allvar, bad hon om lof att få gå i kyrkan. Sedan gick hon till bärget, som låg bredvid slottet, och slog därpå med sin staf, såsom gubben hade bedt henne göra.

Då kom det ut från bärget en präktig vagn, förespänd med tvänne hästar, samt dessutom vackra kläder, som hon tog på sig. Sedan satte hon sig i vagnen och for till kyrkan. Där fäste alla sina blickar vid henne och undrade, hvarifrån den obekanta, sköna jungfrun hade kommit. När man begaf sig från kyrkan, stannade alla för att betrakta henne, men hon steg hastigt upp i sin vagn och for därifrån. Då hon kom till bärget, tog hon de vackra kläderna af sig och gick till fots till slottet. Där hade gubben redan kokat maten färdig, så att man endast behöfde bära den fram på bordet. Då systrarna kommo hem, funno de ingen anledning att träta på henne, då alt var ordentligt uträttadt. Men de kunde ej låta bli att skryta och sade därför för att förtreta henne:

— Vi voro i kyrkan, vi, men du din stackare fick inte komma dit. Vi sågo där en så underbart skön jungfru, men hvad har du fått se?

Den yngsta systemen svarade ingenting till detta utan gjorde sina sysslor och matade svinen som förut.

Och så gick veckan till ända och det blef söndag, då de äldre systrarna åter gingo i kyrkan, lämnande henne hemma. Men då kom åter gubben och kokade maten, och hon gick och begärde lof

att också få gå i kyrkan. Äfven nu fann hon vid bärget hästar och vagn samt vackra, silfverstickade kläder. Sedan hon iklädt sig dem, for hon efter de andra. Den unge konungen råkade vara i kyrkan, och äfven han beundrade hennes skönhet. När gudstjänsten var slutad, skyndade han efter henne, för att få veta, hvem hon var, men hon var redan försvunnen, då konungen kom ut.

Så förgick åter en vecka och söndagen kom. Systrarna gingo igen i kyrkan, lämnade henne hemma. Men hon gick åter till bärget och fann där vagnen och hästarne samt präktiga, guldstickade kläder, och så for hon igen med ståt till kyrkan. Den unge konungen var redan där och väntade på henne. Då han såg henne gå in i kyrkan, lät han sina tjänare tjära kyrkans tröskel, för att hon vid sin bortgång skulle lämna något spår efter sig och han sålunda få veta, hvem hon var. Då hon sedan trädde ur kyrkan och ej viste vara på sin vakt, steg hon på tröskeln, hvarvid hennes ena sko fastnade i tjäran. På samma gång närmade sig folket för att taga fast henne, men hon skyndade därifrån och strödde ut panningar på båda sidor om vägen. Alla skyndade då att plocka upp dem, utom den unge konungen, som steg upp i sin vagn och körde efter henne. Hon hann då ej mer ömsa kläder, utan kastade i all hast sina gamla skinnpaltor på sig, och lyckades komma hem, utan att man observerade henne.

Då konungen sålunda ej fick reda på, hvem den sköna jungfrun var, tog han guldkängan, som hade fastnat på kyrkans tjärade tröskel, och befalde alt folket samla sig på slottet. Därpå förkunnade han, att han ville taga den till sin brud, på hvilken guldskon passade. Alla jungfrurna gingo då fram och försökte, om ej skon skulle passa på dem, men den var alltid för liten. Äfven de båda äldre systrarna försökte taga skon på sig och de klämde och skuro sina tår, för att få den att passa, men den gick ändå ej på dem. Slutligen sade konungen:

— Gå och kalla hit svinpigan, kanske passar skon på henne.

— De andra tykte väl, att det var alldeles onödigt att hämta henne dit, men de gjorde ändå, som konungen befalt.

Den yngsta systemen hämtades då dit, och när hon försökte skon, så passade den alldeles som om den hade varit enkom gjord för henne. Men då råkade de guldstickade kläderna skymta fram mellan skinnpaltorna, och konungen såg dem. På hans befallning klädde man då af henne svinpige dräkten, och där stod hon nu inför alla i sina sköna kläder. Man fann då genast, att det var hon, som hade varit i kyrkan och som hade lämnat sin sko på kyrktröskeln. Konungen tog henne nu till sin brud. Det ställdes genast till bröllop på slottet, och alla voro glada och nöjda, utom de äldre systrarna, hvilka ej kunde vara med på bröllopet, emedan de, då de skulle försöka skon, hade skurit sina fötter fördärfvade.

Käringen mot strömmen.

Det var en gång en bonde, som fick en hustru, hvilken var mycket motsträfvig och gjorde alt, hvad mannen förbjöd, men det han bad henne göra, gjorde hon inte.

Julhälgén stod för dörren. Mannen, som var stillsam och hatade all träta, ville under hälgén gärna lefva mera storståtligt än i hvardagslag. Han funderade på, huru han skulle bära sig åt, för att få fira julen förnämligare såväl i mat som i dryck.

Slutligen trodde han sig ha funnit på en utväg och sade till sin hustru:

— Nu är julhälgén i antågande, men bry dig inte ändå om att baka hvetebröd till hälgén, det skulle bli mycket för dyrt för våra små tillgångar.

Hustrun gaf sig knappast tid att höra på mannens tal, utan svarade flinkt:

— Jo, men i harmen så bakar jag hvetebröd.

Mannen höll god min och sade:

— Nå, om du också bakar hvetebröd, så må du väl åtminstone inte baka piroger.

Hustrun var genast färdig att motsäga sin man och sade:

— Jo, men det gör jag i harmen.

— Nå, om du också bakar piroger, så skall du åtminstone inte köpa kaffe.

— Jo, men jag köper i harmen, sade gumman.

— Nå, om du också köper litet kaffe, så må du väl inte ändå bjuda främmande till hälgen.

— Jo, men jag bjuder i harmen, sade hustrun.

— Nå, om du också bjuder främmande, — sade mannen —

och ber dem till bords, så må du väl ändå inte sätta mig i högsätet.

— Jo, där skall du sitta i harmen, svarade åter hustrun och bröstade sig inför mannen.

— Nå, om du nu också sätter mig i högsätet — sade mannen — så låt inte mig ändå agera värd.

— Jo, det gör jag i harmen, envisades hustrun.

Så fick nu mannen sin hustru att fira ett godt julkalas. Där fans hvetebröd och piroger, där fans kaffe, så länge hälgen rakte, och dessutom voro främmande bjudna. Men hur länge varade den fröjden! När julhälgen var förbi, blef gumman än numera motsträfvig än förr.

Mannen, som icke fick någon lefvande ro för henne, tänkte slutligen i sitt sinne:

— På något sätt måste jag slippa henne.

Då höbärgningstiden om sommaren kom, gick han ned till en å, som flöt genom ängen, och högg med sin yxa sönder den smala spången, hvilken ledde öfver ån, så att den just jämt förmådde bära en man.

Han begaf sig sedan hem och sade åt sin hustru:

— Nu är det godt och tort väder, låt oss gå och bärga hö på ängen.

Gumman följde med, men när de kommo till ån, gick mannen förut öfver spången helt försiktigt, för att ej bräderna skulle ge vika.

När sedan gumman skulle komma efter, varnade han henne och sade:

— Gå sakta och försiktigt, min gumma, längs spången, och låt bli att hoppa och dansa. Det synes mig, som om bräderna vore mycket dåliga och murkna.

— Jo, men jag hoppar i harmen, sade gumman, och dansade och svängde sig, då hon gick öfver spången. Men i detsamma gåfvo bräderna vika, och gumman damp ned i strömmen, som förde henne med sig. Mannen började då att springa mot strömmen för att söka sin hustru.

Detta sågo de andra slätterkarlarna, som råkade vara på arbete vid åstrandén, och frågade mannen:

— Hvad söker du?

— Min gumma, min enda hulda vän i lifvet, den gemena spången brast, och min gumma föll i ån.

— Nå, hur söker du henne då åt detta håll, din galning, sade

de andra, efter din gumma föll i ån, så nog flöt hon väl nedåt med strömmen.

— Så skulle man tycka, sade mannen, men min gumma var så motsträfvig i sin lifstid, att nog flyter hon äfven efter döden mot strömmen.

Från den tiden säger ordspråket om den, som är motsträfvig, att „man är som käringen mot strömmen.“

Mikko Metsolainen.

Det var en gång en man, som anklagades för ett brott. För att undgå straff, flydde han till skogen. Då det var midt om vintern, skulle han säkert omkommit, om ej skogsjungfrun fått se honom och fört honom till sitt hem, hvilket låg djupt inne i skogen. Där hade mannen godt att vara. De lefde i allsköns endräkt tillsammans och beslöto att blifva man och hustru.

När sommaren kom, födde skogsjungfrun åt honom en son, hvilken de gáfvo namnet Mikko Metsolainen. Därefter lämnade mannen skogen och återvände med sonen till sitt gamla hem.

Då Mikko Metsolainen växte upp, blef han mycket stor och stark, så att ingenstädes fans hans like. Då ville fadern sätta honom till arbete och bad honom göra ett gärde kring gårdens svedjeland. Mikko bröt då upp med rötterna stora tallar och gjorde af dem ett sådant gärde kring svedjelandet, att fadern sedan hade sex veckors arbete att öppna en grind i gärdesgården. Mikko hade nämligen alldeles glömt att göra någon grind. Fadern beslöt att göra sig af med en son, som hade en sådan styrka, att han förstörde alt, hvad han skulle göra. Han sade därför en dag till Mikko: min son, gå till konungen och bed honom betala en skeppa guld och en skeppa silfver, som han är mig skyldig.

Mikko gick också till kungen och sade:

— Betala min fader, hvad du är honom skyldig!

— Jag är ingenting honom skyldig, svarade konungen och blef ond, hvarför kommer du hit och kräfver mig?

Men Mikko var envis och sade:

— Betala nu bara det, som skall betalas!

Då blef konungen alldeles ursinnig af vrede och befalde trehundra soldater marschera fram för att slå ihjäl Mikko. Men Mikko hade med sig en staf af järn och med den slog han till en gång, hvarvid allesammans föllo döda till marken.

Därpå trädde han åter fram till konungen och frågade:

— Vill du ej betala, hvad du är skyldig min fader?

Då blef konungen ännu ondare och lät sexhundra soldater marschera ut för att slå ihjäl Mikko. Men det gick med dem på samma sätt, som med de trehundra. Slutligen skickade konungen niohundra soldater emot Mikko, men också dem slog han med ett enda slag till marken. Då måste konungen till sist betala ut penningarna: ett såll med guldmynt och ett såll med silfvermynt, hvilka Mikko Metsolainen tog hem med sig till sin fader. Denne blef emellertid mycket bekymrad, när han sålunda åter hade fått sin son hem, och han funderade, hvad han skulle gifva åt honom att göra. Han hade ett hafreland, dit en stor fågel plägade komma att äta och han bad Mikko gå att skjuta fågeln. Mikko tog då sin järnbåge och begaf sig af. När han gått ett stycke, såg han vid stranden af en sjö en man, som satt och metade. Till metspö hade han en jättefura och till bete en årsgammal kviga.

— Du tyks mig vara en stark baddare, sade Mikko.

— Inte är jag så stark, svarade mannen. Mikko Metsolainen, han är stark han.

— Det är just jag det, sade Mikko.

— Nå, eftersom det är du, sade den andre och slutade att meta, så kunna vi ju slå oss tillsammans.

— Ja, det går an det, svarade Mikko, och så begåfvo de sig båda i väg. När de gått ett stycke, sågo de en man, som stod och slog tvänne bärg emot hvarandra.

— Du tyks alt vara stark du, sade Mikko, då du kan slå tvänne bärg mot hvarandra.

— Inte är jag så stark, Mikko Metsolainen, han är starkare han, svarade mannen.

— Det är just jag det, sade Mikko, och då slöt också han sig till sällskapet.

De gingo sedan alla tre till hafrelandet och sköto på fågeln, hvar i sin tur, men utan att träffa. De satte sig då att vänta, till dess fågeln skulle komma tillbaka. Men därunder började de blifva hungriga, och de togo då från en boskapshjord, som betade i närheten, en kviga och slaktade den. Metaren skulle koka maten, under det de andra passade på fågeln. Men under tiden mannen kokade maten invid en bärgvägg, framträdde just då maten var färdig ur bärget en gammal käring, som hade endast en tand, och den var af järn:

Hon gick fram till honom och sade:

— Låt mig äta litet af soppan, min gosse lilla, jag är så hungrig?

— Nog fins det bättre munnar att äta min soppa, svarade mannen och bad kärigen gå sin väg.

Men då ville hon med våld taga för sig, och så blef det ett slagsmål mellan dem, hvilket slutade så, att kärigen vann och åt upp soppan. Mannen blef då ängslig till mods. Han skyndade sig att hämta nytt vatten och kokade sedan soppa på benen. När de andra två kommo dit för att äta, kunde de ej nog förvåna sig öfver, att soppan var så svag och dålig. Han som kokat den, viste nog, huru det hängde i hop därmed, men han aktade sig för att tala om det.

Följande dag slaktades åter en kviga, och den mannen, som hade slagit bärigen mot hvarandra, uppdrogs att koka maten. Då gick det honom på samma sätt, och han kokade i hast en ny soppa på de öfverblifna benen. Man satte sig sedan att äta, smakade på soppan och tyckte, att det var för märkvärdigt, att det ej blef bättre soppa på en fet kviga. Han, som kokat maten, berättade då,

hvad som händt. Följande dag slaktades åter en kviga, och Mikko Metsolainen stannade kvar för att koka maten.

Medan han sysslade med kokningen och soppan höll på att bli färdig, kom käringen fram ur bärget, närmade sig honom och sade:

— Låt mig suppa litet af soppan, min gosse lilla, jag är så hungrig.

Men Mikko Metsolainen gaf inte, utan sade:

— Nog fins det bättre munnar för min soppa.

Då ville käringen taga för sig med våld, men Mikko var starkare än hon. Han slungade henne mot bärget, så att hon krossades i tusen stycken, och sedan kastade han hennes ben i en bärgsskräfva. Då de andra kommo för att äta, funno de soppan fet och god, sådan den skulle vara, då den kokats på en ungo. När de hade ätit, gingo de att se efter käringen, men hon var försvunnen.

Ser man på, hon kvicknade till lif igen och gick in i bärget, sade Mikko Metsolainen, men jag skall söka rätt på henne, jag.

De togo då de tre kohudarna och skuro dem sönder i smala remsor, hvilka de bundo tillsamman till ett långt rep, och Mikko bad kamraterna sänka honom ned i bärgsskräfvan.

Sänk ned så länge, till dess jag rycker i tåget, sade han, men halen mig sedan genast upp igen.

De sänkte då Mikko ned i bärget och han fann där en annan värld, lika vacker och behaglig som här uppe. Han gick då att se sig omkring i den främmande trakten, och kom härvid till en gård, där han såg en skön jungfru, som satt och väfde. Ingen annan människa syntes till i gården. Mikko hälsade och tilltalade jungfrun så artigt han kunde.

Hon blef mycket förskräckt och sade:

— Främling från fjärran land, ack, hvarför kom du hit? Då min moder kommer, dödar hon dig!

— Åh, inte kan hon döda mig, sade Mikko lungt.

Men jungfrun, som var ett människobarn och hade blifvit som helt ung bortröfvad från världen där uppe, undervisade honom och sade:

— Du kan inte stå emot min moder, ty hon är mycket stark. Men då du märker, att hon börjar vinna, så skölj dig med hennes starkhetsvatten, som står där i tråget, och slå dit annat vatten i stället, så kan du besegra henne.

Det dröjde ej länge, förrän Mikko såg samma käring komma, som hade ätit deras soppa.

Då hon blef varse Mikko, kastade hon sig genast öfver honom och sade:

— Jaså, du är här din odugling! Jag skall nog visa dig, hur du kommer härifrån.

Mikko Metsolainen dignade under käringens angrepp ned på knä, men då bad han att för sista gången få taga afsked af solens ljus, gick så till tråget, sköljde sig med starkhetsvattnet och slog annat vatten i stället. När de sedan åter började brottas, dignade käringen i sin tur ned på knä. Då bad också hon att få gå att taga afsked af solens ljus och gick till tråget och sköljde sig, men hon blef blott ännu svagare däraf, och när striden åter begynte, vann Mikko och slog henne till jorden, så att hon aldrig mera steg upp.

Därpå lade jungfrun och Mikko alla husets skatter i en påse, som de bundo vid tåget, hvarefter Mikko också band vid detsamma jungfrun och till sist allra nederst sig själf. Nu rykte han i tåget, och kamraterna började hala upp honom ur bärget. Men när de fingo se den sköna jungfrun och skatterna, skuro de af tåget, så att Mikko, som var nederst, föll tillbaka ned i bärget, men jungfrun och skatterna halade de upp. Mikko föll med en sådan fart, att han for tvärs genom jorden och kom upp på andra sidan.

Då han där gick för att se sig omkring, kom han till en spåkvinnna, hvilken ej hade några barn, och hon tog honom till sin fosterson.

En dag, då Mikko hade varit ute att gå, kom han hem och frågade:

— Mor, hvarför gråter halfva konungariket, medan det andra halfva skrattar?

Spåkvinnan berättade då, att i detta rike skulle från hvarje gård gifvas ett barn och ett får åt en stor drake. Nu var det konungadotterns tur att öfverlämnas åt draken, och därför grät halfva konungariket. Mikko tog då sitt svärd och gick åt det håll, där han hörde gråten, för att frälsa konungadottern från draken. Han såg henne sitta vid stranden med fåret i sin famn och gråta.

Då gick Mikko fram till henne och sade:

— Kamma mitt hår, och om jag somnar i din famn, så väck mig, när draken stiger upp ur hafvet.

Prinsessan tog då hans hufvud i sin famn och började kamma det.

Men då hon märkte, att vattnet i hafvet började sjuda och brusa, väckte hon honom, som under tiden hade somnat, och ropade:

— Nu kommer draken för att taga mig. Den sprutar gift från sina hufvuden.

Mikko steg då upp, gick mot draken och sade:

— Se dit, stackars drake, ditt hem brinner!

Draken vände sig genast om, men Mikko högg med sitt svärd alla dess hufvuden af. På detta sätt slapp prinsessan från draken.

Hon tackade sin räddare och gick hem till slottet igen. Där blef glädjen stor, då konungens enda dotter lefvande återvände hem, men Mikko vände hem till sin fostermor. Följande dag gick Mikko ut på gården, och då hörde han gråt och klagan, likasom dagen förut. Han tog åter sitt svärd och gick ned till stranden och fann där prinsessan gråtande med fåret i sin famn.

— Kamma mitt hår, sade han och närmade sig henne, och då draken stiger upp ur hafvet, så säg till åt mig.

Prinsessan blef mycket glad, då hon fann, att det var hennes räddare. Hon tog hans hufvud i sitt knä och kammade det, till dess han somnade.

Men då hon såg, att vattnet i hafvet började sjuda och brusa, ropade hon:

— Nu kommer draken.

Mikko Metsolainen sprang genast upp, tog sitt svärd och gick emot odjuret.

— Se, hur ditt hufvud! rullar som en sol på hafvet! ropade han, och när draken, som hade sex hufvuden, vände sig om för att se, högg han af alla dess sex hufvuden med ett tag. Sålunda kunde prinsessan åter oskadad vända hem till sina föräldrar.

På tredje dagen gick det på samma sätt. Mikko hörde, huru halfva konungariket grät och det andra halfva konungariket skratade, och då han frågade af spåkvinnan, hvad det betydde, svarade hon:

— Nu kommer en drake med nio hufvuden för att taga prinsessan. Två gånger har hon redan förut blifvit förd ned till stranden, men hon har på något underbart sätt blifvit räddad. Nu är hon väl dock förlorad.

Då Mikko hörde detta, gick han åter till stranden, där han liksom förut somnade i prinsessans famn, under det att hon kammade hans hår.

När draken kom, väckte hon honom, och han gick emot den och ropade:

— Se, hvilket stort odjur, som kommer efter och äter upp dig!

Då nu draken vände sig om för att se, högg Mikko med ett slag alla nio hufvudena af, så att den dog på fläcken. Då blef prinsessan mycket glad, och hon tryckte med sin ring ett märke på Mikko Metsolainens panna, för att hon skulle känna igen honom, men Mikko återvände såsom förut till sin fostermor.

Konungen ville då veta, hvem det var, som hade dödat drakarna. Han ville nämligen gifva åt honom sitt halfva konungarrike och prinsessan till brud. Han stälde till en stor fest på slottet och bjöd alla dit, både fattiga och rika, men prinsessan såg ej bland dem sin räddare. Då utfärdade konungen en befallning, att alt folket skulle gå genom en port, så att han skulle få se det. Folket samlade sig då och gick! en och en genom porten, men man fann dock ej den man sökte. Mikko Metsolainen hade nämligen lämnat sig till sist.

Konungen blef då ond och sade åt prinsessan:

— Hurudan är han då, din räddare? Här fins ju bara skräpfolk kvar!

— Slutligen kom äfven Mikko till porten, och prinsessan kastade sig genast om hans hals, kyste honom och sade:

— Här är min räddare!

Konungen hälsade honom då med glädje och sade, att han ville gifva honom prinsessan till brud. Men Mikko undanbad sig och menade, att han ej kunde stanna där, utan att han ville hem till sitt eget land.

Dit kan du ej komma på annat sätt, sade konungen, än att du sätter dig upp på ryggen af en grip.

Mikko gick in därpå, och konungen befallde gripen föra honom hem till hans eget land. Denna grip var samma fågel, som åt upp hafren på Mikkos faders hafreland och som Mikko många gånger gått ut för att skjuta, men ej lyckats fälla. Så snart Mikko hade satt sig på fågelns rygg, gaf den sig att flyga och flög alt högre mot himlen.

Slutligen frågade fågeln:

— Huru stort synes hafvet under dig?

— Som en kvarnsten blott, svarade Mikko.

Då lät fågeln honom falla från sin rygg men tog fatt i honom åter, just då han var nära vattenytan, och frågade:

— Blef du skrämnd?

— Jo, jag blef dugtigt skrämnd, svarade Mikko. Hade man skurit mig tvärt af, så hade det ej runnit en enda droppe blod, så skrämnd blef jag.

— Jag blef också skrämnd, då du sköt på mig och pilen for tätt förbi min sida, sade fågeln, och flög ånyo med honom högt upp ofvan molnen.

Slutligen frågade den åter:

— Huru stort synes nu hafvet under dig?

— Nu synes det blott som hålet i en kvarnsten, svarade Mikko.

Då lät fågeln honom åter falla, och han föll ända ned till vat-

tenytan, så att han till och med blef litet våt, men då tog den åter fatt i honom och frågade:

— Blef du nu mycket skrämmd?

— Jo, nog blef jag mycket skrämmd, svarade Mikko, om man skulle skurit mig tvärt af på två ställen, så skulle det ej runnit en enda droppe blod, så skrämmd blef jag.

— Jag blef också skrämmd, då man sköt på mig andra gången, sade fågeln, flög med honom ännu högre upp och frågade sedan:

— Huru stort synes hafvet under dig? —

— Nu synes det blott som trissan på en slända, svarade Mikko Metsolainen och darrade.

Fågeln lät honom då åter igen falla, och han föll ända ned samt var redan till hälften under vattnet, då den stack sin ena vinge under honom och räddade honom. Sedan förde fågeln honom öfver till andra stranden, där det fans all slags mat i öfverflöd.

— Hvila dig här och ät, sade fågeln nu, men drick inte, om du också skulle blifva huru törstig som hälst.

Sedan flög den åter bort, och Mikko, som var mycket hungrig, satte sig genast att äta. Men då kände han sig törstig, och seende en klar källa alldeles i närheten, glömde han fågelns varning och lade sig ned vid källans rand för att dricka af vattnet.

Men då högg en järnkatta honom i skägget och ref och slet, till dess den rifvit hela skägget af honom. Då slapp Mikko lös och började springa undan. Men järnkattan ilade efter. Mikko sprang och sprang, alt hvad han förmådde, och kattan sprang efter, till dess de slutligen kommo till en smedja. Mikko sprang in i smedjan och slog till dörren bakom sig. Smeden satte då en stor järnklump i elden, och när den var glödande röd, sade han åt kattan, som väntade utanför dörren:

— Håll munnen upp och ögonen fast, så skall jag kasta mannen i gapet på dig!

Kattan öppnade då sin mun, och smeden kastade den glödande järnklumpen i dess svalg, så att den dog på fläcken.

På detta sätt slapp Mikko ur sin nöd, och han började nu

vandra till sitt hem. De andra männen, metaren och han, som slog ihop bärgen, lefde där som rika karlar, men den sköna jungfrun hade ej velat blifva deras hustru, förrän de kunde spanna Mikko Metsolainens båge, som hade blifvit kvar bland de öfriga sakerna. Men det kunde de ej. När Mikko nu kom hem, kände ingen annan än jungfrun igen honom. Hon gaf åt honom bågen, för att han skulle försöka spanna den. Då lade han en pil på bågen, sköt af den och sade åt metaren:

— Gå och hämta min pil!

Sedan lade han en annan pil på bågen och sköt igen och sade åt honom, som slog ihop bärgen:

— Gå och hämta min pil! De gingo då båda och på den vägen äro de ännu i dag. Men Mikko Metsolainen lefde sedan lycklig och glad med den sköna jungfrun.

Så slutade den sagan.

Guldfågeln.

Det var en gång en konung, som hade tre söner. Vid hans slott fanns en trädgård, i hvilken det utom andra frukter äfven växte guldäpplen. En morgon märkte man, att ett af guldäpplena var bortstulet. Konungen, som var mycket ledsen häröfver, rådgjorde då med sina söner om, hvad som i anledning af stölden borde göras. Den äldste sonen lofvade vaka nästa natt vid trädet, så att en dylik olycka ej skulle hända en gång till.

Han gick om aftonen ned i trädgården, men då han satt där allena och sysslolös, blef han sömnig och somnade slutligen in på gräslindan. Då han följande morgon vaknade, var åter ett äpple borta.

Då konungen grämde sig häröfver, lofvade den andre sonen nästa natt vakta i trädgården, men det gick ej bättre för honom. När han satt där allena, somnade också han vid midnattstiden, och om morgonen saknades åter ett guldäpple.

Nu erbjöd sig äfven den yngste sonen att i sin tur vakta trädgården nästa natt, men konungen ville ej låta honom göra det, emedan han ännu var mycket ung och barnslig. Gossen bad dock enträget därom, och då fick han slutligen tillåtelse att för en natt vakta i trädgården.

När det blef afton, gick gossen med pil och båge i handen ned i trädgården och satte sig att vakta under trädet. Han hade ej suttit där länge, innan han såg en stor fågel, liknande en örn, sänka sig

ned ur luften. Från fågelns vingar spred sig en strålande glans, så att hela trädgården var upplyst som af de vackraste lusteldar. Då fågeln nådde äppelträdet, tog den med näbben ett äpple från en af grenarna och skulle flyga bort med sitt byte, men gossen tog sin

båge och sköt på den. Han träffade dock ej riktigt väl. Endast en fjäder lossnade från vingen och föll till marken. Denna fjäder var så vacker och skinande, att alla blommor och buskar omkring strålade af dess glans.

Konungen förundrade sig öfver fjäders skönhet och sade i det han betraktade den:

— Jag vet ej, hur stor belöning jag skulle ge åt den, som kunde fånga fågeln, från hvilken denna fjäder härstammar.

Den älsste sonen fick då lust att försöka sin lycka. Han begaf sig i väg för att söka fånga fågeln med de dyrbara fjädrarna, men han dröjde en månad och dröjde tvänne samt kom ej mer tillbaka.

Då gick den andra brodern i sin tur, men det lyckades ej bättre för honom, utan också han blef på den vägen.

Då gick den yngste sonen, som emellertid blifvit fullvuxen, till konungen och sade:

— Välsigna mig, min fader, jag går nu att söka den guldglänsande fågeln, och om ej döden träffar mig, skall jag hämta fågeln åt dig.

Konungen ville icke gärna släppa ifrån sig sin återstående son, men då han såg, huru ifrigt denne längtade att få begifva sig af, gaf han slutligen sitt samtycke och sade:

— Så gå då, min son, förse dig med vägkost, så mycket du behöfver, och tag från stallet den häst du mest tycker om och återvänd till din gamle fader, om du också ej skulle finna det du söker.

Sedan gossen erhållit faderns tillstånd, gjorde han sin matsäck i ordning och gick sedan i stallet för att välja åt sig en häst. Där funnos många hingstar och ston att välja på, och alla voro de vackra och präktiga att skåda, men då han satt upp på deras rygg, dignade de till marken. Slutligen fann han en gammal häst, som förut hade varit i krig, och som förmådde bära honom, och med denna begaf han sig i väg.

När han hade ridit ett godt stycke, kom han till ett ställe, där vägen delade sig åt tvänne håll, och vid hvar och en af de tre vägarna fans en tafla. På den första taflan stod:

Den som far längs denna väg, finner föda för sin häst, men får själf svälta.

På den andra taflan stod:

Den som far längs denna väg, finner mat för sig själf, men hästen får svälta.

På den tredje taflan åter stod med stora bokstäfver:

För den, som far längs denna väg, går det mycket olyckligt.

På taflorna voro äfven alla deras namn skrifna, hvilka rest dessa vägar. Han fann också sin älste broders namn på den första taflan och den mellersta broderns namn på den andra taflan, och bröderna voro ännu på den vägen. Han betänkte sig då en stund och beslöt sedan välja den tredje vägen, ty, tänkte han, om jag också ej återvänder, så har det ju i alla fall ej gått lyckligare för mina bröder.

Då han hade ridit en hel dag rakt fram, kom han till en vacker, blommande äng. Här beslöt han att låta hästen beta och på samma gång själf hvila sig litet. Han släpte hästen lös på ängen och satte sig själf på en hög sten, där han i godan ro begynte äta från sin matsäck. Då såg han ett ovanligt djur, som han als ej kände, närma sig.

Det där kan ej vara någonting annat än en varg, tänkte han och ropade därpå högt:

— Kom hit, kusin varg, så skall du få god spis ur min matsäck.

Vargen kom då fram till konungasonen, som gaf den att äta, såsom han hade lofvat.

Sedan vargen ätit sig mätt, frågade den:

— Hvarför har du stackars gosse gifvit dig in på denna olyckliga väg?

Konungasonen omtalade då sitt ärende och frågade, huruvida vargen viste, hvar han kunde finna guldfågeln.

Vargen svarade då:

— Nog vet jag, hvar den fågeln finnes, som du söker. Sätt dig på min rygg, så skall jag föra dig till den.

Konungasonen var genast redo och vargen, som hade sina ungar med sig, sade åt dem:

— Vakten I hästen så länge, som vi äro borta, och se'n till, att den får rikligt foder.

När vargen sagt detta, gaf den sig att springa med all fart, bärande konungasonen på sin rygg. Det gick så fort, att det bör-

jade rinna vatten ur prinsens ögon. Han tog då näsduken ur fickan för att torka ögonen, men i hastigheten råkade han fälla den.

Han ropade då åt vargen:

— Varg, stanna litet, min näsduk föll, låt mig taga upp den.

— Säger du det nu först? — svarade vargen, din näsduk ligger redan tusen mil härifrån.

Då konungasonen hörde detta, tyckte han det vara bäst att låta näsduken ligga, och så bar det af vidare framåt, till dess de kommo till porten af det slott, där guldfågeln fans.

Vargen undervisade nu konungasonen och sade:

— Förbi vakterna kan du lätt smyga dig, ty de sofva alla och se dig icke, men då du kommer in i det rum, där slottsherrens dotter ligger, så var på din vakt, fastän hon visserligen också sofver. Vid fönstret finner du sedan en gyllene bur med guldfågeln. Tag sakta fågeln ur buren, men låt buren vara, ty om du tar buren med, så börjar fågeln skrika, och då vakna väktarena och slå dig i bojar. Jag skall under tiden vänta dig här bland buskarna. När du kommer tillbaka, så bege vi oss tillsammans hem igen på samma sätt som vi kommit hit.

Konungasonen lofvade följa vargens råd och kom också lyckligt, utan att väktarena märkte något, in i rummet, där guldfågeln satt i sin bur. Han tog sakta fågeln ur buren och ämnade vända tillbaka, men då föll den tanken honom in, att, om han bar fågeln i handen, han kunde fälla den, såsom han fälde näsduken. Han lydde därför ej vargens råd utan tog också den gyllene buren från fönstret. Men knapt hade han fått den i sin hand, förrän fågeln började uppgifva så höga rop, att väktarena vaknade, grepo konungasonen och satte honom i fängelse.

Vargen väntade emellertid bland buskarna utanför slottet. Men då konungasonen ej återvände, insåg den, huru det hade gått med honom i slottet. Den grät af sorg och jämrade sig öfver, att prinsen ej hade lydt rådet. Likväl stannade den kvar och väntade ännu, för att se, om den ej på något sätt kunde hjälpa honom.

Följande morgon omtalade man för konungen på slottet, att en

tjuf smugit sig in och försökt stjäla guldfågeln, men att illgärningsmannen var gripen och slagen i järn. Konungen befalde då, att man skulle förå den djärfve tjufven inför honom. Då han fick se konungasonen, frågade han, hvarifrån han var och huru han kunnat företaga sig någonting sådant. Konungasonen berättade då hela saken från början till slut och sade, att hans fader hade en fjäder, som han skjutit från guldfågeln, då den stal guldäpplen från trädgården, och att han på hans befallning hade gått att söka fågeln.

Konungen, för hvilken guldfågeln var mycket kär, dömde honom då i sin första uppbrusning till döden, emedan han hade försökt begå stöld. Men konungasonen svarade helt trygg och utan fruktan:

— Om jag skall dö, så bör också guldfågeln dödas, emedan den stulit frukt från min faders trädgård.

Konungen svarade då:

— Nåväl, du må få behålla lifvet, om du från närgränsande konungarrike hämtar åt mig konungens hingst, som är så förståndig och kunnig, att den talar som en människa.

Konungasonen åtog sig att göra detta, och på hans löfte släpte man honom lös. Han begaf sig genast att uppsöka sin reskamrat och fann också i busksnären vargen, som grät och darrade af sorg och ångest. Han berättade, hvad som händt och frågade sedan, om vargen viste, hvar och huru han kunde finna den hingst, som konungen önskade äga.

Vargen hade knapt hört honom till slut, innan den helt glad svarade:

— Sätt dig på min rygg, nog vet jag, hvar denna ryktbara hingst finnes.

Han gjorde som vargen bad, och när de tillryggalagt ett stycke väg, kommo de åter till porten af ett slott, utanför hvilken vargen stannade, och, undervisande konungasonen, huru han skulle göra, sade den:

I detta slott finnes hingsten, och nog får du den ur stallet, men tag blott icke betset, ty då börjar hingsten hoppa och väsnas,

så att väktarena vakna, och då går det dig så, som det gick på förra stället.

Konungasonen gick in i slottet och nådde utan hinder stallet, ty väktarena voro djupt insomnade. Men han lydde ej häller nu vargens råd, utan när han väl hade fått hästen, ville han äfven taga betset, men då började hästen gnägga och sparka, så att väktarena vaknade. De togo fast konungasonen och förde honom inför konungen. Denne dömde honom till döden, men blidkades dock sedermera och sade:

— Nåväl, om du för till mig den prinsessa, som är allra vackrast i hela världen, så slipper du fri från alt straff och får ännu därtill hingsten i belöning.

Konungasonen åtog sig äfven detta och gick att uppsöka vargen i småskogen samt omtalade för den hvad som händt. Vargen tröstade honom och sade:

— Oroa dig ej däröfver, nog vet jag råd äfven för det.

Och så tog den honom åter på sin rygg och sprang, tills de kommo till en stor stad.

Då stannade den vid stadsporten och sade:

— Här bor den vackra prinsessan, men det räcker nog en tid, förrän vi få henne i vårt våld. Jag skall emellertid anskaffa åt oss en handelsbod här vid stadsporten. Du får blifva försäljare, medan jag är bodans ägare.

I detsamma kastade den sig tre gånger till marken och vältrade sig å den hvarje gång. Då uppstod där med ens en handelsbod, som var full med de skönaste varor. Det fans ej någon vara i hela världen, som ej skulle funnits till salu i den. Konungasonen stälde sig nu att sälja i bodan. Från staden kommo en mängd människor för att köpa af hans varor, ty så vackra saker stodo ej annorstädes att få. Slutligen fick äfven konungens dotter höra talas om denne köpman och fick lust att se hans varor.

Då nu prinsessan, åtföljd af en mängd tjänare, trädde in i bodan och såg där så vackra och dyrbara varor, som hon ej sett maken till i hela sitt lif, blef hon alldeles förtjust i dem och köpte

litet af hvarje. Men då hennes ögon råkade falla på honom, som sålde, upptändes hennes hjärta af kärlek, ty någon så vacker gosse hade hon ännu aldrig i sitt lif sett. På samma sätt gick det äfven med konungasonen. Han höll knapt mer reda på varorna han bjöd ut och sålde. Hans ögon följde oupphörligt blott den vackra köperskan. Sedan hon gjort alla sina uppköp, frågade prinsessan, hvarifrån han var och huru han kommit att blifva köpman. Han berättade då, utan att hennes tjänare kunde höra det, hela saken sådan den var, och frågade henne slutligen, om hon ej ville följa med honom.

Prinsessan, hvilken som sagdt redan hade fattat behag i honom, tvekade ej länge, utan lofvade komma, så snart hon blott kunde slippa från sina väktare.

Hon gick därefter bort från bodan, liksom för att bege sig hem, men plötsligt stannade hon på vägen och sade åt tjänarena:

— Nu glömde jag ändå att köpa ett band, vänten här litet, medan jag går tillbaka till bodan.

Tjänarena stannade då på vägen och väntade, men prinsessan återvände till bodan och sade, att hon nu var färdig att följa konungasonen. Då bodans ägare, som var ingen annan än den till handelsman förvandlade vargen, hörde detta, kastade han sig ned på bodans golf och där tre gånger vältrade sig. I detsamma försvann bodan med alla sina varor, och själf blef han varg igen såsom förut.

Vargen bad nu prinsen och prinsessan sätta sig på hans rygg. De gjorde så, och nu gaf sig vargen att springa, så att det hven i luften, lämnande tjänarena att vänta på sin prinsessa. De började också snart söka henne, när hon dröjde så länge borta, men då hade bodan och alt försvunnit. De kunde ej förstå, hvart allting tagit vägen. I sin häpnad återvände tjänarena till slottet och talade om saken för konungen. Denne försökte väl på alt sätt få kunskap om sin dotters öde, och alla stadens innevånare hjälpte honom häri. Men man fick dock aldrig reda på, huru det riktigt hängde i hop.

Konungasonen och prinsessan ilade emellertid framåt på vargens rygg. Men då slutligen den konungs slott begynte synas, hvilken hade önskat få prinsessan, började konungasonens sinne blifva tungt

och hans hjärta fyllas af sorg, ty han ville ej mera skiljas från henne.

Detta märkte vargen, och den sade då åt honom:

— Sörj ej, nog vet jag råd. Du gaf en gång åt mig att äta ifrån din matsäck, då hvarje annan i ditt ställe kanske skulle hafva dödat mig. Därför vill jag nu belöna din goda gärning och göra så, att den sköna prinsessan blir din.

Då de sedan kommo till stadsporten, sade vargen åt konungasonen:

— Jag skall nu förvandla mig till en ung jungfru. Tag du sedan mig med till konungen, så får du af honom den underbara hingsten och begif dig så i väg med din älskade reskamrat. Men säg åt konungen, att han låter mig gå ut att spatsera, så att jag sedan får tillfälle att rymma från hans slott.

Konungasonen bad nu prinsessan vänta i parken utanför staden, och sedan vargen genom att tre gånger vältra sig på marken blifvit förvandlad till en fager jungfru, gingo de båda till slottet. Konungen och hans hofdamer beundrade jungfruns fågring, och det blef stor glädje i slottet öfver, att den brud konungen så länge längtat efter nu hade kommit. I sin förtjusning gaf konungen åt honom den underbara hingsten, såsom han hade lofvat, och ännu andra skänker på köpet.

Konungasonen tog ödmjukt emot, hvad som gafs åt honom, och lämnade slottet, hvarpå den till jungfru förvandlade vargen erhöi slottets vackraste rum att bo i. Hon trufdes dock ej länge där utan började se lidande ut samt bad att få gå ut att spatsera. Detta förvånade als ej konungen, ty han förstod, att en ung person får led-samt af att ständigt vara tillsammans med obekanta och främmande människor. Han lät henne därför gå med några tjänare ut att spatsera i en vacker trädgård och hoppades, att hon därigenom skulle blifva gladare till mods. I trädgården hade prinsessan emellertid för väktarens och tjänarens skull svårt att förvandla sig till varg igen, ty de lämnade ej henne ur sikte. Men slutligen fick hon tillfälle att bakom en tät buske kasta sig till marken och vältra sig

tre gånger omkring, hvarpå hon genast blef varg igen. I tjänarens och väktarens åsyn hoppade vargen öfver trädgårdsmuren och försvann för deras blickar. Sedan sprang den till konungasonens och prinsessans gömställe, tog dem båda på sin rygg och begaf sig på väg till den andra konungens slott, åt hvilken konungasonen lofvat förskaffa den underbara hingsten.

Slottet begynte också redan synas på afstånd, och konungasonen blef åter sorgsen till mods, då han tänkte på, att han nu skulle skiljas från sin goda hingst, som han med så mycken möda och fara lyckats vinna.

Men vargen lofvade äfven nu sin hjälp.

— När vi komma fram till slottet, sade den, skall jag förvandla mig till häst, och du får lämna mig kvar där. Nog finner jag sedan på något tillfälle att rymma därifrån. Säg dock åt konungen, att han senast efter ett dygn släpper mig ut att röra på mig på borggården.

Konungasonen lämnade nu åter prinsessan och hingsten att vänta på honom i skogen. Själ red han på den till häst förvandlade vargen till slottet samt öfverlämnade den åt konungen. Denne blef högeligen glad, ty hingsten talade som en människa, hoppade och dansade och gjorde allehanda konster, såsom en fullärd häst. Enligt sitt löfte gaf konungen nu åt konungasonen guldfågeln med dess bur och därtill ännu andra skänker, med hvilket alt han återvände till prinsessan i skogen, där hon väntade på honom.

Länge förblef ej häller vargen i slottet, ty då den följande dag släptes ut på borggården, lade den sig ned och vältrade sig tre gånger. I detsamma förvandlade den sig till varg igen och hoppade öfver muren. Den sökte sedan upp sina reskamrater i småskogen och begaf sig i väg med dem, till dess de slutligen kommo till samma äng, där konungasonen först hade mött vargen. Där låg hans matsäck ännu kvar på stenen, och hans gamla häst gick och betade gräset. Han gaf nu åt vargen mat ur matsäcken, likasom den gången, då de först blefvo bekanta, tackade för all den godhet och hjälpsamhet, den bevisat honom, hvarpå han sade farväl för att begifva sig med prinsessan på hemvägen.

Vargen, som återfann sina ungar, gjorde på samma sätt, men undervisade ännu därförinnan konungasonen, huru han skulle göra, och sade:

— Då du ger dig i väg, så sitt själf uppå din gamla strids-häst och låt prinsessan sitta på den unga och vackra hingsten. Tag dig också i akt, att du ej hvilat eller uppehåller dig någonstädes

på vägen, om du också vore litet trött, ty om du stannar, så kan olyckan ännu nå dig och bringa död och fördärf.

Konungasonen lofvade följa rådet, tackade ännu en gång vargen och satte sig sedan upp på sin gamla stridshäst, men den sköna prinsessan satt med fågelburen i sin hand på den ståtliga hingsten, som han hade fått af konungen. Då de hade ridit ett stycke, kommo

de till vägskilnaden, där de tre taflorna funnos. Af dem fann konungasonen att hans bröder alt ännu voro på sin färd, eftersom deras namn voro upptagna på taflorna. Han skref då på den tredje taflan sitt namn och att han återvändt samt red vidare.

Efter en stund kom han till en vacker, grönskande äng, där han beslöt låta hästarna rasta och äfven själf med prinsessan hvila en stund i trädens skugga. Han tänkte likväl icke somna, fastän han nog var mycket trött af resan, men utan att han märkte det, började sömnen öfverväldiga honom, och hans ögon slöto sig. Då råkade hans äldre bröder fara där förbi på väg hemåt, och då de sågo, hvad deras broder förde med sig — prinsessan hade också somnat in med hufvudet mot hans axel — dödade de honom och hans gamla häst, skuro hufvudena af dem och kastade liken i en grop, hvilken de sedan omsorgsfullt fylde. Men prinsessan, likasom också guldfågeln och hingsten, togo de med sig, och de tvungo prinsessan att lofva med ed, att hon ej skulle yppa deras brott för konungen, deras fader, utan säga, att de förvärfvat både henne och fågeln och hingsten med stor möda och fara.

Då de båda bröderna kommo hem till sin faders slott, blef den gamle konungen högeligen glad, isynnerhet då han fick guldfågeln med dess bur och sedan ytterligare fick se den sköna prinsessan och den vackra hingsten. Han började genast ställa till bröllop åt den älste sonen, som omtalat, att det var han, som fått prinsessan. Men det gick likväl ej så, som bröderna hade hoppats. Prinsessan började nämligen att få ett sorgset och nedslaget utseende, guldfågeln slutade att sjunga och hästen upphörde att tala och göra konster. Vargen, som under tiden ströfvade omkring i fjärran länder, begynte slutligen också den att ana, att det måtte ha gått på något sätt illa för konungasonen, sedan de skildes åt, och den beslöt att ånyo söka upp honom, hvar han än kunde finnas.

Det dröjde ej länge, förrän vargen kom till den äng, där konungasonen och hästen voro nedgräfd. Vargen fann snart rätt på grafven, och började med sina klor gräfva undan mulden och gruset från densamma, hvarpå den öppnade hästens mage, kröp in i

den och lade sig ned att sörja och gräma sig. Då den hade legat där en tid, kom en korp med sina ungar och slog sig ned på den döda hästen. Vargen nappade då tag i foten på en af ungarna och drog den in till sig.

— Släpp lös min unge, bad korpen då.

— Jag släpper den ej, om du inte hämtar åt mig det lifsvatten, som gör döda lefvande, svarade vargen.

— Nog skulle jag göra det, men i hvad skall jag hämta vattnet, då jag ej har något kärl, menade korpen.

Då konungasonen hade stora kopparknappar i sin rock, tog vargen en af dem, skilde den tunna kopparbeläggningen från knappen, band den kring korpens hals och sade:

— Där har du kärl, flyg nu i väg och kom snart tillbaka.

Korpen gjorde så och det räckte ej länge, förrän den igen var tillbaka.

— Se här har jag lifsvattnet i knapphysan, sade den, gif nu hit min unge.

Vargen svarade ingenting utan vred nacken af ungen.

— Hvarför dödade du min unge? sade korpen bedröfvad. Är det den belöning du ger mig?

— Var lugn, svarade vargen, du har ju lifsvattnet, gif hit det, så får jag försöka, om det duger till någonting.

Vargen tog nu knapphysan från korpens hals och gned den döda korpungen med lifsvattnet för att pröfva dess kraft.

— Klank! skrek korpungen i detsamma och flög sin väg.

— Bra, vattnet är godt, sade vargen då. Jag ser, att du hämtat det från den riktiga källan.

Därpå tog vargen upp konungasonen ur grafven, lade honom att ligga i gräset och gned hans hals med lifsvattnet. Då vaknade den döde till lif igen, och vargen gned sedan hästen, så att också den kvicknade till.

— Det gick som jag fruktade, sade vargen, nämligen att du skulle råka ut för någon ny olycka, då du skildes från mig; men jag hade ej hjärta att lämna dig utan hjälp, och jag har lyckats

återväcka din döda kropp till lif. Begif dig nu hem så fort du kan. Kanske de redan där hemma hålla bröllop åt din brud. Om du vill hindra det, så skynda dig.

Då vargen sagt detta, försvann den plötsligt, utan att konungasonen märkte, hvart den tog vägen. Han steg då upp på sin häst och red hem, utan att uppehålla sig någonstades på vägen.

I hans faders slott firade man som bäst bröllop, såsom vargen hade förutsagt. Men den sköna prinsessan var alt fortfarande försänt i sorg, fågeln sjöng icke och hästen talade ej.

Men med den yngsta sonens inträde i brölloppsalen förändrades plötsligt alt. Bruden glömde sin sorg, guldfågeln började sjunga och drilla i sin bur, och hästen dansade och gnäggade på borggården som förut. Då den gamle konungen uttalade sin förvåning häröfver, började de alla på en gång att berätta, huru rätta förhållandet egentligen var, och huru de äldre bröderna svekfullt hade dödat sin yngsta broder och gräft honom ned i en grop.

Då konungen hörde detta, blef han högeligen förtörnad och befallde, att de äldre bröderna skulle straffas med döden. Men då den yngsta brodern och likaså prinsessan bådo om nåd för de brottliga, blickades konungens sinne, och han förskonade dem från döden, men dref dem bort från sitt slott och från riket. Den yngsta brodern fick nu sålunda efter många besvär och motgångar den sköna prinsessan till gemål, och då den gamla konungen hade fyllt måttet af sina dagar och dog, blef han konung i hans ställe.

Och därmed är sagan slut.

Neckens polska.

Hvem har ej tjusats af de underbara toner, som äro kända under namn af neckens polska? Den tysta friden, det heliga lugnet, det djupa allvaret, den tjuvningsfulla tystnaden i en nordisk hög sommarnatt andas i dessa toner och trycka med dem sin vemodiga stämpel på själen. Men ej alltid äro dessa toner så milda, så förtjusande. De förvandlas stundom, de blifva vilda, berusande, oemotståndliga. Då är det ej godt att lysna till dem. Då är den utan räddning förlorad, hvars öra träffas af de mäktiga ljuden.

Historien om neckens polska är följande:

Det finnes bland allmogen i Sverige flere vidt i socknarna berömtade spelmän. Musik är ett element, ett lifselement hos de nordiska folken. De ha lärt sig densamma af sina ljufligt susande skogar, sina sakta porlande bäckar, sina dånande forsar, sina rytande nordanvindar. Men om du frågar en man af folket, hvarifrån de

lärt sig sin konst, så väntar du förgäfvets detta svar. Han skall i stället säga dig, att de lärt sig den af necken. De lefva på så förtrolig fot med naturen, att de personifiera densamma. Men därför hafva de också icke orätt då de svara så, ty det har i själfva verket varit den djupa och allvarliga, men sköna och högstämnda ande, som hvilat öfver den nordiska naturen, som varit deras lärmästare, det har sålunda med ett ord varit *necken*. Flere nätter å rad får den lärgirige stå och lyssna, till dess han slutligen ser necken uppstiga bland flodstrandens dimmor och börja slå sina vemodiga toner. Då gäller det att lyssna, att lära sig. Den lycklige, som rätt begagnat sig af tillfället, blir en ryktbar spelman. Men han må blott akta sig att spela den melodi, han sålunda lärt sig, ty då inträffar oundviklig olycka. Ofta händer det dock, när ungdomen en lördagskväll dansat och skämtat samt glädjen står högt i tak och spelmannen gnider sin stråke i snabbare takt, dansen blir ystrare och ystrare och glädjen högljuddare och högljuddare, då händer det, att slutligen neckens polska ljuder öfver strängarna. Då blir det omöjligt att mera lägga något band på sig. Dansen blir tummel, glädjen blir yra, skrattet blir tjut — och med spelmannen i spetsen störtar hela den vilda skaran öfver bord och bänkar, öfver trösklar och trappor, öfver stockar och stenar, till dess de slutligen komma till branten af ett bärg eller randen af en sjö och dansande och tjutande störta i djupet och krossas.

Såsom minne af sådana färder finnas ännu många ställen, hvilkas namn, brudbäret o. s. v. påminna om sådana hemska tilldragelser.

Detta är sagan om neckens polska. Den har sin rot i den grå forntiden och den har också sin djupa sanning. När passionerna få makt med människan och förnuftet söfves af sinnenas yra, då står människan vid branten af en afgrund.

Mösset, som stod brud.

Det var en gång en konung, som hade tre söner. De två älsta höll han mycket kära, men på den yngsta gnatade han jämt och kallade honom torndyffel och annat sådant. Slutligen gjorde han honom till soldat.

När sönerna kommit till den åldern, att de borde gifta sig, kallade konungen dem till sig och sade åt dem:

— Gån nu, i morgon, då klockan slår nio, måste ni alla hafva en fästmö.

Sönerna gjorde sig då i ordning att gå på frieri, såsom konungen befalt. De båda äldre drogo åstad, präktigt utrustade med hästar och vagnar; som de hade fått af konungen, men åt den yngste sonen gaf han ingenting. Den älste af bröderna friade till en ministers dotter, den mellersta brodern till en senators dotter, och hvardera fick ja. Båda tykte, att de hade fått riktigt präktiga fästmör. Den yngste brodern kände sig däremot mycket sorgsen.

— Då min far ej gifvit mig någonting als, menade han, hvart skall jag då gå att fria? Inte bryr sig någon om mig.

Men han gick ändå bort från hemmet, då han ju ej kunde stanna där, och vandrade ut till skogen, där han ströfvade framåt på måfå utan mål. Under sin vandring kom han till en stuga och steg in för att hvila. I stugan fans emellertid ingen. Endast ett möss satt på bordet. Han fann dock intet underligt i att stugan var tom.

— Sådant här torparfolk måste ju ofta vistas i skogen, tänkte han. De äro väl någonstädes ute på arbete.

Han steg fram och satte sig på bänken. Men knapt hade han gjort det, förrän mösset började tala och sade:

— Hvart gäller färden?

Detta tyckte han vara underligt och svarade därför:

— Då du hvarken kan hindra mig eller vara mig till hjälp på vägen, så behöfver du inte veta det.

— Säg ändå, menade mösset, kanske kan jag hjälpa dig, man brukar ju alltid bistå hvarandra.

Då han fann, att mösset yttrade sig både förståndigt och städdadt, talade han om sitt förehafvande.

— Jag är ute för att söka mig en fästmö, hur det sedan må lyckas.

— Nå så tag då mig till brud, sade mösset, och trippade öfver bordet till den sidan, där konungasonen satt.

Denne tyckte, att altsamman var så lustigt, att han ej kunde låta bli att skratta. Men då han kom ihåg hemmet och sin faders befallning, slutade han att skratta.

— Nå ja, efter som de kalla mig torndyffel, få de hålla till godo med ett möss, ja, det få de göra!

Så tänkte han och tog mösset till brud, och de förlofvade sig med detsamma.

Konungasonen dröjde öfver natten i brudens koja. På morgonen kom mösset och väckte honom samt påminde honom om att i tid bege sig på hemvägen, så att han ej skulle komma för sent.

Han tog afsked af sin brud, begaf sig i väg och kom till slottet, långt förrän hans bröder hunnit hem. Han väntade då på dem utanför porten, och de gingo alla på en gång fram till konungen. Där voro stolar i ordning satta för dem efter deras ålder. Den älsta brodern fick sitta främst, den mellersta därefter och den yngsta lägst ned. Då de hade intagit sina platser, frågade konungen:

— Ha'n I fått er brudar?

— Ja, svarade de.

Det är bra, sade konungen och frågade den älsta, hvem han hade fått till brud.

— En ministers dotter, svarade denne.

— Nå, min gosse, hvem har då du fått? frågade han den andra sonen.

— En senators dotter.

— Bra, min gosse, det är bra nog, sade konungen då. Men du, sade han till den yngsta sonen, har du också fått dig en brud, torndyffel?

— Ja, det har jag, svarade denne.

— Värkligen, sade konungen. Nå, hvar fick du henne?

— I skogen, svarade sonen.

— Och hvem då, om jag får fråga?

— Hvad skogen har, det ger den, svarade sonen undvikande, ty han vågade ej säga åt sin fader, hurudan brud han hade fått.

— Ack, du din stackare! sade konungen då. Torndyfveln talar som en torndyfväl. Gå din väg och visa dig inte för mig, förrän jag låter kalla dig.

Sonen gjorde som han var befald. Han begaf sig igen till krigshären och tjänade där såsom förut.

Efter någon tid fick han befallning att komma till konungen. Han begaf sig genast på väg, och då han kom fram till slottet, fann han sina bröder redan sittande på sina platser. Konungen befalde dem att gå till sina brudar och följande dag klockan nio hämta åt honom en flaska mjöd, som en hvars brud själf hade brygt, så att han finge se, hvems brud var den kunnigaste i hushållsgöromål.

Sönerna begåfvo sig genast på väg. De båda älsta gingo till sina brudars hem, men den yngsta sökte upp mösset i skogen och talade om, hvad fadern hade ålagt honom att göra.

— Åh, det är ju en småsak, sade mösset. Nog blir mjödet färdigt tills i morgon, lägg du dig bara att sofva.

Konungasonen blef då nöjd och belåten och lade sig att sofva, såsom mösset hade bedt honom. Men då mösset såg, att fästmannen hade somnat, sprang det genast ut på trappan och ropade:

— Mina trogna tjänare, kommen hit till mig.

Nu kommo möss fram från alla håll, och snart var gården alldeles full af dem. De fingo befallning att från staden hämta alt, som behöfdes för brygden, men de skulle skynda sig, så att mjödet hann bli färdigt till följande morgon. Då blef det lif och rörelse bland mössen. De kilade alla i väg, så att svansarna hveno, och det dröjde ej länge, förrän de voro tillbaka igen. Det ena hade med sig ett, det andra ett annat, så att deras matmor fick en stor mängd af alt, hvad hon behöfde till brygden.

Då det blef morgon, väckte mösset konungasonen och sade:

— Stig upp nu och begif dig i väg, ty eljes hinna dina bröder före dig.

Sedan mösset gifvit sin fästman mat och dricka, räckte det åt

honom mjödflaskan, som han skulle föra åt konungen. Han tog buteljen och begaf sig på hemvägen, väntade utanför slottet på bröderna och gick sedan tillsammans med dem till konungen.

— Nå, ha'n I fått mjödet? frågade konungen.

— Ja, det ha vi, svarade sönerna. De båda äldre hælde ur sina flaskor mjöd åt fadern, på det att han finge smaka, hurudant mjöd deras brudar brygt. Men det smakade som bara varmt vatten, och konungen var icke als belåten med det. Han vände sig då till den yngsta sonen och frågade:

— Nå, torndyfvel, har du också mjöd?

— Ja vist, svarade denne och tog flaskan ur barmen. Då han slog mjöd i bägaren, ville det ej bli något kvar i den, så godt och skummande var det. Konungen förde bägaren till sina läppar och tykte, att han aldrig förr druckit ett så välsmakande mjöd. Sonen slog andra gången bägaren full, konungen tömde den igen. Han tömde ännu en tredje bägare, ja drack ur hela buteljen. Slutligen tackade han sonen och frågade hvem, hans brud var, som kunde brygga ett så godt mjöd.

Men sonen undvek frågan och sade blott som förr:

— Hvad skogen har, det ger den, kära far.

Sonen gick åter tillbaka till krigshären och tjänade där som soldat, tills det igen kom bud från fadern, att han skulle infinna sig på slottet. Budet kom midt i natten, men han steg genast upp och skyndade till slottet. Då han kom fram, sutto bröderna redan på sina stolar, och konungen vinkade åt honom att taga plats.

— Nu måste ni, mina barn, i morgon klockan nio hämta åt mig från edra brudar en guldkedja, som är så bred som en hand och så lång, att den räcker väl tre gånger kring slottet.

Sönerna begåfvo sig genast på väg. De båda älsta gingo till sina förnäma brudars hem, men den yngsta tog sorgsen och bedröfvad vägen till skogen, där mösset bodde.

Mösset frågade honom, då han nedslagen steg in i kojan, hvad som nu var på färde. Han svarade, att han hade befallning af fadern att anskaffa en guldkedja, som var så bred som en hand och

så lång, att den räckte fullt tre hvarf omkring slottet. Men hvar skulle han väl taga en sådan kedja ifrån?

— Du skall inte oroa dig, — svarade mösset. Det är ju inte någon omöjlig sak. I morgon finna vi nog på råd, gå nu bara och lägg dig.

Konungasonen tyckte, att det var ett godt råd och lade sig att sofva. Likasom förra gången gick mösset äfven nu ut på trappan, sammankallade alla sina tjänare och sände en del af dem att mäta omkretsen kring konungens slott. De andra sände det till staden efter guld. Det räckte ej länge, förrän mössen voro tillbaka igen, och de hade så mycket guld med sig, att det bildade en stor hög midt på golfvet. Och nu begynte de arbeta på guldkedjan. Bland dem funnos skickliga smeder och mästare, där funnos också bälgar och städ och det blef ett smidande, som hette duga. Vid dagningen var kedjan färdig. Mösset väkte sin fästman och bad honom skynda hem, såsom fadern hade befalt.

Konungasonen gjorde sig i ordning att gå. Men då han skulle lyfta upp guldkedjan från golfvet, orkade han ej, så lång och tung var den.

— Låt kedjan bli här, sade mösset. Gå du bara med lugn! När du kommer till staden, finner du vid stadsporten en äldre man, som har en flaska och en bägare i handen. Då han bjuder dig dricka, så gör det och drick ännu en bägare till, så skall han sedan lämna dig denna samma kedja.

Konungasonen gjorde så, som mösset bad honom, sade farväl och begaf sig på väg. Då han kom till staden, stod vid stadsporten, såsom mösset hade sagt, en man med en flaska och en bägare i handen. Mannen bjöd honom dricka tvänne gånger och gaf sedan kedjan åt honom. Nu kändes den ej mer tung. Han vandrade helt förnöjd med kedjan i handen och kom i god tid till konungens slott. De andra bröderna voro ännu ej hemma, men efter en stund kommo äfven de, och de gingo alla tillsammans till konungen. Den älsta brodern lämnade fram sin kedja, och konungen lät på prof lägga den omkring slottet, men den var endast hälften så lång, som den

hade bort vara. Den andra broderns kedja profvades sedan, men den hade icke mer än tredje delen af den bestämda längden. Konungen blef dock ej ond häröfver, då kedjorna eljes voro vackra och väl gjorda. Till slut profvades den yngsta broderns kedja och se, den fylde alldeles jämt det bestämda måttet.

Konungen blef mycket glad och frågade åter, hvem den rika och kunniga flickan var, som han fått till brud, men sonen svarade igen undvikande:

— Min brud är från skogen, kära far, och hvad skogen har, det ger den.

— Nå ja, torndyfveln talar som en torndyffel, sade konungen, gå din väg, till dess jag åter skickar bud efter dig.

De äldre bröderna stannade kvar hos konungen, men den yngsta begaf sig till krigshären igen, där han tjänstgjorde som soldat.

Efter någon tid fick han åter bud att skyndsamt komma till slottet. Han infann sig äfven, och då fingo han och hans bröder befallning att följande morgon klockan nio hämta sina brudar till slottet, så att konungen skulle få se dem. De äldre bröderna blefvo mycket glada, ty de hade vackra brudar att visa, och de skyndade sig i väg alt hvad de hunno. Den yngsta brodern var däremot långt ifrån glad öfver att nödgas yppa, hvem som var hans brud. Men då intet hjälpte, gick han till sitt möss i skogen.

Då han steg in i kojan, hälsade mösset honom välkommen och frågade, hvad som var på färde.

— Jag kommer för att föra dig inför min fader, svarade han.

— Nå, om så är, sade mösset, så låt oss gå då, nog är jag färdig. Men dröj dock här öfver natten, så begifva vi oss i väg i morgon.

Konungasonen sade ingenting utan gick till sängs för att sofva bort alla ledsamma tankar. Han vaknade ej förrän mösset om morgonen väkte honom.

Stig upp nu, det är tid att vi gå, sade det. Jag skall blott först kila ner i jorden på en stund genom detta hål, sedan är jag

färdig. Och med detsamma kilade mösset in genom ett hål i golfvet och försvann.

Under tiden klädde konungasonen på sig och väntade på sin brud. Men ingen kom.

Då tänkte han slutligen:

— Måne hon blef på den vägen? Nå, det skulle inte vara stor skada, ty det är ändå skam att föra en sådan brud till min fader. Om hon ej kommer, så mycket bättre! Men medan han tänkte så, stod plötsligt vid hans sida en fager och skön flicka.

— Hvem väntar du på? frågade hon.

— Jag väntar på min brud, svarade konungasonen.

— Jag är din brud, sade flickan och räckte honom handen. Men han var så blyg, att han ej vågade ens med sina yttersta fingerspetsar röra vid en så vacker flickas hand, och han sade förlägen:

— Ni är inte min brud, vackra jungfru, ni skämtar med mig. Min brud är ett möss.

— Jag är mösset, svarade flickan då, förvandlade sig till möss igen och kröp in genom hålet i golfvet. Efter en stund kom hon likväjl tillbaka i sin flickgestalt men var ännu vackrare än förut.

Konungasonen vågade ej ens nu tro henne. Han var så förvånad, att han ej kunde röra sig ur stället. Då förvandlade sig flickan till möss igen, gick in i hålet och sade, att, om han ej trodde henne, då hon tredje gången kom tillbaka, hon ej mer ville följa honom utan förblifva ett möss i alla sina dagar. Och med detsamma försvann hon genom hålet.

Konungasonen blef ensam. Han väntade en stund, han väntade länge, men hon kom ej tillbaka.

Då blef han bedröfvad och sade för sig själf:

— Hvarför tog jag inte genast en så vacker flicka? Om hon nu ville komma en gång till, så skulle jag ej mer släppa henne ifrån mig.

Då han tänkte så, stod mösset igen i gestalt af en flicka inför honom i stugan, men var åter mycket, mycket vackrare än förut.

Äfven den gamla skogskojan förvandlades nu till ett slott, och hela den omgifvande skogen blef en stad, så ståtlig som ingen annan.

Konungasonen gaf sig dock ej tid att se på alt detta. Han kyste sin brud och var lycklig.

Han sade:

— Följ mig till mitt hem, sköna jungfru!

Men flickan svarade:

— Eftersom du är prins och jag prinsessa, så skola vi åka.

Och hon gick ut på trappan och bad tjänarena, som stodo sysslolösa hela gården full, att de skulle spänna för hennes faders kyrkhästar. De kungliga tjänarena spände då för, och en vagn körde fram, hvars make konungasonen aldrig hade sett eller hört omtalas. Alt var nu färdigt till afresan. Men då bruden skulle stiga i vagnen, såg hon på fästmannen, vid hvars sida hon skulle sitta, och sade:

— Jag reser ej med dig, så länge du är klädd i soldatdräkt. Det anstår hvarken dig eller mig. Jag skall gifva dig mera passande kläder.

Hon lät då tjänarena hämta fram dyrbara kläder, skor, mössa och alt, som behöfdes, och de voro så präktiga, att konungen själf ej hade bättre, och konungasonen klädde dem på sig. När han var klädd, steg han upp i vagnen, satte sig bredvid sin sköna brud, och så bar det af. I detsamma började klockorna ringa, bössorna knalla, kanonerna dundra, musiken spela, och det var glädje och en ståt, som då de kungliga äro ute på resa.

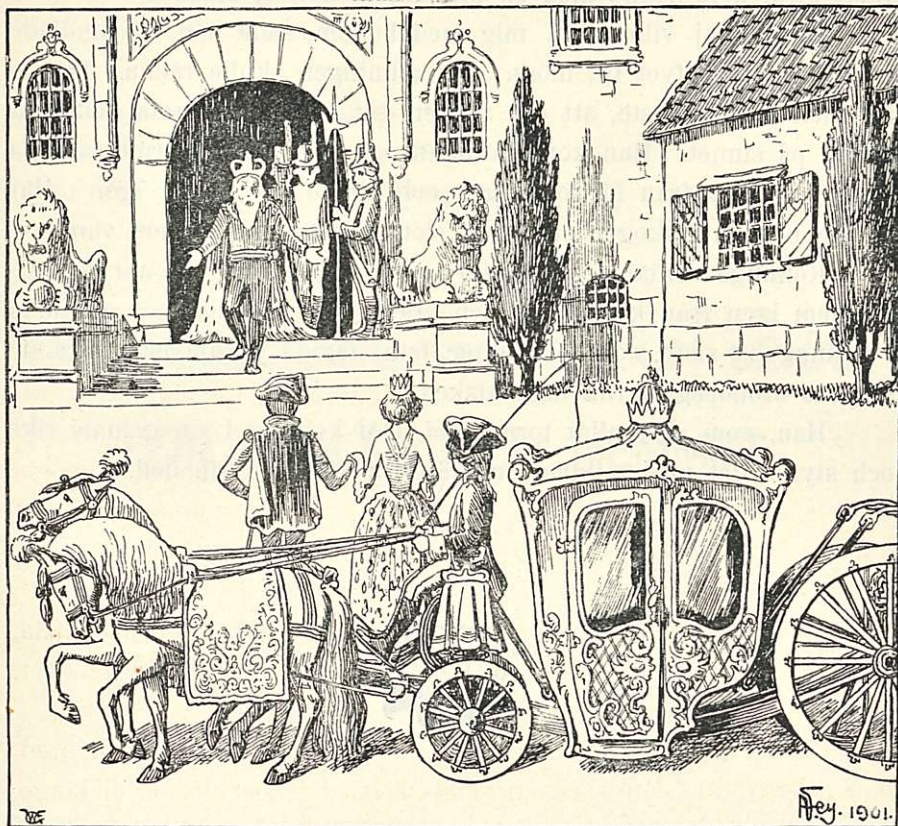
Färden gick fort och angenämt. Vägen var vacker och bred, ehuru den förut blott varit en smal skogsstig. Det dröjde ej länge, förrän de voro framme vid slottet. Där höll man på att ej als känna igen honom i de vackra brudgumskläderna. Men konungen gaf honom hedersplatsen och lät honom ständigt vara i sin närhet och tjäna sig, såsom de andra bröderna förut fått göra. Äfven bruden blef bemött med vänlighet och aktning, såsom man bemöter en förnäm mans dotter.

Nu ställes det till bröllop för alla tre konungasönerna på en gång. Hela slottet var fullt af bröllopgäster, både herrar och bön-

der, och mat och dryck reddes till i öfverflöd. Äfven de andra brödernas brudar voro vackra, och det fans ingenting att anmärka mot dem. Men de kunde dock ej täfla med den yngsta broderns brud. Hon var skönare och älskvärdare än alla andra.

Då man for till vigseln, åkte konungen i den yngsta sonens

vagn, och de andra sönerna åkte skildt, hvar med sin brud. Så kommo de till kyrkan, vigdes och foro åter till slottet. På vägen frågade konungen af den yngsta sonen, hvar han hade funnit en så vacker brud.

— Jag har ju sagt det redan, svarade denne. Min brud är från skogen, hon var ett möss och det är den lilla skogsmusen, som i dag står brud.

Nå, du har nu alltid dina egna uttryck, sade konungen vänligt. Men han kallade honom ej mer torndyffel, ej heller frågade han honom vidare om denna sak.

I stället vände han sig till bruden, och hon berättade då, att hennes fader fordom varit en stor och ryktbar konung och att han velat gifta bort henne med en prins, som hon ej älskade.

Då jag ej ville gifta mig med honom, sade hon, förvandlade en häxa hela hofvet till möss. Förtrollningen skulle räcka i fyratio år, men då jag viste, att din son en gång skulle komma, lade jag det ej på sinnet. Han kom slutligen och tog mig till brud, sålunda sluppo vi alla från förtrollningen och blefvo människor igen. Här är jag nu och i skogen står mitt slott i mina undersåters vård.

Konungen fröjdades högeligen öfver hennes tal, och när de hunnit hem igen från kyrkan, åt och drack man med lust och gamman i konungens slott, och först efter fem dagars glädje och festande började bröllopgästerna taga afsked.

Han, som de kallat torndyffel, blef konung i sin gemåls rike och styrde det med mildhet och rättvisa ända till sin död.

Barnens bön för Finland

II.

DRAMATISERADE SAGOR OCH LEKAR
FÖR SKOLAN OCH HEMMET.

Barnens bön för Finland.

Julen 1891.

Melodram.

Kören utgöres af 8 barn i olika nationaldräkter, representerande Finlands län. Barnen bära i handen standar med länevapnen. Tre af barnen deklamera 2, 3 och 4 värserna. Under utförandet hålles standaren vid fot.

(Sjunges af kören.)

Nu redes till fest öfver världen vid.
Nu stundar den hälgade juletid,
Välsignad i slott och hydda.
Och Finland, vår älskade moder kär,
Af julens engel ej bortglömd är —
O Herre, vår moder beskydda!

(Deklameras af 1:sta barnet.)

Vi hörde ett ord, som vi ej förstätt,
Att Finland den bittraste sorg har fått,
Har råkat i nöd och fara.
Vi veta och tro dock, att Herrens hand
Skall hägna och värna dig, fosterland,
Skall Finland som fordom bevara.

(Deklameras af 2:dra barnet.)

Och äro vi äfven blott svaga barn,
Och är än vår styrka ett ringa flarn,
Ej pröfvad för lifvets strider,
Så älska vi dig, o du vet det väl,
Och älska dig högre af all vår själ,
Om, moder, du sörjer och lider.

(Deklameras af 3:dje barnet.)

Och Han, som vill lyssna till sparfvens bön,
Där ensam den kvittrar på frusna snön,
Han är dina barn ock nära.
Han ser, hvad som röres uti vårt bröst,
Med mildhet han lyss till vår svaga röst,
Som ber för dig, moder, du kära.

(Sjunges af kören.)

Tänd därför, o Finland, i hvarje hus
Med fröjd såsom förr dina juleljus;
Sjung julpsalmen gladt i din kyrka.
Som midvinterns mörker din sorg skall fly
Och mäktigt en gång ur vår kärlek gry
Din frihet, ditt ljus och din styrka.

Barnens bön för Finland.

Julen 1891.

Melodram.

S. Lithenius.

mf

Nu re-----des till fest öf-ver värl----den vid, Nu

The first system of music features a vocal line in treble clef and piano accompaniment in grand staff (treble and bass clefs). The key signature is three sharps (F#, C#, G#) and the time signature is common time (C). The vocal line begins with a dynamic marking of *mf*. The lyrics are: "Nu re-----des till fest öf-ver värl----den vid, Nu".

stundar den hä-l-ga-de ju--le---tid Vål--sig--nad i slott och

The second system continues the vocal line and piano accompaniment. The lyrics are: "stundar den hä-l-ga-de ju--le---tid Vål--sig--nad i slott och".

hyd-----da. Och Fin---land, Fin--land vår äl-ska--de mo-der, vår

The third system concludes the vocal line and piano accompaniment. The lyrics are: "hyd-----da. Och Fin---land, Fin--land vår äl-ska--de mo-der, vår".

äl-ska-de mo-der kär Af ju--lens en---gel ej

bort--glömd är. Af ju---lens en--gel ej bort---glömd är. O,

Her--re, vår mo--der beskyd-----da!

KUNGEN OCH MJÖLNARENS PÅLLE.

DRAMATISERAD SAGA I 2 AKTER.

PERSONERNA: KUNGEN.

PRINSESSAN.

MJÖLNAR BENGT.

LISA, hans hustru.

PÄLLE, hans dräng.

EN HOFMAN.

FÖRSTA AKTEN.

Mjölhnarns stuga.

MJÖLNARN:

(Talar till Pålle, som sysslar utanför den öppnade dörren med att spika upp en skylt.)

Är du inte färdig snart?

PÅLLE:

Jag arbetar ju med fart.

MJÖLNARN:

Du tyks ej dig göra hast.

PÅLLE:

Taflan vill ej sitta fast.

Men se så, nu är det färdigt.

Jag det finner dock märkvärdigt

Att förkunna för en hvar,

Som förbi på vägen far:

(Stafvar)

Jag heter Bengt mjölnare

Och lefver utan bekymmer.

MJÖLNARN:

Om du ej förstår det, Pålle,
Är du just en riktig stolle.
Hvad har jag för fröjd att ha
Allting här så godt och bra:
Kor och hästar, pigor, drängar,
Hvarje kista full med pengar,
Fläsk och smör och mjöl och gryn
Nog till gröt åt hela byn —
Hvad har jag för fröjd af det,
Om ej någon däraf vet?
Därför vill jag folket lära,
Att det håller mig i ära,
Som den rikaste magnaten
Här i hela denna staten.
Ar det klart? Begriper du?

PÅLLE:

Snart jag börjar fatta nu.
Både fattiga och rika
In till oss nu kunna vika
För att gratis äta gröt.

MJÖLNARN:

Pålle, du är just ett nöt.
Men jag kan dig icke skylla —
Vett står ej att tas på hylla.

PÅLLE:

Husbond, hör, hvad sägs om det?
Om vi inskriften förgylla?

MJÖLNARN:

(Pekar på sin panna.)

Pålle, Pålle, adrig rätt
Står det till här inne.

PÅLLE:

Redan

Jag det tykt för längesedan.

MJÖLNARN:

Stå ej där nu mer och prata
Utan gå till kvarnen ner. *(Pålle går.)*
Ack, hvad drängar äro lata.
Fast man riklig lön dem ger,
Vilja de ej alls arbeta,
Endast sofva, prata, äta,
Som det vore mänskans lott
Att blott latas och må godt.

(Sätter sig i en länstol och gäspar.)

Jag helt nyss har mättat magen
Och jag känner mig helt stinn.

(Bereder sig att somna.)

Det käns skönt, så här på dagen
I sin länstol slumra in. *(Snarkar.)*

PÅLLE:

Husbond! *(Mjölarn snarkar.)* Husbond!
Vakna, husbond! Vakna, då!

MJÖLNARN:

Hvad står på?

Huset står i ljusan låga.

Hjälp, hjälp! Pigor, drängar — kom!

(Ser omkring sig förvånad.)

Hvad är det då fråga om?

PÅLLE:

(Kommer tillbaka.)

Jo, jag ville endast fråga,
Om er Lisa har mig kär?

MJÖLNARN:

Om min dotter har dig kär?
Jo, hon skulle understå sig.

PÅLLE:

Ack, sådant nöt jag är.
Nog jag vet, hon kär mig har.
Bättre man hon ej kan få sig.
Men jag er nu frågar, far,
Om jag henne får till maka.

MJÖLNARN:

(Tar sin käpp från vrån.)

Du skall få af käppen smaka.
Du, en dummerjöns, en dröl,
Du, en mjölnardräng, törs blicka
På min stolta, vackra flicka,
Som får tusen säckar mjöl,
När det henne vill behaga
Att en äkta man sig taga.

PÅLLE:

Det för oss nog hinner till.

MJÖLNARN:

Om du dig ej skynda vill . . .!

(Sätter sig igen att sofva.)

Att bli störd midt i sin lur

Af en sådan där figur.
Huru skall väl maten smälta,
När man blott får stå och kälta?

KUNGEN:

(Utanför.)

Mjölmar Bengt, kom hit till mig.

MJÖLNARN:

(Vresigt.)

Så mig störa! Akta dig!
Far till kvarn, om du vill mala.

HOFMANNEN:

(Kommer in.)

Kungen önskar med dig tala.

MJÖLNARN:

Hjälp, med mig är det förbi.
Hvad skall nu mitt öde bli?

HOFMANNEN:

Då får kungens lycka skymmer
Månget tungt och svårt bekymmer,
Ville han få se och höra
Den, som dristar sig kungöra
För en hvar på vägen far,
Att bekymmer han ej har.
Dig skall hämnaden drabba tung,
För ditt svar till rikets kung.
Kungen låter dock förklara,
Att om du kan rätt besvara

Tvänne frågor, som han gör,
Man till galgen ej dig för.
Därför skall du komma nu
Upp till slottet klockan sju. (*Går.*)

MJÖLNARN:

Jo, det här var ett spektakel.
Jag som ej är klyftig alls.
Kostar detta ej min hals
Är det riktigt ett mirakel.
Ack och ve, jag arme man!
Ingen fins, som hjälpa kan.

PÅLLE:

(*Kommer in.*)

MJÖLNARN:

Det är slut med mig, min vän.
Tag nu taflan ner igen.
Nu har jag ren fått bekymmer.
Gråten mina ögon skymmer.

PÅLLE:

Hvad är nu på färde då?

MJÖLNARN:

Jag till hofvet måste gå
Att på tvänne frågor svara.
Om på en jag klickar bara,
Hänger man mig utan prut.

PÅLLE:

Ja, det är nog mycket troligt,
Och så är den visan slut.

MJÖLNARN:

Ja, men det är föga roligt.

PÅLLE:

Hör nu, husbond, ge mig Lisa,
Så skall jag den tjänst er visa
Att i dag till slottet fara
Och på kungens frågor svara.

MJÖLNARN:

Lisa, hon min ögonsten,
Aldrig åt en sådan en.
Själftva länsman eller prästen
Kan hon få, och så för resten
Har hon friare i mängd.

PÅLLE:

Är det bättre att bli hängd?

MJÖLNARN:

Nej, nej, nej! Jag är då tvungen
Att dig Lisa ge till fru.

PÅLLE:

Låt oss byta kläder nu:

(Han ger åt mjölnaren sin mjöliga jacka, som är för trång åt den feta husbonden och tar på sig hans fina rock.)

Så ja, nu går jag till kungen.

ANDRA AKTEN.

Kungen sitter på sin tron med krona på hufvudet och spira i hand. Prinsessan och hoffolket stå omkring tronen.

PÅLLE:

(Kommer in och bockar sig ödmjukt för kungen.)

Jag har kommit att besvara
Tvänne frågor.

HOFMANNEN:

Och bli hängd.

PÅLLE:

Därmed har det ingen fara.

KUNGEN:

Jaså, om du är så slängd
I att gissa gåtor, då
Kan du väl latin också.

(Till hofmannen.)

Tala du, så får jag höra
Att mig nådigt nöje göra.
Vid mitt hof du kan det ensam.

HOFMANNEN:

Mensa, mensæ, mensæ, mensam.

PÅLLE:

(*Bockar.*)

Kvarnum, hjulum, mjölum, bum-bum.

KUNGEN:

(*Skrattar.*)

Ha, ha! Du är ingen dumbom,
Du ditt prof rätt bra bestått.
Säg mig nu, helt vist du kan det,
Huru många stjärnor stå
Uppå himmelen den blå?

PÅLLE:

När jag räknat dem, jag fann det
Vara sjutusen miljoner sjuhundra sjuttio två.
Och om mig ej tro du vill,
Kan han (*pekar på hofmannen*) räkna engång till, —
Men jag vet, att det är sant.

KUNGEN:

Du har svarat helt galant.
Nu på andra frågan svara:
Hvilken moder kan det vara
I mitt kungarike här,
Som de flesta barnen har.

PÅLLE:

Det är drottningen. Hon är
Hela landets hulda mor,
Liksom du är landets far.

KUNGEN:

Du kan både fiffigt svara
Och förstår att artig vara.
Det mig tyks, du är till slut
Ej så dum, som du ser ut.

HOFMANNEN:

Bah, han är en riktig tok.
Aldrig har man sett en värre.

PÅLLE:

Äfvenledes, nådig herre!

KUNGEN:

(Till hofmannen.)

Du min vän, som är så klok,
På min tredje fråga svara:
Säg, hvad manne det kan vara,
Som din konung tänker nu?

HOFMANNEN:

Herre konung, säkert du
Tänker nu på middagsmaten,
På de sköna kalfsteksfaten.

KUNGEN:

Dåligt nu ditt snille blänker,
Det är icke hvad jag tänker.

(Till Pålle.)

Kan du gissa bättre, du?

PÅLLE:

Herre konung, säkert nu
Tänker du, att här vid tronen
Nu du skådar mjölnar Bengt,
Men det är dock galet tänkt,
Jag är icke den personen.

KUNGEN:

Kors, hvad är det, som jag hör?
Men hvem är du då, munsjör?

PÅLLE:

Jag är Pålle, mjölnarns dräng.
Herre konung, var ej sträng!
Husbond min ej klyftig är —
Just ej mera än den där.

(Pekar på hofmannen. Kungen och hofvet skratta.)

Att på dina frågor svara
Trodde han för konstigt vara,
Och jag måste lofva då
Att till hofs för honom gå.
Ty så dum ej någon fråga,
Tänkte jag — ändå kan vara,
Att en klok ej skulle våga
Fresta på att den besvara.

KUNGEN:

(Skrattar.)

Aldrig trodde jag mig få
Roligt så som denna dagen.
Ha ha ha, jag skrattat så,
Att det kännes godt i magen.
Och dig, lustig kurre, ger jag
Halfva riket och prinsessan.

PÅLLE:

Att få krona uppå hjässan
Vore ståtligt, men dock ber jag
Att få säga nej därtill.
Ty jag trogen vara vill
Mot min fästmö, mjölnarns Lisa.

KUNGEN:

(Till prinsessan.)

Vill prinsessan du afvisa?
Gå och visa honom där,
Huru skön och fin du är.

PRINSESSAN:

(Går och ställer sig framför Pålle.)

MJÖLNARNS LISA:

(Tränger sig in emellan vakterna. Hon är alldeles nermjölad.)

KUNGEN:

Hvem är det, som in sig tränger?

MJÖLNARNS LISA:

(Skyndar till Pålle.)

Är det sant, att man dig hänger?

KUNGEN:

Därom är ej fråga nu.
Han prinsessan får till fru.

MJÖLNARNS LISA:

Hvad är det, som jag får höra?

KUNGEN:

Ja, hvad tænker Pålle göra?
Välj emellan dessa nu.

HOFMANNEN:

Valet blir nog ganska lätt.
Här en blind kan välja rätt.

PÅLLE:

Jag är färdig på minuten
Med mitt val.

MJÖLNARNS LISA:

(Torkar sig med förklädet i ögonen.)

Jag blir förskjuten.

PÅLLE:

Hjärtats godhet, rena seder,
Ärlighet och dygd och heder,
Och ett sinne ömt och gladt
Det är mänskans bästa skatt.
Ej på jorden någon kvinna,
Som min Lisa kan jag finna.
Hon den bästa är som fins.

(Tar Lisas hand.)

PRINSESSAN:

Bah! Jag får mig nog en prins.

HOFMANNEN:

Säg, hvem kunde sådant vänta?
En prinsessa kan han få,
Och han tar en mjölnarjänta.

KUNGEN:

Pålle har valt riktigt så.
Den som har ett hjärta vunnit,
Där han tro och kärlek funnit,
Bör ej byta bort sin lott
Ens mot kungens gyllne slott.
Pålle är — det sagts förut, —
Ej så dum, som han ser ut.

Julbocksleken.

---

1. Nu så ha vi julen här,
Julen i vår stuga.
Julebocken kommen är,
Vi för honom buga.
2. Kära bock, hvar är din fru?
Vi på henne vänta.
Se, ack se, på dörren nu
Syn's hon redan glänta.
3. Var välkommen till vårt hus
Med din fru, den rara.
Er till ära granens ljus
Brinna nu så klara.
4. Här är stol, var god sitt ner,
Kära herrskap. Sägen,
Har det inte tröttat Er
Gå den långa vägen?

5. Nu vill bocken bjuda opp —
Var så god, min herre.
Här blir muntert. Hej och hopp!
Här skall dansas värre.

6. Julebockens rara fru
Dansar med oss alla.
Se, hur raskt hon skuttar nu —
Hoppsan, falleralla!

7. Bockens fru, hon är så nätt
Och så fin att skåda.
Bocken är på foten lätt.
Hurra för dem båda!

8. Tack för allt, hvad vi ha fått,
Snask och karameller.
Ack, det smakade så godt.
Ack, hvad du är snäller!

9. Låt oss alla tacka nu,
Niga djupt och buga.
Julebocken och hans fru
Herrskap är, som duga.

10. O, hur ledsamt, att ni gå
Bort ifrån oss redan.
Här vi nu i tårar stå
Och Er sakna sedan.

11. Bocken är små barnens vän,
Skall dem ej försumma.
Bock, kom nästa år igen
Med din rara gumma.

Anvisning för lekken

Anvisning för leken.

V. 1. Barnen stå i två rader midt emot hvarandra. Då de sjunga: „Julebocken kommen är“, inträder julbocken (en utklädd gosse) bärande en korg med nam-nam. Han går bugande och bräkande fram mellan raderna. Barnen niga och buga i takt med sången.

V. 2. Vid orden: „Syns hon redan glänta“, inkommer bockens fru (en utklädd flicka) likaledes med en korg. Bocken möter henne vid dörren, bjuder henne armen och leder henne fram.

V. 3. Bocken och hans fru gå utefter hvar sin rad samt taga barnen i hand och hälsa.

V. 4. Två af barnen ställa fram stolar, på hvilka bocken och hans fru sätta sig.

V. 5 och 6. Bocken och frun dansa några hvarf med hvarje barn särskildt, i tur och ordning i hvar sin rad.

V. 7 och 8. Båda dela ut nam-nam ur sina korgar. Bocken gifver åt de barn, med hvilka frun dansat. Frun gifver åt den andra raden.

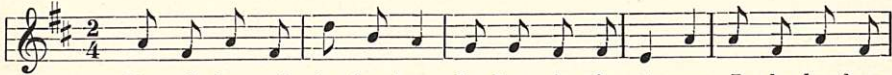
V. 9. Barnen niga och buga.

V. 10. Barnen torka sig i ögonen och se ledsna ut.

V. 11. Bocken och hans fru gå hand i hand mellan raderna och buga till afsked. Barnen vifta efter dem med sina näsdukar.

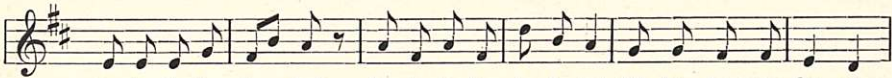
Julbocksleken.

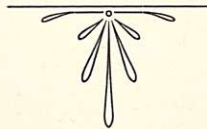
Nu så ha vi ju-len här, Ju-len i vår stu-ga. Ju-le-boc-ken

kommen är, vi för ho-nom bu-ga; La la la la la la!

la la la la la la! La la la la la la! Vi för ho-nom bu-ga.

HANS OCH GRETAS JULAFTON.

DRAMATISERAD JULLEK MED TABLÅ OCH SÅNG.

PERSONERNA: EN FATTIG MODER.

HANS }
GRETA } hennes barn.

KARL }
ANNA } barn från herrgården.

En fattig stuga. Modern spinner. Hans och Greta leka med träbitar och pärtstickor på golvet.

HANS:

(som staplat några klossar och pärtstickor på hvarandra.)

Syster Greta, titta blott,
Se då, hvilket vackert slott.
Här i salen, grann och stor.
Snart vi flytta in med mor
Och från köket bästa mat
Bjuda mor på silfverfat,
Så att kära mor ej då
Mer' till sängs får hungrig gå.

GRETA:

(Ställer fram några träbitar.)

Ser du, Hans, det här är kaka,
Gjord af bara ägg och smör.
Den så präktig är och mör,
Tror du inte den skall smaka?
Och det här det är potäter
Med en präktig sill uppå.
Tänk, hur mor blir lycklig då,
När hon riktigt mätt sig äter.
Stackars mor så mången gång
Har fått svälta dagen lång.

MODERN:

Stackars barn, de icke tänka
På sig själfva i sin nöd.
Gyllne slott de vilja skänka
Och ha knapt till kvällen bröd.
Signa, milde Gud, hvar dag
Deras fromma hjärtelag.

HANS:

(Ställer fram två klossar.)

Här är slädan och vår häst.
Hoppsan, Brunte! Hoppsan bara!
Mor till kyrkan skall härnäst
Som en riktig drottning fara.
Och det är jag själf, som kör.
Bättre kusk ej kungen äger.
Folket, när det bjällran hör,
Stannar undrande och säger:
Det är Hans, som kommer där.
Hur han kör! Nej, kan man tänka,
Hästen fin och borstad är,
Och dess nya seltyg blänka
Och i slädan är hans mor,
Glad och stolt — det kan man veta —
Och bredvid, minsann, jag tror,
Är det icke lilla Greta?

MODERN:

Ack, du sälla barndomstid
Med din oskuld och din frid.
Lifvets oro och bekymmer
Ej din lefnads himmel skymmer.

Handwritten title or header at the top of the page.

First block of handwritten text, possibly a paragraph or a list of items.

Second block of handwritten text, continuing the content from the first block.

Third block of handwritten text, showing further details or entries.

Fourth block of handwritten text, possibly a summary or a specific entry.

Fifth block of handwritten text, continuing the narrative or list.

Sixth block of handwritten text, showing the final part of the main content.

Seventh block of handwritten text, possibly a concluding statement or signature area.

Eighth block of handwritten text, the final lines of the document.

Hans och Gretas julafton.

E—n N.

Modern:

mf

Modern och barnen:

Till din trygga värld ej när
Stormen, som där ute går.

(Suckar och torkar sig i ögonen.)

(Sjunges.)

Nu är julens häлга kväll,
Nu är fröjd i månet tjäll,
Ljusen tändas, sånger klinga,
Barnen sig i dansen svinga.
Men ej någon fröjd ha vi,
Julen går vår dörr förbi.
Dock, hvi gråter jag och klagar?
Herre, ske som Dig behagar.
Din är makten, och du ser
Ock till oss i mildhet ner.
Dig vi ödmjukt vilja lofva
För den dyra hälsans gäfva,
För förnöjsamhet och ro
I vårt ringa, låga bo.

(Hon ställer undan spinnrocken, tändes ett nästan utbrunnet ljus i en bleckstake på bordet och tager fram två små brödbitar.)

Hans och Greta, kommen hit,
Nu är tid att kvällsvard spisa.

{(Barnen lämna sin lek, gå fram och ställa sig vid hvar sin ända af bordet).}

Här åt eder hvar sin bit.

(Hon ger brödbitarna åt barnen.)

Låt oss först Guds godhet prisa.

(De knäppa sina händer och stå en stund tysta, hvarefter barnen börja äta på sin brödbit.)

GRETA:

(Då hon ser, att modren ej har något bröd.)

Äter inte du också?

MODERN:

Jag är inte hungrig än.

Först till herrgåln vill jag gå

Med mitt garn. Jag äter se'n. —
Barn, i dag är julekväll.
Nu är fröjd i hela världen
Och nu tänds i hvarje tjäll
Ljus på bordet, eld på härden.
Ingen julebrasa jag
Tända kan åt er i dag.
Men ett julljus har jag spar't —
Ser ni, hur det brinner klart,
Lyser upp ert ringa hem,
Såsom förr i Betlehem
Stjärnan öfver krubban lyste,
Hvilken Kristusbarnet hyste.
Julens frid nu komma må
Mild och blid till oss också.

GRETA:

(Sjunges.)

Ack, en julgran, frisk och grön,
Full med ljus, som brinna klara
Såsom stjärnor, huru skön
Måste ej en sådan vara.

HANS:

Tror du, mor, att vi också
Någon gång en julgran få?
Kanske Gud den ger oss, om
Riktigt fromt vi be' därom.

MODERN:

Kära barn, hvad skall jag svara?
Kärleksrika, underbara
Äro Herrens vägar. Han
Sina trogna hjälpa kan.

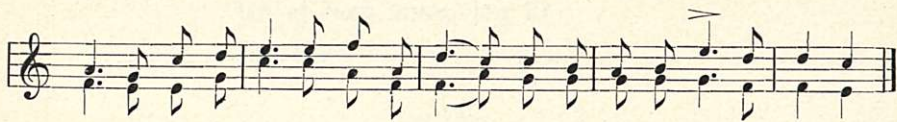
Hans och Gretas julafton.

Greta:

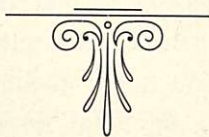
E--n N.

Ack, en jul-gran frisk och grön Full med ljus, som brinna kla-ra så-som

stjärnor Hu-ru skön, ja hu-ru skön må-ste ej en så-dan va-ra.

Men om vi ej allting få,
Och om Han ej vill tillstädja
Allt hvarom vi honom bedja,
Nöjda vare vi ändå.
Läggen, kära barn, på minnet,
Att det barnsligt fromma sinnet
Och den frid, vårt hjärta bär,
Julens bästa prydnad är. —
Men nu börjar sent det blifva,
Och jag måste mig begifva
Bort till herrgåln för att få
Mat till jul'n åt mina små.

(Hon tager sitt garn och knyter en duk på hufvudet.)

GRETA:

Gå ej bort ännu, jag är
Rädd att blifva ensam här.

MODERN:

Rädd du ej behöfver vara,
Gud dig skyddar för all fara,
Och Hans änglar, är det sagdt,
Hålla kring små barnen vakt.
Nu jag måste redan gå,
Aftonmökret faller på.
Lägg er nu att sofva bara,
Jag skall snart tillbaka vara. *(Går.)*

HANS:

Kunna vi ej leka än?

GRETA:

Nog det vore roligt, men
Vet du, att ändå jag tror,
Det är bäst att lyda mor.

HANS:

Ja, det menar jag också.
Låt oss då till hvila gå.
(Barnen krypa hvar i sin säng.)

GRETA:

(När de legat en stund, lyfter på hufvudet.)

Har din aftonbön du bedt?

HANS:

(Lyfter på hufvudet.)

Ja.

GRETA:

Jag också.

HANS:

Ja, det var rätt.

(Barnen nicka åt hvarandra och lägga sig åter.)

Hans och Gretas julafton.

E—n N.

Karl (går på tå:)

Hans och Gre-ta lagt sig re-dan. Ser du, hur de sof-va godt. De ha

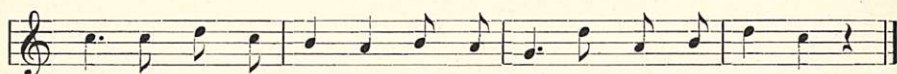
Anna:

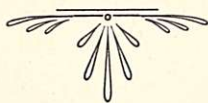
in--gen jul-fröjd fått, De ha in-gen jul-fröjd fått. Hvad de

sko--la fröj--das se--dan, När de vak--na och få skå-da, Att ej

ju--len glömt dem bå--da, att ej ju--len glömt dem bå--da.

Tablå.

Barnens dröm. (Änglar.)
Efter tablån höres bjällerklang utanför.

KARL och ANNA:

(Komma in, Karl med en helt liten julgran och en blecktrumpet, Anna med en matkorg och en docka.)

KARL:

(Går på tå till sängarna.)

(Sjunges.)

Hans och Greta lagt sig redan.
Ser du, hur de sofva godt.
De ha ingen julfröjd fått.

ANNA:

(Sjunges.)

Hvad de skola fröjdas sedan,
När de vakna och få skåda,
Att ej julen glömt dem båda.

KARL:

(Ställer granen på bordet.)

Granen ställa vi så här.
(Ställer trumpeten på ena bordshörnet.)
Tänk, hvad Hans se'n skall trumpeta.

ANNA:

(Lägger dockan på bordet.)

Och att tänka, huru kär
Dockan blir för lilla Greta.

(Ställer korgen på golvet.)

Och här ställa vi vår korg.
Tror du ej, att de bli nöjda?

KARL:

Deras mamma skall sig fröjda.
Nu så har hon ingen sorg
Öfver hvad som Hans och Greta
Under hälgen skola äta.

(De tända ljusen i granen.)

ANNA och KARL:

(Sjunges.)

Se, hur vacker stugan är
Nu när juleljusen brinna.
Ack, en julefröjd mer kär
Aldrig vist vi kunnat finna.

KARL:

När de vakna upp, jo, jo,
Skola de helt säkert tro,
Att det julens ängel är,
Som dem gifvit alt det här. —
Nu vi måste fara hem,
Där skall granen tändas redan.
Då vi skola minnas dem,
Och vår fröjd blir dubbel sedan.

Hans och Gretas julafton.

E—n N.

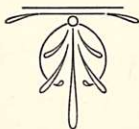
Anna och Karl:

Se hur vac-ker stu-gan är, Nu när ju--le---lju-sen brin-na,

Ack, en ju--le--fröjd mer kär Al--drig vist vi kun--nat fin--na.

Blank musical staff with five lines.

Blank musical staff with five lines.

ANNA:

Sofven, stackars barn, i ro,
Julens änglar er ej glömma,
Där ni i ert ringa bo
Fromt om julens glädje drömma.
(De gå och man hör bjällrorna klinga, då de fara bort.)

GRETA:

(Sätter sig upp, ser omkring sig och gnuggar sig i ögonen.)
(Sömnigt.)

Jag mig tyckte buller höra. —
Hur det blifvit vackert här.
Jag vet inte, hvar jag är.
(Lägger sig åter.)

HANS:

(På samma sätt.)

Någon tyks på gården köra. —
Hvad det blifvit ljust och klart.
Drömmer jag? Hur underbart.
(Lägger sig.)

GRETA:

(Sätter sig åter upp.)

Hans! Är det väl riktigt sant
Att här är så ljust och grant.

HANS:

(Sätter sig upp.)

Hur jag ser och ser, ändå
Kan jag inte det förstå.
(De stiga försiktigt ur sängarna och närma sig långsamt och undrande bordet.)

GRETA:

(Pekar.)

Ser du, snö på granen glindrar.

HANS:

På hvar gren ett julljus tindrar

GRETA:

(Pekar på dockan.)

Se, den vackra dockan där.

HANS:

(Pekar på trumpeten.)

Hvems tror du trumpeten är?

GRETA:

(Går närmare.)

Må jag våga dockan klappa?

HANS:

Må jag törs trumpeten nappa?

GRETA tar dockan och HANS trumpeten. De ställa sig midt emot hvarandra och se ömsom på det de ha i handen, ömsom på hvarandra. Slutligen för HANS trumpeten till munnen och blåser sakta, under det GRETA trycker dockan i sina armar. Slutligen trumpetar HANS med full kraft, gör militärisk vändning och börjar marschera rundt om stugan, följd med fasta steg af GRETA, som håller dockan tätt trykt mot bröstet. När de gått två hvarf, ställa de sig i brädd midt för åskådarena, Hans altjämt trumpetande med spända kinder och Greta strålande af glädje.

MODERN:

(Kommer in, bärande julbullar och annat godt. Hon stannar rörd vid dörren.)

(Sjunges.)

Signe Gud hvart ädelt hjärta,
Som vill lindra likars smärta.
Signe Gud mitt låga hus
Med dess fröjd och juleljus.

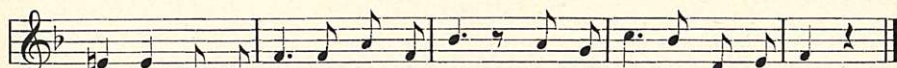
Hans och Gretas julafton.

E—n N.

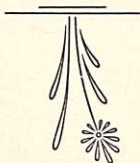
Modern (kommer in:)

Sig--ne Gud hvart ä-delt hjär-ta, Som vill lin-dra li-kars

smär-ta. Sig-ne Gud mitt lå-ga hus Med dess fröjd och ju-le-ljus.

STRIDEN OM LJUSET.

DRAMATISERAD SAGA MED SÅNG.

PERSONERNA: EN MAN AF FOLKET.
EN ANNAN MAN AF FOLKET.
EN KVINNA.
FÖRSTE MANNEN.
EN LITEN FLICKA.
EN GAMMAL GUBBE.
ANDRE MANNEN.
POHJAVÄRDINNAN.
POHJAVÄRDEN.
LEMMINKÄINEN.
VÄINÄMÖINEN.
ILMARINEN.
POHJA- OCH SUOMIFOLKET.

Teatern föreställer en klippig skogstrakt. I fonden en väldig stuga med gluggar i stället för fönster. Scenen är mörk. Folk i fornfinnska dräkter är samladt på scenen.

EN MAN AF FOLKET:

Louhi, Pohjas onda kvinna,
Solen har i bojor slagit,
Har gjort slut på sommarns fågring
Och dess fröjder från oss tagit.

EN ANNAN MAN AF FOLKET:

Svårt det blir oss att i längden
Utan gyllne solen vara.
Säden fryser, hjorden villas,
Fågeln ser sin väg ej fara,
Och i människornas boning
Folket nöd och vända lider.
Ingen vet, när morgon randas,
När mot kvällen dagen skrider.

EN KVINNA:

Mörker råder i vår stuga.
Ej jag ser att karda ullen,
Ej jag ser att hö åt korna
Bära ned från fylda skullen.

Mina kor af hunger råma,
Barnet i sin vagga gråter.
Alt fördärfvas, alt förtvinar,
Om ej solen vi få åter.

FÖRSTE MANNEN:

Ej min åker kan jag plöja,
Ej på fiske kan jag draga.
Varg och björn i mina skogar
Ser jag icke mer att jaga.
Utan gagn vid stranden ligga
Mina goda båtar alla,
Mina hästar komma icke,
Då från hagen jag dem kallar.
Mörker ligger öfver sveden,
Kolsvart natt på vida fjärden.
Ingen dag går upp i öster,
Intet ljus fins mer i världen.

EN LITEN FLICKA:

Alla mina vackra blommor
Sorgset sina knoppar luta,
Alla mina glada fåglar
I sin sorg att sjunga sluta.
Mina hvita lam ej mera
Beta lekande vid stranden.
Och i vikens gröna vasse
Snattrar icke mera anden.

EN GAMMAL GUBBE:

Hvad är korta mänskolifvet
Med dess snabt försvunna fröjder,

Om vi ej vår blick få lyfta
Upp till himlens ljusa höjder.
Då af sorger och af mödor
Själen tynges här i gruset,
Då får hjärtat tröst och styrka
Af det klara himlaljuset.
När det ser, hur ljus, som skapats,
Kan så godt och fagert vara,
Längtar det att skaparn skåda
Och hans ljus, det evigt klara.

FÖRSTE MANNEN:

Därför vi till Pohja kommit
Att begära solen åter.
Men den elaka värdinnan
Icke ens sin dörr upplåter.

(Till gubben).

Säg oss du, hvars öga skådat
Lifvets växlingar och öden,
Du, som i din långa lefnad
Pröfvat lyckan, pröfvat nöden:
Hvar är hjälp för oss att finna,
Hvem skall bistå nu oss arma?

GUBBEN:

Ingen, om ej himlens Herre
Öfver oss sig vill förbarma.

FÖRSTE MANNEN:

Hvad är då för oss att göra?

ANDRE MANNEN:

Jag mig tycker fotsteg höra.

(Väinämöinen med kantele i handen. Ilmarinen med förskinn och slägga samt Lemminkäinen med harnesk, svärd och spjut träda in på scenen. Då öppnas stugans dörr. Pohjävärden och Pohjävärdinnan komma ut, åtföljda af gårdens kämpar med yfvigt skägg och hår samt klädda i skinn och beväpnade med klubbor.)

POHJAVÄRDINNAN:

Hvem är det, som vapenrustad
Kommer inom mina gården?
Om ert lif är kärt, så ställen
Till ert hem nu genast färden.

POHJAVÄRDEN:

Om I ej med godo viken,
Låt oss pröfva skarpa svärden.

LEMMINKÄINEN:

Gäller det att svärdshugg gifva,
Nå välan, då är jag färdig.
Visa nu, om du det mäktar,
Att du är min klinga värdig.

(Lemminkäinen och Pohjävärden draga sina svärd.)

POHJAVÄRDEN:

Låt oss mäta svärden.

(De mäta dem.)

Längre,
Som du ser, mitt svärd tyks vara.

LEMMINKÄINEN:

Första hugget, som skall gifvas,
Därför äfven ditt må vara.

(De fäktas. Lemminkäinen slår svärdet ur hans hand.)

Hvar är nu din stora styrka?
Så det går med dem, som yfvas.
Säg mig nu, hvar du gömt solen,
Eljes skall ditt hufvud klyfvas.

VÄINÄMÖINEN:

(Stiger fram och säger med lugn värdighet.)

Unge vän, låt svärdet hvila.
Ingen kan dess värk välsigna.
Lycka skapas ej, där mänskor
I sitt blod för svärdshugg digna.
Ljusets sköna gudagåfva
Aldrig blef med svärdet vunnin.
Död och mörker är den vinning,
Som på stridens fält blef funnen.

ILMARINEN:

Rätt du sade, ädle broder,
Du bland siare den bäste.
Silfvermåne skall jag smida
Och af guld en sol på fästet.

DEN LILLA FLICKAN:

Ack, det kan du icke göra,
Ty som himlens måne lyser
Aldrig silfret. Guldets icke
Hjärtat värma kan, som fryser.

POHJAVÄRDINNAN:

Edra svärd jag djupt föraktar.
Jag har mer än svärd och bågar
För att drifva bort den djärfve,
Som mitt rike nalkas vågar.
Jag har mörkrets makt. Den dödar
Alt, som lefver, alt, som andas.
Hjärtat hindrar den att klappa,
Hindrar morgonen att randas.
Mäktigast på jord är mörkret,
Anden det i fjättrar böjer.
Säg, hvar finnes väl den djärfve,
Som mot mig sitt hufvud höjer?

VÄINÄMÖINEN:

När i tidens första gryning
Världen skapades, då rådde
Mörker öfver öde djupen,
Långt som världens rymder nådde.
Intet lif det fans på jorden
För att skaparns allmakt visa.
Intet hjärta att i glädje
Ödmjukt all Hans godhet prisa.
Se, då skänkte Han åt världen
Ljusets sköna gudagåfva.
Blommor slogo ut, och fåglar
Hördes högt hans mildhet lofva.
Och när all naturens skönhet
Stod inför Hans allmaktsöga,
Väkte han ur stoftet mänskan,
Göt sitt ljus i hennes öga,
Göt i hennes bröst sin ande
Och befalde, att i ljuset

Hennes själ sig skulle höja
Upp från mörkret och från gruset.
Ljuset så blef skaparns gåfva
Till hans barn för att dem lysa
Till de ädla värf, hvars urbild
I sitt hjärtas djup de hysa.
Ve en hvar, som ljuset dölja
Vill för jordens folk! Han sätter
Brottsligt sig mot skaparns allmakt,
Och Hans straff skall honom följa.
O, du Pohjolas värdinna!
Med den makt min *visdom* äger
Jag dig manar och befaller,
Att du solens gömsle säger.
(En del af Pohjafolket faller på knä.)

POHJAVÄRDINNAN:

Nej, för hela världens visdom
Jag mitt hufvud icke böjer.

VÄINÄMÖINEN:

O, du Pohjolas värdinna!
Med den makt min *höghet* äger
Jag dig manar och befaller,
Att du solens gömsle säger.
(De öfriga af Pohjafolket falla på knä.)

POHJAVÄRDINNAN:

Nej, din höghet mig ej skrämmer.
Stolt mot dig min blick jag höjer.

VÄINÄMÖINEN:

Om min kraft är altför ringa,
För att mörkrets makt betvinga,
Vet jag en, som dig kan krossa,
Som kan ljusets bojar lossa.

Skaparn själf i ljusets salar
Genom mina ord nu talar:

— Håll ej längre solen fången!

(Ett rosenskimmer fyller scenen.)

POHJAVÄRDINNAN:

Nu är mörkrets makt förgången.

(Solen går upp och belyser scenen med strålände rosenrödt sken. Suomifolket grupperar sig kring Ilmarinen, Väinämöinen och Lemminkäinen. Pohjafolket täcker sina ansikten med händerna.)

SUOMIFOLKET:

(Under det att de gruppera sig.)

— Solen! Solen!

VÄINÄMÖINEN:

(I det han knäpper på sin kanteles strängar.)

Hell dig, sol, i vårlig strålgians,
Hell dig, dagens klara öga,
Där du tågar genom rymden
På din stig, den ljusa, höga.

Gå hvar morgon upp till glädje
Öfver våra fält och skogar,
Gif oss växt på våra åkrar,
Gyllne säd i våra logar.

Och när dagens lopp är ändadt,
Och på fjället natten sitter,
Gå välsignad ned till hvila
Under fröjd och fågelkvitter.

DEN LILLA FLICKAN:

(Bön för Finland.)

O, må Finland blifva lyckligt,
Gladt och fritt kring sjö och stränder.
Må dess ängar stå i blomning,
Och i ax dess svedjeländer.
Må dess folk med ödmjukt sinne
Lyckans glada dagar bära,
Och, om Herren Gud oss pröfvar,
Lita, att hans hjälp är nära.

(Bönen följer härefter som slutkör.)

Striden om ljuset.

Bön för Finland.

Slutkör.

K. Flodin.

Maestoso.

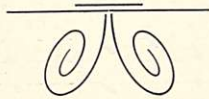
O, må Fin-land blif--- va lyck-ligt, Gladt och fritt kring sjö och stränder!

Må dess än-gar stå i blom-ning Och i ax dess sved-je-län-der!

Må dess folk med ödmjukt sinne lyc----kans gla-da da-gar bä-ra,

mf
Och om Her-ren Gud oss pröf-- var, Li---ta, li---ta

f
att hans hjälp är nä--ra, att hjälp är nä-----ra!

HÄXAN.

DRAMATISERAD SAGA MED SÅNG.

PERSONERNA: EN HÄXA.
EN FLICKA.
EN GOSSE.

HÄXAN:

Jag bott i skogen re'n hundra år
Allena här i en usel koja.
Men alt ännu jag som häxa går
Och blir ej fri min förtrollningsboja.
Hvart barn, som möter mig, skriker till
Och springer bort och ej stanna vill.
Och jag må ropa och jag må nicka.
På mig blott barnen med fruktan blicka.
Dock har ett kärleksfullt bröst jag fått.
Åt barnen önskar jag endast godt.
I dag, så blir det jämt hundra år,
Som jag i skogen som häxa går,
Och aldrig skall min förtrollning brytas,
Och jag till den, som jag var, förbytas,
Om solen också i dag går ner,
Och ingen fins, som mig frihet ger.
Så lydde domen: du måste gå
Vanskaplig, fruktad och skydd af alla,
Till dess ett barn du kan träffa på,
Som vänligt vill „kära mor“ dig kalla
Och fullt af godhet emot dig ler
Och ömt en kyss dig på kinden ger.
Och sker det ej inom hundra år,
Som häxa evigt du vandra får.

Så stor är skogen, så djup och mörk
Inunder fura och gran och björk.
Och björn och varg mellan snåren tassa,
Och de ha tänder och klor så hvassa.
Och ofta händer, att barnen små
I skogens dunkel här vilse gå.
Men när jag ser dem och vill dem bädda
Så varmt och mjukt i min kojans hörn,
De springa undan och äro rädda
För mig långt mer än för varg och björn.
Fast det käns bittert, jag dock ej klagar,
Jag lider, hvad jag förtjänat har,
För det att jag i min fågrings dagar
Blott flärd och högfärd i hjärtat bar.

(Hon går. Flickan och gossen komma.)

GOSSEN:

(Sjunger.)

Jag är så trött, jag ej orkar gå,
Jag måste litet mig hvila få.

FLICKAN:

(Sjunger.)

Det går ej an, ty det mörknar redan.
Hur skola vägen vi finna sedan?
Ack, att i skogen så långt vi gått.
Här är så dystert och kallt och vått.
Vi ha gått vilse. Hur vägen finna,
Och till vårt hem före natten hinna?

GOSSEN:

(Rädd.)

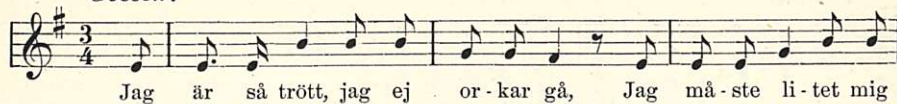
Där är en varg. Där en gammal gubbe.

Häxan.

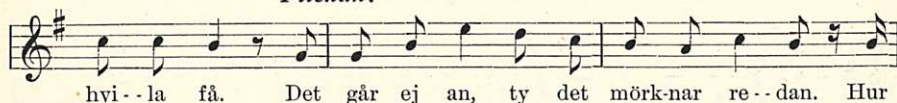
E—n N.

Gossen:

Jag är så trött, jag ej or - kar gå, Jag må - ste li - tet mig

Flickan:

hvi - la få. Det går ej an, ty det mörk - nar re - - dan. Hur

sko - la vä - - gen vi fin - - na se - - dan! Ack, att i sko - gen så

långt vi gått! Här är så dy - stert så kallt och vått, Vi ha gått vil - se, Hur

vä - - gen fin - - na, Och till vårt hem fö - re nat - ten hin - na.

Glad. *Flickan* sjunger först ensam, sedan tillsammans med gossen:

När hem vi komma, vi kvällsvard få, Vid spiseln mamma i gröten rör, Och

sy - ster bor - det i ord - ning gör, Och sy - ster bor - det i ordning gör, Och

mjölken si - las i sto - ra fat, Och kat - ten läp - jar sin af - ton mat. Och

rit.

brasan brinner i spi--selhällen Och sprider vär-me och ljus i kväl-len.

Alla:

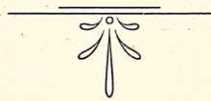

Ack, all förtrollning up - på vår jord Så lätt kan brytas, det fordras bara Ett

cresc.

öm - sint hjärta, ett vän - ligt ord, Ett öm-sint hjär - ta, ett vän - ligt ord.

FLICKAN:

Det är ju endast en murken stubbe.

GOSSEN:

(Gråter.)

Jag är så rädd. Jag vill hem till mamma.

FLICKAN:

Tror du ej, jag vill precis detsamma?
Men att sig jämra och stå och gråta,
Det kan oss inte till något båta,
Det endast gör på humöret slut
Men för oss ej ifrån skogen ut.

GOSSEN:

Jag är så hungrig, jag fryser så.

FLICKAN:

(Sjunger.)

När hem vi komma, vi kvällsvard få.
Vid spiseln mamma i gröten rör,
Och syster bordet i ordning gör,
Och mjölken silas i stora fat,
Och katten läpjar sin aftonmat,
Och brasan brinner på spiselhällen
Och sprider värme och ljus i kvällen.

GOSSEN:

Ack, vore hemma vi blott igen.

FLICKAN:

Ja tänk, hur roligt det blifver se'n.
Men nu skall du dina tårar torka,
Och se'n vi springa, alt hvad vi orka.
Men först på stenen jag klättra vill
Och se, om hemmet ej synes till.
(Hon stiger upp på en sten och spanar ut i skogen.)
Se så, nu är det ej någon fara,
Där öfver skogen jag ser en rök.
Den kommer säkert ifrån vårt kök.
Nu kunna vi åter glada vara.

GOSSEN:

Tag mig dit upp. Jag vill se också.

FLICKAN:

Så kom då hit. Sträck dig nu på tå,
Så skall jag lyfta dig upp. Se så!
(Hon lyfter upp honom på stenen.)

GOSSEN:

Hvar är det, hvar?

FLICKAN:

— Ser du, där jag pekar,
Där syns en rök öfver strandens ekar,
Och röda ladan till vänster där.

GOSSEN:

Och där på stranden vårt båthus är.

HÄXAN:

(Kommer.)

Jag hörde röster. Än solen står
På fästet uppe, än hundra år
Ha ej förgått. Skall jag frälsad bli?
Om icke — då är alt hopp förbi.
Ni goda barn, ni ha vilse gått,
Ni säkert ingenting äta fått
På hela da'n. Kom från stenen ner.
Jag mat och dricka skall ge åt er.

GOSSEN:

Ack hjälp! Hon säkert vill illa göra.

FLICKAN:

Kom inte hit; du får ej oss röra.

HÄXAN:

Jag gör ej illa åt dig. Var trygg!

GOSSEN:

Kom inte hit; du är ful och stygg.

HÄXAN:

Jag bär och grädde åt er vill lofva,
Och ni få mjukt i min koja sofva.
Ni skola ha där så varmt och godt.

FLICKAN:

Gå genast bort. Du oss skrämmer blott.

HÄXAN:

Hvad jag också i mitt lif har felat,
Åt ingen mänska jag illa velat,
Men alla stöta mig bort från sig.
Säg, hvarför frukta ni, barn, för mig?

FLICKAN:

(Hoppas ner.)

Kom, kom, vi längre ej dröja må.
(Hon tar gossen i sina armar och skyndar bort.)

HÄXAN:

De springa undan mig, de också.
Det är dock bittert, att människor döma
Blott efter ytan så hårdt hvarann
Och därvid hjärtat alldeles glömma,
Som godt och kärleksfullt vara kan.
O, spring ej från mig, vänd om tillbaka
Och låt mitt hjärta en gång få smaka,
En gång i lifvet, en enda bara,
Hur det kan kännas att älskad vara.
De komma icke, de springa bort,
Och solen sjunker re'n innan kort.
Ej något hopp står nu mera åter.
Jag får ej blifva den som jag var
I sälla barndomens glada dar.

(Hon sätter sig på stenen och gråter. Flickan och gossen komma tillbaka.)

FLICKAN:

Ser du, där sitter hon nu och gråter.
Vi handlat illa. Hon gammal är
Och kanske sorg i sitt hjärta bär.
För vår skull får inte någon gråta,
Vi måste be henne oss förlåta.

GOSSEN:

Men jag är rädd.

FLICKAN:

Det är inte rätt.

Vi båda två ha förgätit det.

Vi henne gjort en så bitter smärta

Och sårat djupt hennes goda hjärta.

Vi måste godtgöra det igen.

(Går fram.)

Förlåt vår stygghet, tillgif oss den.

GOSSEN:

Vi varit elaka, varit dumma.

Förlåt, förlåt oss, du goda gumma.

FLICKAN:

Att såra andra, är synd så stor.

Förlåt, förlåt oss det, kära mor.

(Hon kysser henne på kinden.)

HÄXAN:

(Kastar af sig sin kappa och pappersmask och förvandlas till en hvitklädd prinsessa med guldkrona på hufvudet.)

Förundras ej. Jag förtrollad var,

För att en gång i min barndoms då'r

Jag kastat sten på en gammal kvinna,

Som ful och stygg jag mig tykte finna.

Jag var prinsessa och fin och ung.

Min fader han var en ståtlig kung.

Jag trodde alla mig lyda böra

Och gjorde alt, hvad jag ville göra.

Nu har jag lärt mig så hård en läxa,
Ty barnen trodde jag var en häxa,
Och viste inte, att i min barm
En själ jag hade så öm och varm.
När mig de sågo, de inte trodde,
Att i min ringhet och fulhet bodde
En fin prinsessa, som ville blott
Åt alla innerligt ljuft och godt.
Haf tack, ni barn, att ni trodde på,
Att något godt fans hos mig också,
Fast ful och stygg ni mig tykte vara.

(Alla sjunga.)

Ack, all förtrollning uppå vår jord
Så lätt kan brytas — det fordras bara
Ett ömsint hjärta, ett vänligt ord.

III.

SÅNGER, VISOR OCH RINGLEKAR.

En dag ur Lasses lefnad.

Lasse han är fyra år,
Lasse han har lingult hår,
Lasse han är mammas gris,
Älskar sylt men fruktar ris.

Lasse är en bullerbas,
Slår alt möjligt jämt i kras,
Skräpar, skrålar, springer vildt,
Men är pappas älskepilt.

Sådan såg man Lasse stå
Med den nya kolten på,
S'en han smekts af pappa nyss
Och af mamma fått en kyss.

Ut i staden pappa gått.
Lasse lof att leka fått
I sin pappas rum — och då
Gissa, hvad han hittat på?

* * *

Lasse i skrifstolen krupit har
Och ibland papperen gladt rumsterar.
Hem ifrån staden då kommer hans far,
Märker förskräckt, hur hans son huserar.

„Käraste Lasse, hvad är det du gör?
Bläckhornet stjälp't på min skriftygsmatta,
Bläcket min nya duk förstör.
Aj, aj aj! Och så kan du skratta.“

Lasse, med bläck båd' på fingrar och kolt
Ned ifrån skrifstolen muntert klifver,
Springer mot fadern och ropar stolt:
„Lasse ett bref till sin pappa skrifver“.

„Aldrig, min käraste Lasse du,
Får du på pappas bord fingrera.
Gå och bed Kajsa tvätta dig nu
Om du ens als kan bli ren nu mera.“

* * *

Och Kajsa hon sitter och skalar potäter,
Och Lasse ser på och en smörgås han äter.
Han re'n har förgätit de bannor hon gett
För bläckade kolten, så ny och så nätt.

Att skala potäter vist roligt bör vara,
Han tänker, ack fick jag försöka nu bara.
Då ropar hans mamma på Kajsa, som går
Från köket, och ensam han blifva nu får.

Då tager han knifven, som Kajsa lagt nära
Vid fatet — men råkar i fingret sig skära.
Men då blir det ynkelig jämmer och låt
Och stoppa på fingret och bannor och gråt.

I matsal'n är mamma och syltar till hösten.
Hon torkar hans kind och ger honom den trösten,
Att den som gör illa, han illa ock far
Och däraf blott smärta och ledsamhet har.

* * *

Att sitta still' är dock ej Lasses göra.
Han tycker sig på allting känna böra
Och i hvar skål och hvarje kruka titta,
Om där kanske fans något godt att hitta.

Så klef han på en stol att kunna känna
Uti en skål, om skorpor fans i denna.
Men stolen, som var skranglig, gaf då vika,
Och Lasse föll och skålen föll tillika.

Där låg nu skål och barn pladask i backen,
Det nära, var att han bröt af sig nacken.
Han skrek, som om det varit sista resan,
Där som han låg bland skorporna på näsan.

Af skrämsel mamma hallonfatet fälde,
Och Kajsa häpnade och Caro skälde.
Och från sin middagslur blef pappa vaken
Och ropade: nej, har man hört på maken!

* * *

Af sin pappa Lasse nu
Många stränga ord får höra,
Huru snälla gossar ju
Utan lof ej något röra.

Och nu står han nöjd och ser,
Hur åt blommorna, som törsta,
Mamma går och vatten ger
Åt de minsta, som de största.

När hon se'n ur salen går,
Skyndar han att kannan fatta,
Vattnar, så att sist han slår
Ut en sjö på salens matta.

Ifrån rummet innanför
Modern kommer i detsamma.
Lasse, när han stegen hör,
Ropar gladt: „jag hjälper mamma“.

* * *

Lasse i barnkammarn måste vara,
Där han leka och bullra må,
Sade pappa. Men gissa bara,
Hvad nu där han har hittat på?

Lasse badkaret fram har dragit,
Det skall en liten ångbåt bli.
Fina salongspallen har han tagit.
Stält den som akterbänk däri.

Förmakslampan maskinen blifver.
Riktigt högt han den skrufvat har,
Att den präktiga rökmoln gifver.
Och så ut han i världen far.

Röken tjock sig i rummet samlar.
Lasse hvisslar så glad och nöjd.
Båten gungar och lampan ramlar,
Lågan flammar i himmelshöjd.

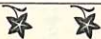
Mamma kommer, förskräckt af skrällen,
Rycker Lasse ur karet ut.
Bränd är handen på flere ställen,
Och med luggen det rakt är slut.

* * *

Nu är det afton och Lasse lilla
I sängen hvilar så tyst och stilla.
Af dagens fröjder och sorger trött,
Han snart skall somna så godt och sött.

Och aftonbönen nu mamma slutar
Och öfver bädden sig stilla lutar.
Kring moderns hals sina armar små
Då ömt han smyger och hviskar så.

„Ack, var ej ledsen på Lasse lilla.
Jag viste ej, att jag gjorde illa.“ —
Se'n tyst han kryper i bädden ner
Och snart i lyckliga drömmar ler.

Barnen dansa kring julgranen.

Nu ha vi ljus
Här i vårt hus,
Julen är kommen.
Hopp farallera!
Barnen i ring
Dansa omkring,
Granen står så grön och grann i stugan.
Frallarallaralla o. s. v.

Barnen dansa kring julgranen.

J. Ölander.

Polskakakt. Ej släpigt.

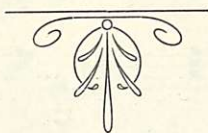
Nu ha vi ljus här i vårt hus, ju-len är kommen, hopp fa-ra-le-la!
Kom lil-la vän, kom nu i--gen, dan-sa kring granen hopp fa-ra-le-la!

mf

Bar-nen i ring dan-sa om-kring, dan--sa om--kring.
Glädjen är stor, sy--ster och bror, sy--ster och bror,

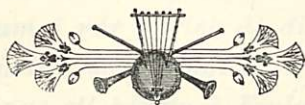
Gra-nen står så grön och grann i stu-gan, Gra-nen står så grön och
Pap-pa, mam-ma, al---la gå i dan-sen, pap-pa mam-ma, al--la

granni stugan, Tra-la-la-la-la, tra-la-la-la-la, tra-la-la-la-la la-la!
gå i dansen, Tra-la-la-la-la, tra-la-la-la-la, tra-la-la-la-la la-la!

Kom, lilla vän,
Kom nu igen
Dansa, kring granen,
Hopp farallera!
Glädjen är stor,
Syster och bror,
Pappa, mamma, alla gå i ringen.
Frallarallaralla o. s. v.

Kom, tag en sväng.
Klappar i mängd
Julbocken hämtat.
Hopp farallera!
Lutfisk och gröt,
Torta så söt
Få vi sedan, när vi slutat dansa.
Frallarallaralla o. s. v.

Till Zakarias Topelius

18 $\frac{14}{7}$ 96.

*J*salen stod granen med julljusen på.
Julefröjd i hvarth hjärta det var.
En leende flicka med ögon så blå
Och med stämman som silfver så klar,

*Hon sjöng om den rena, den heliga frid,
Som kommer i julens välsignade tid
Till bröst, som bevarat den lyckliga tro,
Som moder oss lärde i barndomens ro.*

*„Och nu är det jul i vår älskade nord,
Är det jul i hvar hjärta också.“
Så sjunger den lilla. De älskliga ord
Ifrån hjärta till hjärta de gå.
De väcka upp minnen från tid, som förgått,
Då fader och moder kring julgranen stått
Och sjungit som hon, ack, så lycklig och säll,
Den sången bland syskon i julekväll.*

*Så ljuder från släkte till släkte den sång,
Som till hjärtat har funnit en stig.
Och aldrig i Finland den glömmes en gång
Och ej glömma vi, sångare, dig
För alt, som i saga och sång du oss gett,
Ett rum i vår kärlek åt dig vi beredt —
En kärlek, som långt öfver tiderna når,
Så länge ett hjärta i Finland slår.*

Den fattiga flickan.

Morgonsolen redan
Öfver skogen står.
Från mitt lugna läger
Glad och frisk jag går,
Knäpper mina händer
Till en tacksam bön
För Guds skydd i natten,
För hans dag så skön.

Arbete ger glädje,
Ej allenast bröd.
Flit för synd mig skyddar,
Icke blott för nöd.
Hvad med världens skatter
Icke köpas kan
Genom flit och fromhet
Lätt förvärfvar man.

En lifen vårvisa.

Nu är våren åter här,
Ger oss löf och kransar,
Och på gröna ängen där
Lilla lammet dansar.
Göken ropar gladt: „kuku!
Här är godt att vara“.
Vi och ni och jag och du
Honom muntert svara:
Kuku! kuku! kuku!

Sommarnatt.

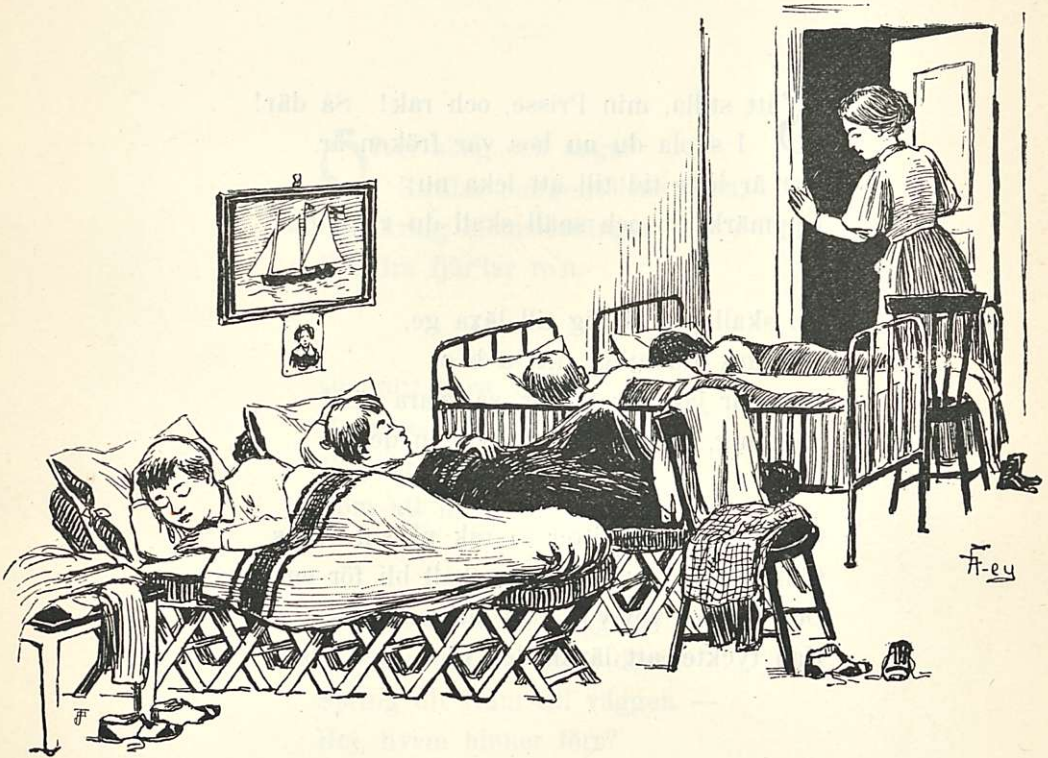

Bak mörka furuskogen
Har solen sjunkit ner,
Och bondens rop vid plogen
Det höres icke mer.
I lunden kvittrar ingen
Småfågel mer på gren.
Med näbben under vingen
De alla slumra re'n.

Den muntra syskonflocken,
Af fröjd och lekar trött,
Re'n slutit ögonlocken
Och somnat in så sött.
Och mamma att dem täcka
Från bädd till bädd gått tyst
Och utan att dem väcka
Ömt deras kinder kyst.

Nu hvilar hela huset
I sommarnattens frid.

I matta midnattsljuset
En stjärna blinkar blid.
Vid fönstret, tätt vid väggen,
Där svalan bygt sitt loft,
Den gamla, gröna hæggen
Strör ut sin blomsterdoft.

Prisse.

Sitt stilla, min Prisse, och rak! Så där!
I skola du nu hos vår fröken är.
Det är icke tid till att leka nu;
Uppmärksam och snäll skall du vara, du.

Nu skall jag åt dig till läxa ge,
Att lära ordentligt ditt a b c.
Och när jag dig frågar, så svara rätt!
Säg mig, lilla Prisse, du vill ju det?

Och Prisse han sitter så rak på sin svans,
Och undrar, hvad det nu skall bli för en dans,
Och skäller vov-vov, och läraren hans,
Han tyckte, att läxan den gick med glans.

Bland blommor.

Öfver skog och ängar
Strålar morgensolens sken,
Och kring blomstersängar
Fladdra fjär'lar re'n.

Du mitt barn, du ljufva,
Mammas lilla fjäril du,
Tag din hvita hufva,
Kom att leka nu.

Se, där blommor hæggen
Vid den röda stugans dörr.
Spring dit fram till väggen —
Hej, hvem hinner förr?

Lillan som en dufva
Flaxar öfver gräset, men
I en väpplingstufva,
Faller raklång se'n.

Där bland blommor sitter
Sedan mammas kära skatt,
Och som fågelkvitter
Klingar hennes skratt.

Barndomstid, du ljuftva,
Huru godt att finna hamn
I en blomstertufva
Från sin moders famn.

Den lilla sjuksköterskan.

De lekte i sommar och solsken gladt
Långt i skog och på blommande äng
Och sprungo att fånga små fjär'lar fatt,
Som togo bland blomstren en sväng.
Nu vintern har kommit med drifva mjuk,
Men med mörker och köld också.
Nu ligger den ena kamraten sjuk,
Och så matt är hans öga det blå.

Hon sitter hos honom och tar hans hand
Ack, så blek och så mager, i sin,
Och baddar hans panna mot feberns brand,
Och hon smeker hans brännande kind.
„Allt vackert, jag har, skall jag ge åt dig“,
Så hon hvisskar, „jag strax hämtar hit
Den dockan, som julbocken gaf åt mig,
Hon i bruddräkt, så skir och så vit“.

Och alla de sagor, jag känner till,
Som så gärna vi lyssnade på,
Hvar afton för dig jag berätta vill.

Du skall äfven min bilderbok få,
Och sedan så blir du nog frisk igen,
Och så skola vi leka på nytt
I skog och på äng, du min lilla vän,
När den isiga vintern flytt.

Sparfvelill.

S
nön föll tät på trädens grenar,
Föll på stubbar och på stenar,
Föll på åker, äng och backe,
På vår gamla stugas nacke.

Sparfven flyger helt förlägen:
„Hvart tog nu min frukost vägen?
Hvem har på min middagsrätt
Denna hvita duken bredt?“

Smeden smider hela dagen.
Muntert klinga hammarslagen.
Och därborta stiger rök
Upp från bondens varma kök.

Liten sparf kan ej arbeta,
Har ej kök, där han kan äta,
Har ej rum, där han får bo,
Har ej strumpa, har ej sko.

Men från förra vintern känner
Han ju barnen, sina vänner,
Vet, att de vid stugans dörr
Strö åt honom korn som förr.

Och han säger med sitt kvitter,
Där vid stugans dörr han sitter:
„Ingen nöd med sparfvelill,
Det må snöga bäst det vill.“

Vid aftonsolens brand.

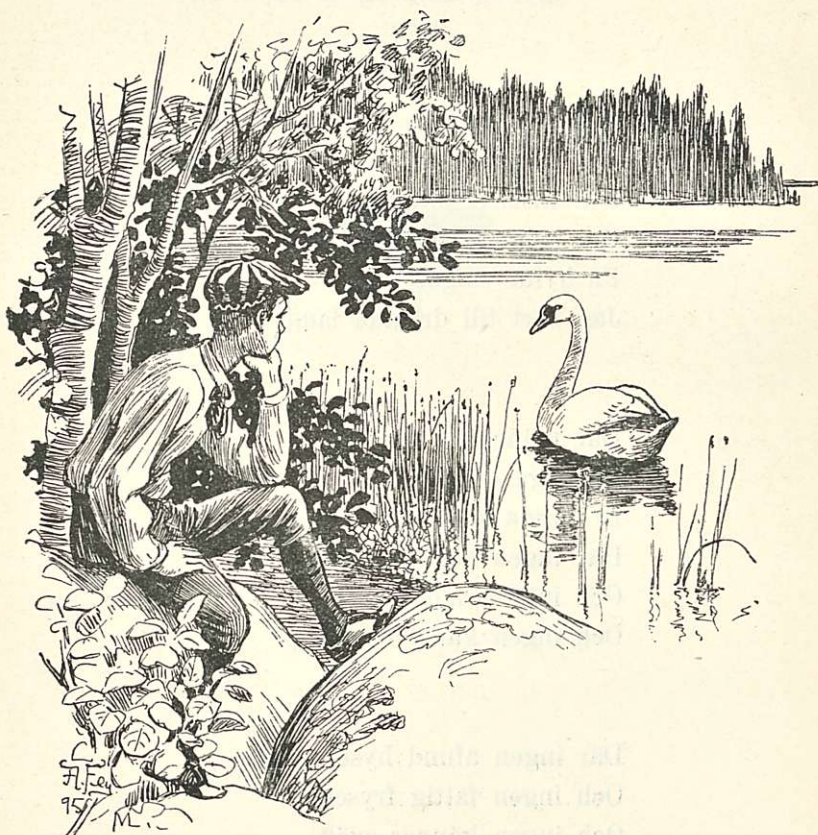

Du vackra svan, som simmar
På vikens våg, som glimmar
I aftonsolens brand.
Om i din skrud jag vore,
På hvita vingar fore
Jag bort till drömda land.

Där människor ej döda,
Ej kriga och föröda,
Ej sprida sorg och nöd.
Där ingen höghet vinnes,
Och intet armod finnes,
Och ingen kamp om bröd.

Där ingen afund hyser,
Och ingen fattig fryser
Och ingen känner svält.
Där inga sorger trycka,
Men allt är ljus och lycka,
Och lifvet gladt och sält.

Där genom kärlek jorden
Ett fridens hem är vorden
Som förr i Edens dar.
Till detta land, det sälla,
Min flykt jag ville ställa
På hvita vingars par.

Barnet sofver.

Sof, min lilla älskling du,
Slut ditt klara öga nu.
Re'n är tid för alla små
Att till nattens hvila gå
I de kära stilla hem. —
Guds öga vakar öfver dem.

Katten spinner i spiseln re'n,
Fålen sträcker ut sina ben.

Hunden krupit i kojans in,
Tupp och höna sofva på pinn.

Kalfven ligger i kättan sött,
Björnen snarkar i idet trött.

Löjan sofver i fiskedam,
Hos mor sin ligger det lilla lam.

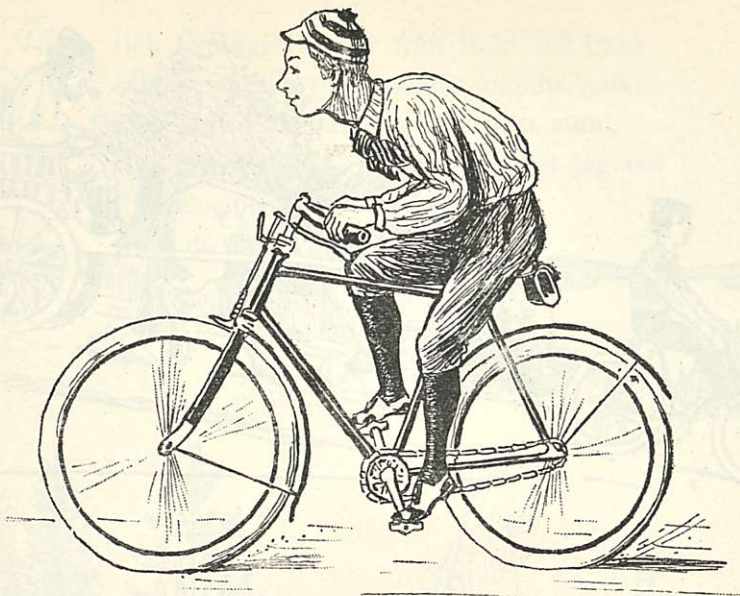
Svalan flyger till boet sitt.
I morgon säger den åter: kvivitt.

Räfven smyger på rof omkring.
Men ändå fångar han ingenting.

Vargen får intet byte fatt.
Han måste svälta den hela natt.

Sof därför, lilla älskling du,
Och slut ditt klara öga nu.
Ty alla barn och djuren små
Så godt och trygt nu hvila få
I de kära, stilla hem. —
Guds öga vakar öfver dem.

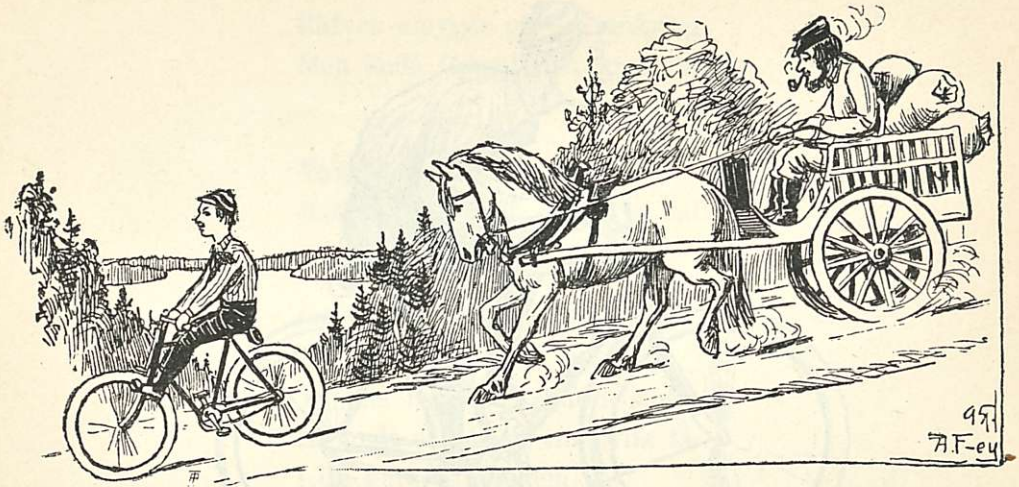

På velociped.

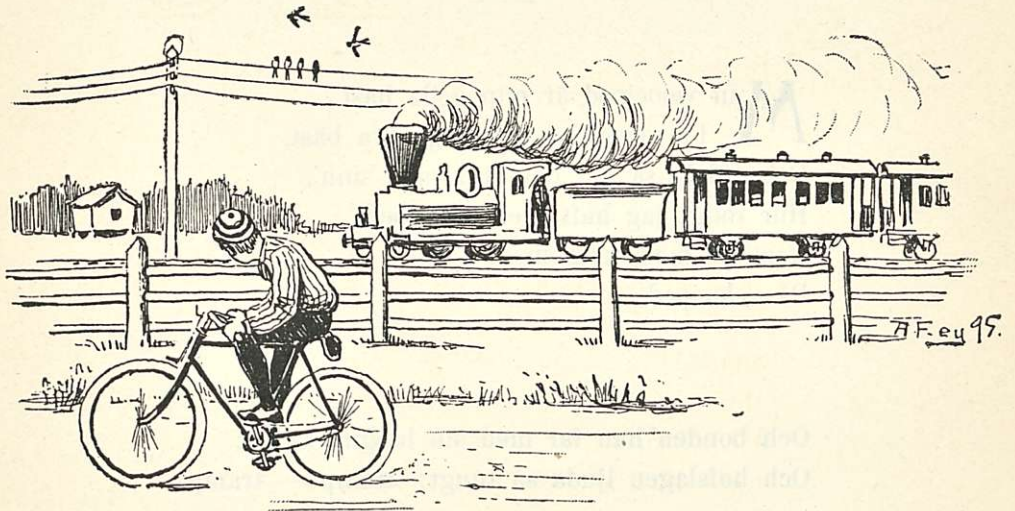

Min velociped är min goda häst.
På velociped trifs jag allra bäst.
Och aldrig så går det utur mitt sinn',
Hur roligt jag haft med velociped.
Kom du med, kom med
På velociped.

Och bonden han far med sin lungna kamp;
Och hofslagen ljuda så tungt: tramp — tramp.

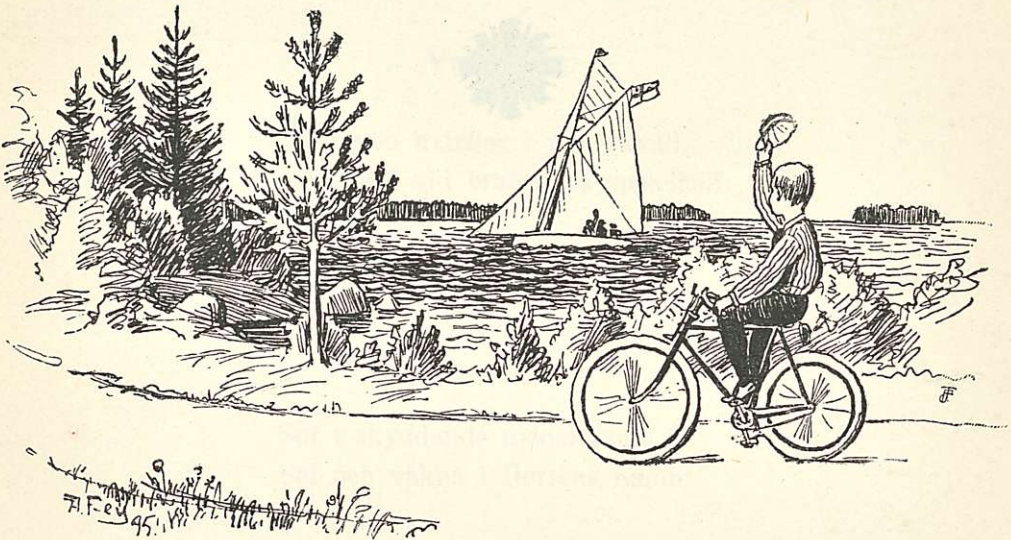

Men aldrig så går det utur mitt sinn',
Hur lustigt det går backe upp, backe ned
På velociped.
Kom du med, kom med.

Och bantåget brusar från trakt till trakt
Och pustar så tungt under ångans makt.
Men aldrig så går det utur mitt sinn',
Hur jag ropade stolt, då förbi det jag red
På velociped:
Kom du med, kom med.

Och sjömannen seglar uti sin båt
Och kryssar helt käckt på den blåa stråt.
Men aldrig så går det utur mitt sinn',
Hur jag vinkade, då jag på strandvägen gled
På velociped:
Kom du med, kom med.

Långt ut i den villande värld till sist
Som flyttfågeln far jag en gång, helt vist,
Men aldrig så går det utur mitt sinn',
Hur åter den söker hembygdens träd —
Och jag följer med
På velociped.

Modern i forpet.

Vaggsång.

Yrsnön hvirflar i vinterkväll,
Sof vid brasan på spiselhäll.

Lågt och mörkt är din faders hus,
Sof vid furors och granars sus.

Sof i skyddande modersfamn,
Sof och vakna i Herrens namn.

Fader slöjdar sin sommarplog,
Sof som haren i vinterskog.

Syster spinner sin hvita ull,
Sof som pärlan i rödan gull.

En gång växer min gosse stor,
Döda äro då far och mor.

Ut han går i den vida värld,
Saknar ofta sin faders härd.

Längtar hem till sin moders hus,
Saknar sorgsen dess furors sus.

Gråter frusen i vinterkväll,
Minnes brasan på stugans häll.

Ber till Gud, att han hade kvar
Faders vård som i barndomsdar;

Hade kvar för sitt kvalda bröst
Moders kärlek och moders tröst;

Finge söka som förr en hamn
I sin fattiga moders famn.

Modern i torpet.

Vaggsång.

K. Flodin.

Icke för långsamt.

mf *p*

Yr--snön hvirf-lar i vin-ter-kväll. Sof vid bra-san på

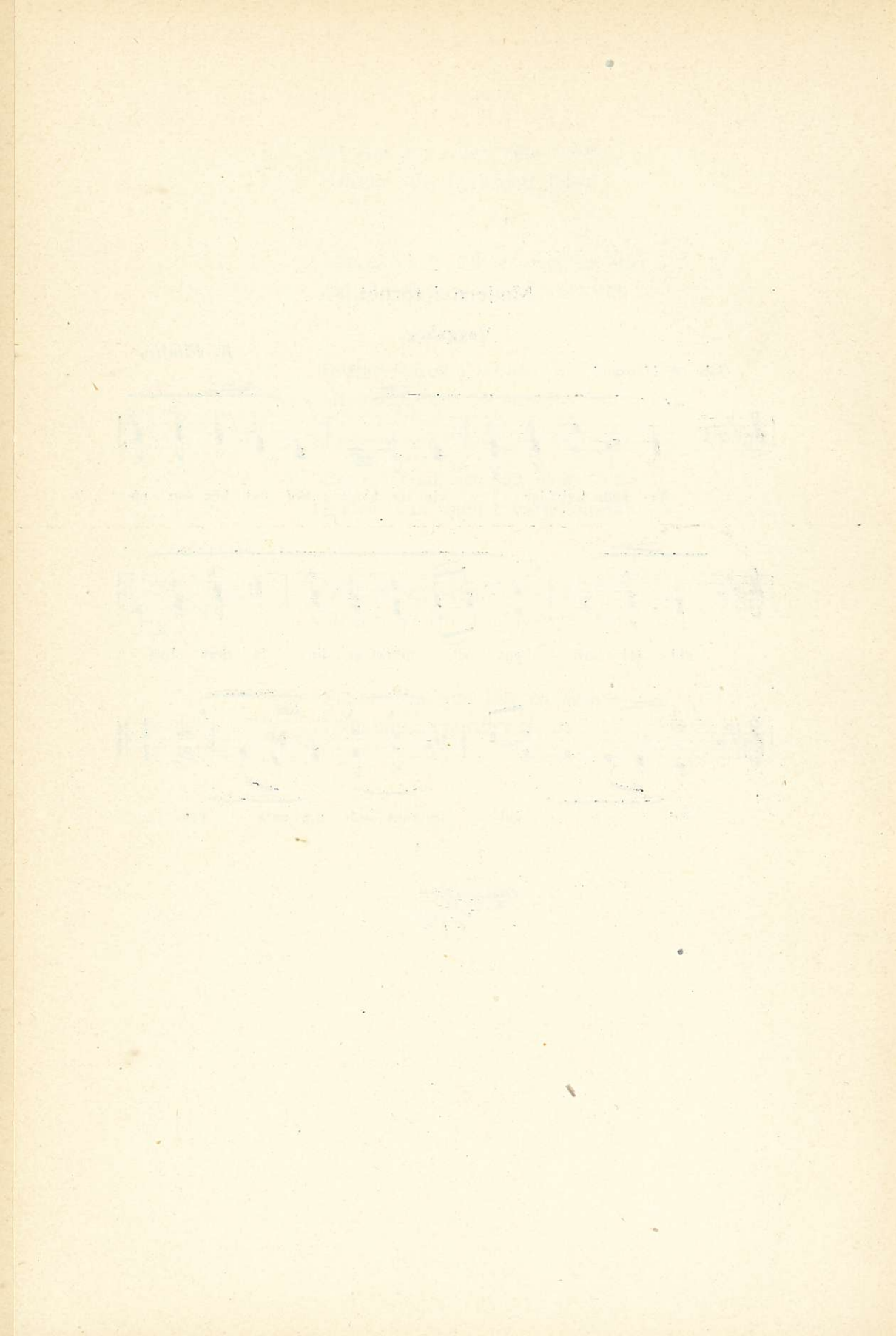
p

spi---sel--häll. Lågt och mörkt är din fa--ders hus,

f *dim.* *p*

Sof --- vid fu-rors och gra-nars sus.

En liten tabula.

En gång ett är ett
Lära är nog så lätt.
Två gånger två är fyra
Blott flitig du är som en myra.
Tre gånger tre är nie,
Och lämnar dagdrifverie.
Fyra gånger fyra sexton är.
Och håller boken och skolan kär,
Fem gånger fem är tjugufem.
Och hämtar de bästa betyg blott hem.

Sex gånger sex är trettiosex,
Förutan bannor och bråk och käx.
Sju gånger sju är fyrtonio,
Då kallar dig pappa „sin egen piio“.
Åtta gånger åtta är sextiofyra.
Och säger: snart får du studentens lyra.
Nio gånger nio är åttioett.
Ser du, hur tabulan nu gick lätt.
Tio gånger tio är hundra,
Så att jag just måste undra.

NÄR DET REGNAR

Hör regnet plaskar. Det är detsamma,
Vi äro hemma hos mamma.

Vi skola inte humöret tappa,
Nu få vi bullra med pappa.

Vi leka blindbock och gömma ringen
Med mormor själf med i ringen.

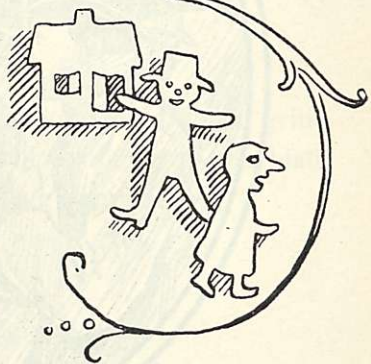
Och „kurra-gömma“ och „nappa steken“
Med gamla dadda i leken.

Och hoppa kråka i takt, som pappa
Och mamma händerna klappa.

Kring stora bordet vi se'n oss samla
Vid lampan, unga och gamla.

Och rita stugor och trän och stubbar
Och klippa gummor och gubbar.

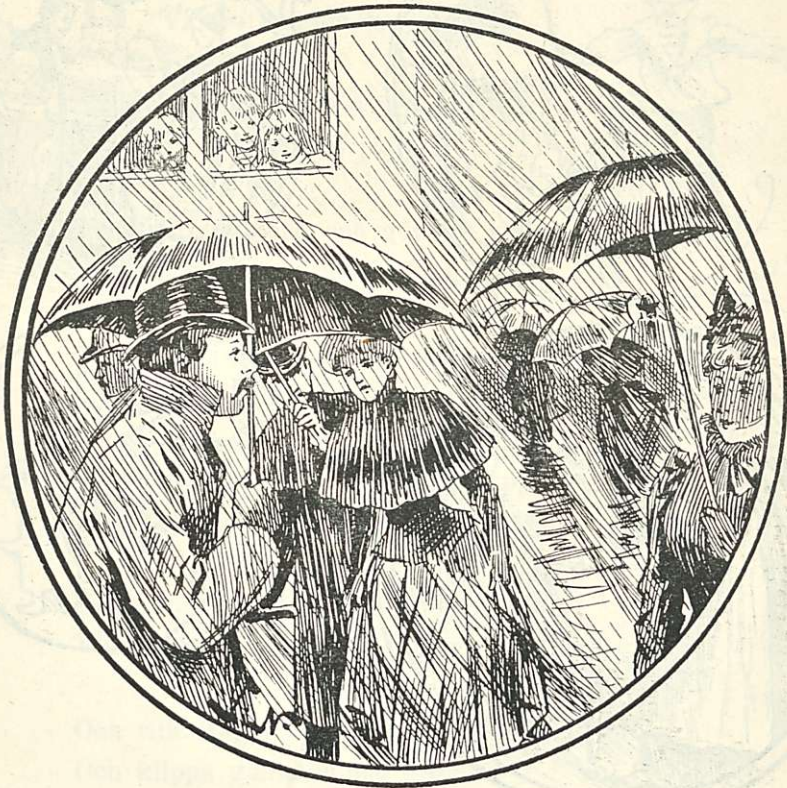

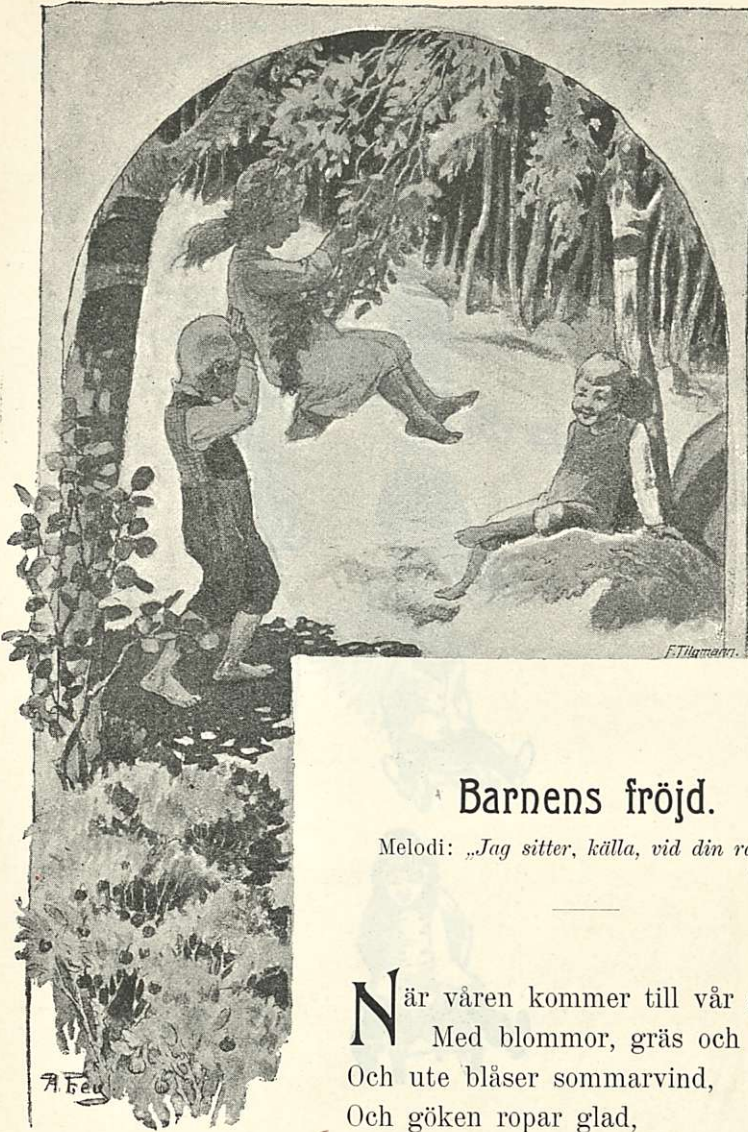
Kring aftonbrasan vi se'n oss sätta
Att höra mormor berätta

Om Lunkentus och om Pankaksbäрге'.
Och Hobärgsgubben i Sverge.

Tills ner till glöd sjunker brasans flamma,
Och vi oss luta mot mamma

Och somna stilla vid klädningsfällan
Från prinsar, jättar och trollen.

Barnens fröjd.

Melodi: „Jag sitter, källa, vid din rand.“

När våren kommer till vår grind
Med blommor, gräs och blad
Och ute blåser sommarvind,
Och göken ropar glad,

Då gå vi ut ifrån vårt hus
Och leka dagen lång
I sommarsolens klara ljus
Vid lärkans glada sång.

På stylvor stora bror, så stolt,
Ses lång som Goliat gå,
Och lilla bror i splitt'ny kolt
Gungbrädet pröfvar på.

Han gungar syster ner och upp
Vid blommande syrén.
Så högt flög icke mammas tupp,
Ej fågel'n på sin gren.

Men sommarns dagar snart förgå,
Och vintern ger oss snö.
Och ullig päls tar skogen på,
Och is blir på vår sjö.

Då ta' vi våra källkar med
Till backens högsta höjd
Och skurra, hej så lustigt, ned.
Ack, glada barnafrojd!

Skridskofärden.

Snön på trädens grenar
Glittrar i solens sken.
Tufvor, stubbar, stenar
Fått hvita mössor re'n.
Fjärdens blåa bölja frös i natt,
Hvilar nu så spegelklar och glatt.
Hvem vill pröfva färden
Ut på blanka fjärden?
Brakar isen litet nå, än se'n.

Stanna du vid stranden,
Kruka, om rädd du är.
Ut till blåa randen
Min fria bana bär.
Där slår vågen gladt mot isen än.
Jag vill ila dit och hälsa den.
Nästa morgon redan
Är den domnad. Sedan
Ses vi ej förrän i vår igen.

Sagdt — och ut på fjärden
Ilar han glad och lätt.
Färlig och djärf är färden
Och falsk den blåa slätt.
Isen bågñar, men så skönt det är,
När det snabt på smidig bana bär.
Re'n det brakkar sakta.
Akta dig, ack, akta,
Faran lurar under foten här.

Bräcklig is nu brister
Under den djärfves fot.
Döden blickar bister
Den drunknande emot.
Lif och död bero på en minut.
Då från stranden ilar brodern ut.
Öfver is, som gungar,
Han sitt bälte slungar,
Lyckas hjälpa honom upp till slut.

Ljufva ungdomstider,
Minnen, som ej förgå.
Lifvets storm och strider
Er helgedom ej nå.
Brodersbandet bröt se'n döden af:
Våren kom — då bäddades en graf.
Alt för vek för världen,
Fick den långa färden
Till ett bättre land han tidigt gå.

Torparbarnen.

I villande, vackra skogen,
Där skyhöga furor stå,
Där leka bland blad och blommor
Gladt torparebarnen små.
De ana ej världens oro,
De pröfvat ej lifvets svek,
De känna blott fadersfamnen
Och älskande moders smek.

Med solbrända bara fötter
De springa på ljung och sten,
Och lingula luggen lyser
Med guldglans i solens sken.
Och liksom en skymt af himlen,
Så vänlig och ren och klar,
Ler sorglösa barnablicken
Ur ljusblåa ögonpar.

Låt sången ur hjärtat ljuda,
Låt gungan mot höjden gå,

Låt muntraste kullerbyttor
På björnmossans bolster slå.
Den kommer engång den dagen,
Då lifvet sitt allvar har.
Då värma de ljusa minnen
Från barndomens lyckliga dar.

Prästkragen.

Lilla Gunnar bannor fått
Af sin mamma nyss på stunden,
Och han gråtande har gått
Ut till blommorna i lunden.

Där bland prästkragar nu står
Och bland väplingar den lilla.
Sorgsna hjärtat våldsamt slår,
Och från ögat tårar trilla.

Med sin hand af tårar vätt
Han en gulhvit blomma bryter,
Plockar bladen ett och ett,
Och hans sorg till fröjd sig byter.

Ty på frågan: svara ja,
Älskar mamma än sin Gunnar?
Svarar blomman ja — nej — ja,
Mamma älskar lilla Gunnar.

I morgonväkten.

Morgonrodnan flammar re'n i öster,
Men ännu är skogen skum och mörk.
Lunden sofver. Inga fåglaröster
Fylla med sitt jubel hägg och björk.

Se, då synes solens första stråle,
Och ur hvilan vaknar näjden upp.
Svalan kvittrar gladt på strandens påle,
Och på planket galar gårdens tupp.

Göken ropar högt i gröna skogen,
Anden snattrar, dold i vikens vass,
Drängen spänner hästarna för plogen,
Katten putsar fin sin hvita tass.

Mellan fönstrens blommiga gardiner
Tittar sol'n till barnens sängar re'n,
Och på varma, röda kinder skiner
Den på bara armar, nakna ben.

Liten pilt sig vänder trögt i värmen,
Gnuggar slutna ögonlocken lätt.
Liten tös i sömnen drar ned ärmen
För att skydda sig mot flugans bett.

Första September.

Hösten kommer, vinden gnyr,
Blomman vissnar, svalan flyr
Och så mörk är kvällen;
Och till skolorna igen
Samlas alla unga se'n
Från de trefna tjällen.

Nu är lekens tid förbi,
Nu skall raskt arbetadt bli,
Och med fröjd i hågen
Samlas kunskap, skatt på skatt,
Liksom åkermannen gladt
Bärgar gyll'ne rågen.

När där ute mörker rår,
Regnet emot rutan slår,
Storm och vindar rasa,
Gladt vi samlas, stora, små
Kring vår tända lampa då
Och vår sköna brasa.

Segelfärd.

Melodi: „*Santa Lucia.*“

Kvällvinden krusar lätt
Fjärdarnas spegel.
Fram öfver mörkblå slätt
Ilar vårt segel.
Strändernas björk och al
Drömma kring sunden,
Trasten sitt vackra tal
Håller för lunden.
Sjung gladt i kvällens brand
Sjung om vårt fosterland,
Fagrast i norden,
Kärast på jorden!

Stilla mot aftonskyn
Solen sig sänker,
Skogarnas fjärran bryn
Purpurbestänker.
Hafvet sin vida rymd
Öppnar för slupen.
Hemstranden re'n är skymd
Långt bortom djupen.

Buktande blåa rand,
Hell dig, o fosterland,
Fagrast i norden,
Kärast på jorden!

Hafsvinden friskar i,
Storm blir till natten.
Hallå! Nu vända vi.
Båten tog vatten.
Vågor mot bogen slå,
Stänket oss fuktar.
Pass upp och låt det gå,
Skam den som fruktar.

Modigt med säker hand
Styr gladt mot hemmets strand,
Fagrast i norden,
Kärast på jorden!

Skumt blir på stormig fjärd,
Natten sig sänker.
Skrämd, på vår långa färd
Hemma man tänker.
Glimmar ej klart ett sken
Där bortom fjärden?
Vänligt oss vinkar re'n
Brasan på härden.

Sjung gladt vid stjärnors brand,
Sjung om vårt fosterland,
Fagrast i norden,
Kärast på jorden!

Vintern.

Nu föll snö på bärg och dal,
Föll i lätta flockar.
Gran och tall och björk och al
Stå i hvita rockar.

Friska vintern, menar jag,
Ja, den må vi prisa.
Om dess fröjder och behag
Sjunger jag en visa.

Hej, hur lustigt kälken går
Nedför branta backen!
Kila kapp med den förmår
Icke ens kosacken.

Kruka den, som då är rädd
Om sin fina näsa.
Han må stanna i sin bädd
Eller läxan läsa.

Och när brunte trafvar på
Med de ben så långa,
Öfver dal och höjd det då
Går liksom med ånga.

Och när snön är mjuk och kram,
Byggas fästningsmurar.
Om man dit sig vågar fram,
Vankas snöbällsskurar.

Men om någon fruktar att
Få sig nagelklämman,
Må han, som vår gamla katt
Bli vid spiseln hemma.

Så oss ständigt vintern gaf
Fröjd och friska lekar,
Bjällrors klang och hästars traf,
Som kring näjden ekar.

Rim i hår och ros på kind,
Snö på fält och kullar,
Stjärneglans och nordanvind,
Ljus och julebullar.

Mitt hem.

Jag vet en vrå, som är mig kär
Långt mer än alt på jorden.
Mitt hem, mitt eget hem det är —
Hvad skönhet i de orden.

Där är jag glad, där är jag nöjd,
Där har jag godt att vara,
Där intet stör min barndoms fröjd
I vänlig syskonskara.

Hur ljuft när, af min fader smekt,
Jag i hans knä får hvila;
Hur sällt att, när jag trött mig lekt,
Till modersfammen ila.

Och att den hela syskontrupp,
När vinterkvällen skymmer
Och brasan tänds, dit krypa upp
Så många famnen rymmer.

O barndomshem, o trygga bo,
Hvad hamn mig lifvet gifver,
Dock till din kärlek, till din ro,
Mitt hjärtas längtan blifver.

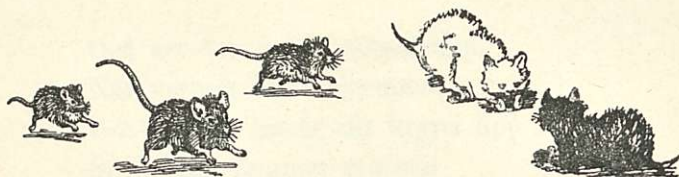
Kissemisserna tumla om.

Kissekatta, lär dina barn
Att inte trassla mitt hvita garn.
Jag själf på spinnrocken har det spunnit,
Då aftonbrasan i spiseln brunnit,
Och farmor berättade mången saga
Om trollen, som ville prinsessan taga.

Du, lilla kattunge, är ett troll.
Tror du mitt strumpegarn är en bäll?
Tror du en rätta där inne fins?
Tror du, det är en förhäxad prins?

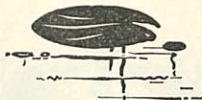
Får ej i fred jag min strumpa sticka,
Hur skall jag kunna då, stackars flicka,
Stå vinterns kyla och snö emot?
Jag måste förfrysa min lilla fot.

Hönan och sångfågeln.

Och hönan vandrar så stor och stolt
Med nio kycklingar om sig
Med hvar sin ljusgula, fina kolt.
Och huru sedan det kom sig,
Såg hon en siska uti dess bo
Bland gröna grenarna gunga.
Den var så sorglös och glad, jo, jo!
Den kunde kvittra och sjunga.
Men då gick hönan helt stolt förbi
Och tänkte: bäst skulle vara,
Om du dig lärde att låta bli
Att högt bland skyarna fara.
Nej, bättre är det att gå på marken
Och plocka maskar bland gräs och strå,
Än flyga kring i den vida parken
Och endast kvittra och drillar slå.

Den lärda Åxel.

Axel är så rysligt lärd,
Växternas och djurens värld
Känner han på sina fem.
Ständigt han studerar dem
Och med fasligt höglärd min
Läser namnen på latin.
Men en fjäril, glad och lätt,
Honom nu en läxa gett:
Att all lärdom gagnar föga,
Om man ej har öppet öga.

„Mammas lilla knyfte“.

Melodi: „Spring min lilla ren.“

Vinden blåser stygg,
Schalen måste på.
Eljes kan man få
Stygn i bröst och rygg
Eller tandvärk svår,
Snufva, som förslår.

Man blir tung och yr,
Och man inne stängs
Och förs strax till sängs.
Mamma får bestyr,
Suckar „ack“ och „ve!“
Kokar fläderthé.

Ankorna de undra.

Melodi: „*Ack, du lieber Augustin, etc.*“

Nu skall gossen bada i vattnet det klara,
Och så blir han sedan så skinande ren.

Ankorna de undra, hvad det nu kan vara,

Stulta fram att skåda hvar endaste en.

Är det en gädda?

Säg är det en flundra?

Är det en fiskmås?

Så alla de undra.

Och se, där anar inte en endaste en,

Att det är lilla gossen, som tvättar sig ren.

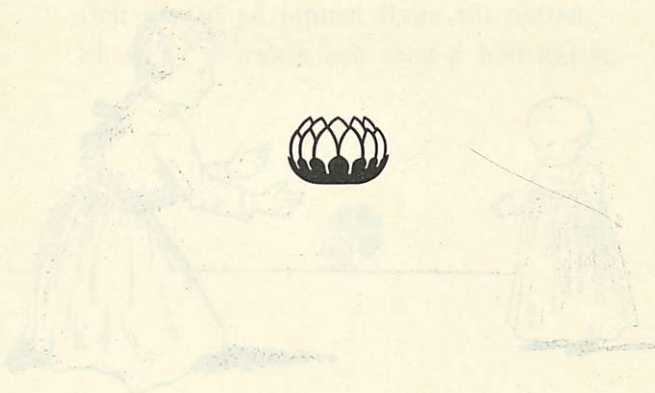
God natt.

Melodi: „Tuoll’ on mun kultani.“

Vägen var lång och så tröttsam var färden.
Sof, som du sofve vid fädernehärden!
Änglar med ögon blå
Komma på vingar små
Att vakt omkring dig stå.

Dröm om din moder, den älskade, ömma,
Dröm om Guds himmel, som barn blott få drömma.
Bubbla på tidens ström,
Dröm du om rosor, dröm,
Och lifvets törnen glöm.

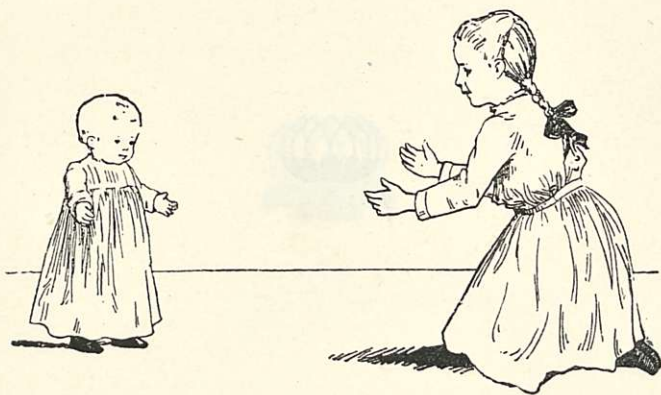

Första steget.

Lilla Lisa, pappas ärla,
Mammas egen silfverpärla,
Tar i dag sitt första steg,
Ut på lifvets långa väg.

Signe Gud vår flicka lilla,
Att hon aldrig gör sig illa,
Och Hans goda änglar må
Skyddande med henne gå.

Morgonhälsningen.

God dag, herr Tupp, hur mår din fru
Och hur mår hela familjen?
Jag sockergryn skall ge er nu,
Om snälla i vara viljen.
Det är så roligt att se på,
Hur stolt du skrapar i jorden,
Att kycklingarna maten få,
Som barnen vid dukade borden.
Herr Tupp, låt höra ditt kukkeliku
Och hälsa från oss din trefliga fru,
Och bed henne värpa snällt i sitt bo,
Vi vakta nog henne för hökens klo.
Och när ni på pinnen flyga till natten,
Så skola vi vakta och schasa bort katten.

Småttingarna i skogen.

Jösse hare, lilla vän,
Du har bra om sommaren,
Gladt du tumlar om på näset
Skuttar i det höga gräset,
Äter väppling hela dagen,
Tuggar aspens löf i hagen.
Nu ett prassel får du höra,
Ack, vi vilja dig ej störa.
Det var ekor'n, som från grenen
Fälde ned en kott på stenen. —
Var ej rädd, du Jösse lilla,
Vi åt djur ej göra illa.
Vi från busken titta här,
Hur du glad och lustig är.

Kring julgranen.

Melodi: „Spring min snälla ren.“

Nu så ha vi här
Julen i vårt hus.
Full med juleljus
Gröna granen är.
Klart från hvarje gren
Strålar deras sken.

Öfver tall och björk,
Öfver mo och ljung
Ligger drifvan tung.
Kvällen är så mörk.
Här är glädje blott,
Här är ljust och godt.

Alla barn i ring,
Far och mor också.
Gladt vi dansa må
Granen rundt omkring.
Himlens änglar små
Dansa med också.

Fiskarfärden.

Båten redan lastad är,
Full med spön och refvar.
Kajsa stora knyten bär
I de bruna näfvar,
Pappa re'n i fören står.
Knut och Ernst ha hvar sin år,
Och Lisette, guldpärLAN vår,
Med en skorpkorg sträfvar.

Alla stufvats in. Från land
Pappa båten stöter,
Bärgar mammas sidenband,
Som i vattnet blöter.
Gossarna ro friska tag.
Kanske får man napp i dag.
Pappa kastar ut sitt drag,
Mamma lillan sköter.

Välbehållen snart man når
Fram till abborgrunden.
Man en stör i bottnen slår;
Där blir båten bunden.

Alt görs klart på en minut,
Spön och refvar kastas ut.
Stilla nu i båten. Slut
Med alt prat på stunden.

Solen baddar het på sjön,
Törstig blir man äfven.
Ingen fisk! Man sina spön
Sträcker fram mot säfven.
Karl ett väldigt napp har fått,
Rycker spöet upp så brådt.
Ack, det var ett sjögräs blott,
Som for af med refven.

Borta öfver skogens bryn
Tunga moln nu jaga.
Åskan mullra hörs i skyn,
Det till regn syn's draga.
Spön och refvar upp med hast.
„Båten har för mycken last“,
Re'n vid vindens första kast
Rädd hör's mamma klaga.

Gossarna ro raska tag,
Ro af bara katten.
Kjol'n, Lisette har på i dag,
Kan ej tåla vatten.
Pappa själf i åran tar,
Som en pil nu båten far.
Och sin klädning mamma drar
Öfver sommarhatten.

Genom alla kläder snart
Regnets floder tränga.
Båten af den starka fart
Börjar vådligt kränga.
När man se'n vid stranden är,
Hemåt det i språngmarsch bär,
Och där vägen blötast är,
Fastnar Karins känga.

Hjärtegrynet.

Melodi: „*Minä seisoin korkealla vuorella.*“

„**H**alloh, halloh, mitt eget lilla hjärtegrynu!
Säg, hvar har du väl gömt dig nu?“
„Mamma, mamma, jag kan inte komma än,
Ty jag skrifver ett bref, ser du!“

„Så du skrifver bref du, nej hör man på,
Hvem ska' få det, min lilla skatt?“
„Jo, jag skrifver ett bref så långt, så långt.
Och det blir till vår stora katt.“ —

„Nå, hvad skrifver du till katten, dockan min?“
„Jo, jag skrifver, — ack kisse, min vän,
Hämta åt mig i kväll från källaren
Mösskungen och drottningen.

„Mösskungen med sin krona af rödan gull
Och hans drottning med päls så hvit,
Och den lilla och lustiga mösseprins,
Honom skall du ock hämta hit.“

Midsommaraftonen.

Melodi: „Upp Amaryllis.“

Ner emot skogen
Solen sig sänker,
Purpurbestänker
Sjö och land.
Vinden ej höres,
Löfvet ej röres,
Böljan ej föres
Mer mot strand.
All natur'n står så ung och fager
I den tysta kvällens milda dager,
Och midsommarnatt sin slöja drager
Lätt öfver aftonens rosiga brand.

Folket bland strandens
Skrofliga stenar,
Stubbar och grenar
Staplat opp.
Gossarna springa
Näfver att bringa.
Skrattsalfvor klinga —
Hej och hopp!

Nu en tunna, halffylld än med tjära,
Pigorna på stång försiktigt bära.
Pang! Ett skott hörs ljuda kväll'n till ära.
Hurra! Nu hissa vi tunnan i topp.

Bålet nu tändes.
Lågorna frasa.
Väldig vår brasa
Slår mot skyn.
Skrämd simmar anden
Ut ifrån stranden,
Trygg mer ej fann den
Vassens bryn.
Öfveralt, hvartän man blicken vänder,
Ser man, huru eld vid eld sig tänder
Och mot himlen rök och gnistor sänder
Ute på udden, på bärget, i byn.

Nötta fiolen
Knäpper nu drängen,
Gnider på strängen
Upp till dans.
Ungdomen svänger,
Kjolfällen flänger,
Glädjen förtränger
Syn och sans.
Öfver vattnets lugna, klara spegel,
Glänsande som guld i silfverdegel,
Glida slupar fram med hvita segel
Öfver den speglade kvällhimplens glans.

Hej! kaffepannan
Ställes på askan,

Grädde i flaskan
Kajsa har.
Se, hur hon vänder,
Sotig om händer,
Eldkol och bränder,
Rask och snar!
Ett, tu, tre hörs pinnan muntert fräsa.
Kaffeskummet syn's ur pipan jäsa.
Kajsa, röd om kind och svart om näsa,
Slår nu i drycken, så doftande, klar.

Redan i öster
Skyarna glöda.
Snart skall den röda
Sol gå upp.
Hem nu i sängen!
Trött öfver ängen
Följer med drängen
Barnens trupp.
Snart de sofva, låta sig ej störa
Af de ljud, som skogens eko föra,
Vakna ej, fast de i drömmen höra
Morgonsol hälsas af galande tupp.

Pladask på näsan.

Se så, pladask min lilla vän,
Du föll ju rakt på näsan.
Så går det, när ej ögonen
Man tager med på resan.
Den stygga roten! Upp du såg
Mot himlahvalfvet klara
Och glömde att på jorden låg
Vid hvarje steg en fara.

Hvad skall mamma säga?

Ack, hvad skall mamma säga!
Bästa koppen, som vi äga
Ligger sönderkrossad nu.
Men ej Elli mera gråter,
Mamma Elli nog förlåter,
Mamma säger ju,
Att om Elli krossar mammas hjärta då,
Då först Elli bittert gråta må.

Gässen.

Och gåsemor och gåsefar
Med alla sina gåsbarn små
En sommardag, så varm och klar,
I bet bland mjuka gräset gå.
Där plockar nu med lust och fröjd
En hvar sin frukost så förnöjd,
Och alla kackla gladt „gack — gack“,
Som om de sade „tusen tack.“
Blott grannens hund, så grå och arg
— Fy, den är ju en riktig varg —
Vill störa deras glada frid,
Men ingen fäster sig därvid,
Ty fast den är så ond och stor,
Så är den rädd för gåsemor.

Den gamla staren.

Hvad folket här är snällt ändå,
Hur ständigt oss de tänka på,
De bygt oss hus, ett riktigt slott,
Där vi det ha så skönt och godt.
Och nu ha de vid vägen här
Så långa trådar spänt, att där
Vi helt bekvämt oss hvila få. —
Hvad folket här är snällt ändå.

Fåglarnes fing.

(Finsk folksaga.)

En fattig man med trägen flit
Åkertegen röjde,
Sådde sedan kornet dit,
Harfvade och plöjde.
Kom så dit en talrik trupp
Kråkor, siskor, sparfvar,
Åto alla kornen upp,
Stackars svultna slarfvar,
Sist vid dikeskanten då
Greps en liten siska,
När som bäst den höll uppå
Att sista kornet fiska,
Och i bojor och i band
Den till tinget fördes,
Skuffades med fot och hand
Och med piska kördes.
Tranan, kung bland fåglarna,
SjälF där förde ordet.
Kråkor, skator skvattrade
Såsom nämnd vid bordet.

„Stal du korn från fattig man?“

Började processen.

„Vist ett korn jag tog, minsann,

Ädle herr assessor.“

„Stjåla från en fattig karl,

Ack, du din kanalje!

Du ditt straff förtjänat har,

Du skall dö i galge.“

Kvittrade en svala då:

„Sjålf du ock har snattat,

Och ej med ett korn och två

Bonden du beskattat.

Du tar för dig, när du kan,

Och med fulla händer,

Att du mången fattig man

Ut att tigga sänder.“

Tranan röt förskräckligt då,

Skrek med harm åt svalan:

„Har jag stulit? Vän, hör på,

Hvad för du för talan!

Har jag inte inkomst nog,

Att med heder lefva?

Har jag ej den vida skog,

Där jag fritt får gräfva,

Och där öfverflöd på bär

Fins på hvarje kulle?

Och det stackars folket här

Jag bestjåla skulle.“

Svalan sade: „bondens vän
Har jag alltid varit,
Med hans åkrar aldrig än
Har jag illa farit.
Flyger högt mot himlen opp
Och bebådar våren,
Väcker åter slocknadt hopp,
Torkar frusna tåren.“

Sparfvarna.

I ladugårdstaket bor en sparf;
Där har han maka, hus och hem.
Det är en stackars fattig slarf,
Men glädjen bor hos dem.

Han flyger ner, han flyger opp,
Bestyrsam är han först och sist
Och skuttar med så långa hopp
På gården kring vår farstukvist.

Fru sparfvemor så huslig är,
Hon trifs blott inom boets vägg.
Och gissa du, hvad hon har där?
Jo, sex små runda ägg.

När våren hunnit se'n förgå,
Då blir det muntert med besked,
Ty då så skall där barnsöl stå
För sex små barn med näbb så bred.

Våren kommer.

Alt under himmelens fäste,
Där flyga de fåglar små.
De sjunga sin sång, den bäste,
Säg, kan du den väl förstå?

De sjunga, hur våren hinner
En gång till den kära nord,
Hur isen och snön försvinner
Igen från den frusna jord.

Så mild, som en himlens ängel
Är våren, den blida, vist.
Hon kysser till blom hvar stängel,
Till blad hvarje naken kvist.

Och fåglarna små, de kära,
Hon bär på sin späda hand,
Att de hennes bud må bära
Långt ut öfver stad och land.

Då fröjdar sig alt i världen,
Men barnen de jubla mest:
Välkommen från långa färden,
Du kära, älskade gäst!

I Lappland.

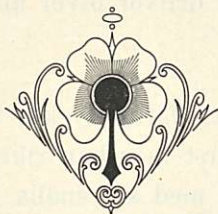
I Lappland ju vi veta, att
Det halfva året råder natt.
Då är det föga trefligt där,
Den vackra solen dold då är,
Och mörkt det är och grufligt kallt
Och höga drifvor öfver alt.

Men lappen fattig tycker blott,
Att då först mår han riktigt godt.
Han åker med sin snälla ren
Vid norrskensflammans klara sken
I pulkan öfver snötäckt fält
Hem till sitt varma, trefna tält.

Och tusen vackra stjärneljus
Klart tindra från Gud Faders hus.
Och renen raskar på sitt språng
Vid lappens rop och runosång.
Och vargen, som på byte går,
Ej vågar sig i deras spår.

Och när han hunnit till sitt tjäll,
Han sitter där den långa kväll,
Arbetar vid sin trefna härd,
Berättar om sin långa färd
För hustrun, där mot vaggan böjd
Sitt barn hon vysjar så förnöjd.

Hur vid och stor är ej den värld
Som oss till boning är beskärd.
Från söderns palmbetäckta tjäll
Alt till de vilda nordanfjäll
Är godt att lefva dock, om blott
Man är belåten med sin lott.

April, April!

Hvad månn' tro, i korgen fins?
Kanske bakelse och tårta?
Här man lefver som en prins;
Nu är också katten borta.

Mössemor och mössefar,
Mössebarn, den hela skara,
Skutta muntert, och en hvar
Skyndar att den första vara.

Glädjen, ack den blef dock kort.
Det var då det läckra målet!
Alla mössen störta bort,
Hufvudstupa ner i hålet.

Lo. barnlitt. 3.
Hertzberg.

KANSALLISKIRJASTO-KANSALLISKOKOELMA

120 102 1554

